

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور
نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۲۵ دی ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۷۵ دقیقه	۳۱ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی	۱
	۳۱ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۱۳ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

جامعه‌شناسی (۳)

درس‌های اول تا پنجم
صفحه‌های ۵۳ تا ۲

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم و فنون ادبی (۳)

فصل‌های یکم و دوم
صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵

سهم در کنکور: ۱۰ سؤال

ریاضی و آمار (۳)

آمار و احتمال
الگوهای خطی
(مدل‌سازی و دنباله)
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه (۲)

درس‌های ۱ تا ۶
صفحه‌های ۱ تا ۵۱

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

جغرافیا (۳)

درس‌های ۱ تا ۳
صفحه‌های ۱ تا ۵۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

تاریخ (۳)

درس‌های ۱ تا ۶
صفحه‌های ۱ تا ۹۱

سهم در کنکور: ۳-۲ سؤال

عربی، زبان قرآن (۳)

من الأشعار المنسوبة
إلى الإمام علي (ع)
الوجه النافع والوجه المضير
(درس‌های ۱ و ۲)
صفحه‌های ۱ تا ۳۶

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم‌سال اول: ۲ آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید برای تسلط کامل بر مباحث نیم‌سال اول / شروع حرکت و یادگیری استفاده از ماشین پیشرفت ماز

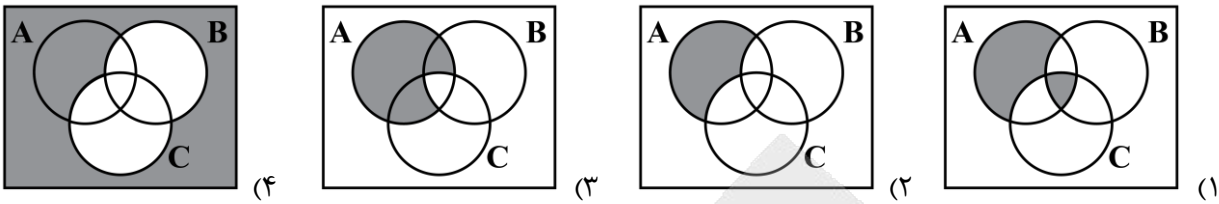
۱- شروع مسیر؛ آرامش و هماهنگی: دو مرحله آزمون پوششی؛ فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت ماز و ورود به مسیر حرفه‌ای کنکوری‌ها (فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت)

۲- چالش استمرار؛ پیگیری و استقامت: ۴ مرحله آزمون برای تکمیل نیم‌سال اول دوازدهم + مباحث پایه دهم ✓ در این مراحل دانش‌آموزان با پشتکار با حفظ استمرار خود در آزمون‌ها، فاصله خود را از رقیبان بیشتر می‌کنند. (زمان تسلط کامل بر نیم‌سال اول دوازدهم + دهم)

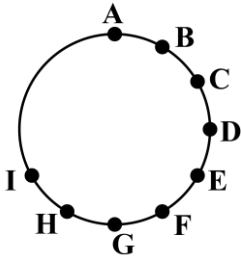
۳- جمع‌بندی پایان نیم‌سال: یک مرحله آزمون جمع‌بندی نیم‌سال اول بعد از امتحانات ترم اول و تکمیل یادگیری نیم‌سال اول + مرور و جمع‌بندی (ایستگاه جمع‌بندی و جبران)

۱- کدام مجموعه پیشامد آنکه A رخ دهد ولی B یا C رخ ندهد را نشان می دهد؟

۲- با نقاط شکل زیر چند مثلث می توان رسم کرد به طوری که این نقاط رأس های مثلث باشند و یکی از رأس ها حتماً نقطه A باشد؟

(۱) ۴۸

(۲) ۵۶

(۳) ۲۸

(۴) ۳۲

۳- با استفاده از ارقام ۲, ۳, ۴, ۵, ۶, ۷, ۸ چند عدد چهاررقمی فرد با ارقام متمایز و بزرگ تر از ۵۰۰۰ می توان نوشت؟

(۱) ۱۶۰

(۲) ۲۰۰

(۳) ۲۴۰

(۴) ۲۸۰

۴- ۴ دوست بر روی یک نیمکت نشسته اند، با کدام احتمال لاقبل فصل تولد ۲ تای آن ها یکسان است؟

(۱) $\frac{27}{32}$

(۲) $\frac{29}{32}$

(۳) $\frac{55}{64}$

(۴) $\frac{57}{64}$

۵- اگر $C(n, 4) = \frac{1}{3} P(n-1, 3)$ باشد، حاصل $C(n+1, 3)$ کدام است؟

(۱) ۵۶

(۲) ۸۴

(۳) ۱۲۰

(۴) ۱۶۵

۶- با جایگشت حروف واژه «خلیج فارس» چند جایگشت ۸ حرفی می توان ساخت به طوری که واژه «فارس» همه جا به همین صورت بیاید؟

(۱) ۱۲۰

(۲) ۹۶

(۳) ۸۴

(۴) ۶۰

۷- مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ مفروض است. اگر یک زیرمجموعه چهار عضوی انتخاب کنیم، با کدام احتمال شامل اعداد ۱ و ۴ است؟

(۱) $\frac{5}{12}$

(۲) $\frac{7}{12}$

(۳) $\frac{5}{14}$

(۴) $\frac{3}{14}$

۸- هریک از ارقام ۱, ۲, ۳, ..., ۹ را روی کارت های جداگانه نوشته و درون کیسه ای انداخته ایم. دو کارت با هم از کیسه به تصادف خارج می کنیم با کدام احتمال مجموع شماره های دو کارت عددی زوج است؟

(۱) $\frac{4}{9}$

(۲) $\frac{5}{18}$

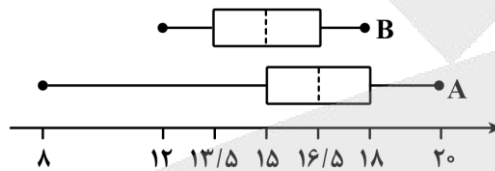
(۳) $\frac{7}{12}$

(۴) $\frac{5}{12}$

محل انجام محاسبات

- ۹- چند عدد سه رقمی وجود دارد که در آن هم رقم زوج و هم رقم فرد مشاهده شود؟ (تکرار ارقام مجاز است)
- (۱) ۶۵۰ (۲) ۶۶۰ (۳) ۶۶۵ (۴) ۶۷۵
- ۱۰- از بین ۶ روان شناس، ۴ جامعه شناس و ۳ حقوق دان به چند طریق می توان یک هیأت علمی ۴ نفره انتخاب کرد به طوری که رئیس هیأت علمی جامعه شناس بوده و از هر رشته علمی، حداقل یک نفر عضو این هیأت باشد؟
- (۱) ۲۱۶ (۲) ۲۸۶ (۳) ۳۲۴ (۴) ۴۶۸
- ۱۱- برای دو پیشامد غیر تهی A و B داریم: $A - B = A$ آن گاه کدام گزینه نادرست است؟
- (۱) $A \cap B = \emptyset$ (۲) A و B دو پیشامد سازگارند.
- (۳) $P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ (۴) $B - A = B$
- ۱۲- نمرات عملکرد تحصیلی دو گروه A و B مطابق نمودار جعبه ای زیر داده شده است. چه تعداد از عبارات زیر نادرست است؟

- الف) گزارش میانگین و انحراف معیار در گروه A می تواند همراه کننده باشد.
- ب) در گروه B نسبت به گروه A مقادیر میانگین و میانه به هم نزدیک ترند.
- ج) تقریباً ۲۵ درصد افراد گروه A نمرات بالاتری از تمام افراد گروه B دارند.
- د) دامنه میان چارگی هر دو گروه با هم برابر است.
- ه) دامنه تغییرات گروه B نصف دامنه تغییرات گروه A است.
- (۱) صفر (۲) یک (۳) دو (۴) سه
- ۱۳- یک تاس و یک سکه را با هم پرتاب می کنیم. احتمال آنکه تاس عددی اول و سکه رو بیاید، چقدر است؟
- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{5}{12}$ (۴) $\frac{3}{4}$
- ۱۴- جمله هشتم دنباله اعداد $\frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{5}{8}, \frac{7}{16}, \dots$ کدام است؟
- (۱) $\frac{17}{128}$ (۲) $\frac{15}{126}$ (۳) $\frac{17}{256}$ (۴) $\frac{15}{256}$
- ۱۵- اگر $a_n = \begin{cases} n^2 + 2n & n \leq 4 \\ \frac{1}{2}n + 3 & n \geq 5 \end{cases}$ باشد، حاصل $\frac{a_4}{a_6}$ کدام است؟
- (۱) ۶ (۲) $\frac{3}{2}$ (۳) $\frac{2}{3}$ (۴) ۴

محل انجام محاسبات

۱۶- در دنباله بازگشتی $a_1 = 2a_2 = 4$ و $a_{n+2} = 2a_n + a_{n+1} - n$ مقدار جمله ششم کدام است؟

- (۱) ۴۲ (۲) ۴۴ (۳) ۴۶ (۴) ۴۸

۱۷- در دنباله $a_{n+1} = \frac{1}{2+a_n}$ اگر $a_7 = -1$ باشد، مقدار a_4 کدام است؟

- (۱) $\frac{7}{11}$ (۲) $\frac{11}{7}$ (۳) $-\frac{7}{17}$ (۴) $-\frac{17}{7}$

۱۸- یک روی سکه عدد «۱» و روی دیگر آن عدد «۲» حک شده است. این سکه را ۳ بار پرتاب می‌کنیم، با کدام احتمال مجموع اعداد ظاهر شده حداکثر ۴ است؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{3}{8}$ (۴) $\frac{5}{8}$

۱۹- در مورد چرخه آمار در حل مسائل، ۳ پژوهش زیر داده شده است. چه تعداد از آن‌ها دارای اشکال است؟

(الف) در یک پژوهش درباره «الگوی مصرف اینترنت» ابتدا ۵۰۰ دانش آموز یک مدرسه به عنوان جامعه آماری معرفی می‌شوند. پژوهشگر از بین آن‌ها ۶۰ نفر به طور تصادفی انتخاب می‌کند. پرسش‌نامه روزانه مصرف اینترنت را تکمیل می‌کند سپس ۴ پاسخ غیرمنطقی را حذف می‌کند و در پایان با محاسبه میانگین و نمودار جعبه‌ای نتیجه‌گیری می‌کند.

(ب) مشاور می‌خواهد میزان «اختلاف خواب» را در بین دانش آموزان بررسی کند. او با پرسش‌نامه شروع می‌کند و بعد از جمع‌آوری داده‌ها؛ هدف تحقیق را مشخص می‌کند. سپس با محاسبه میانگین و میانه و سپس ارائه نمودار دایره‌ای و معیارهای پراکندگی مناسب، نتایج را تحلیل می‌کند و در پایان نتیجه‌گیری و تفسیر می‌کند.

(ج) در بررسی تأثیر «ورزش روزانه بر اضطراب» پژوهشگر ابتدا جامعه را مشخص می‌کند سپس با مراجعه به چند باشگاه ورزشی، فرم پرسش‌نامه ۸۰ نفر را جمع‌آوری می‌کند، بعد از ورود داده‌ها و ارائه معیارهای مرکزی و پراکندگی مناسب نتایج را ارائه می‌دهد.

- (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴) صفر

۲۰- در الگوی زیر شکل چندم آن از ۲۱ نقطه تشکیل شده است؟

- (۱) ۴
(۲) ۵
(۳) ۶
(۴) ۷

محل انجام محاسبات

@Tahlilazemoon

۲۱- کدام مورد با توجه به تاریخ ادبیات، نادرست است؟

- ۱) مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
- ۲) در دوران حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده نمی‌شود.
- ۳) شاعران دوره بازگشت نتوانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.

۴) از اواسط دوره قاجار، موضوعات جدید در جامعه و ادبیات پیش آمد و اصطلاحات و لغات غربی نیز وارد شعر شد.

۲۲- کدام موارد به ترتیب، در ارتباط با «فتحعلی شاه» و «مظفرالدین شاه» و «ناصرالدین شاه» درست است؟

- ۱) تأسیس چاپخانه - صدور فرمان مشروطیت - ریاست انجمن ادبی خاقان
- ۲) از پیشگامان نثر ساده - ترور میرزاده عشقی - دادن لقب ادیب‌الممالک به میرزا محمدصادق امیری فراهانی
- ۳) آغاز ترجمه آثار اروپایی - از پیشگامان نثر ساده - تأسیس چاپخانه
- ۴) ریاست انجمن ادبی خاقان - دادن لقب ادیب‌الممالک به میرزا محمدصادق امیری فراهانی - رواج نمایشنامه‌نویسی

۲۳- هریک از عبارات زیر کدام شخصیت ادبی را معرفی می‌کند؟

- قبل از وی سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود.
- وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع، نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آورد.
- از شاخص‌ترین شاعران حوزه توجه به مردم و دفاع از کارگران و ضعیفان بود.

- ۱) علامه دهخدا - سید اشرف‌الدین گیلانی - میرزاده عشقی - عارف قزوینی
- ۲) قائم‌مقام فراهانی - ادیب‌الممالک فراهانی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی
- ۳) علامه دهخدا - ادیب‌الممالک فراهانی - ایرج میرزا - ابوالقاسم لاهوتی
- ۴) قائم‌مقام فراهانی - سید اشرف‌الدین گیلانی - ایرج میرزا - ملک‌الشعرا بهار

۲۴- در متن زیر از دیدگاه تاریخ ادبیات چند خطا به چشم می‌خورد؟

- «در سال‌های اول مشروطه، بیش‌تر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند. روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که در بردارنده مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه فلسفی بود؛ از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» با مدیریت علامه دهخدا و روزنامه «نسیم شمال» را نام برد که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد.»

۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۵- چند عبارت درباره ویژگی‌های ادبیات در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست است؟

- شاعران تخیلات سرایندهگان پیشین را در نظر داشتند و نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آوردند.
- قالب‌های شعری در این دوره با آنچه پیش از این رایج بود متفاوت شد.
- صنایع ادبی به نثر می‌پیوندند و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.
- اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق خود می‌نوشتند.
- در نثر این دوره واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود.

۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

- ۲۶- در کدام گزینه به ترتیب، به ویژگی «زبانی» شعر دوره بیداری و ویژگی «ادبی» نثر دوره بیداری اشاره شده است؟
- (۱) روی آوردن به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار - کاهش آشکار عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظپردازیهای بیجا
 (۲) محاوره‌های بیان کردن شعر متناسب با زبان و فهم مردم عادی - هم‌آهنگ‌تر شدن ساختار و ترکیب دستوری جمله‌ها با طبیعت زبان
 (۳) گرایش اغلب شاعران به جنبه‌های صوری کلام - حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده
 (۴) کم‌توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی - گزارشی و ساده شدن نثر فارسی با کنار گذاشتن نثر مصنوع و فنی
- ۲۷- کدام ابیات می‌تواند متعلق به شاعران سنت‌گرای دوره بیداری باشد؟
- الف: زلف تو چون سنبل است روی تو چون گل
 ب: هر نوگلی که از سر کلکم شکفته گشت
 ج: به هر کار پاداشنی هم‌ره است
 د: به راه بادیۀ عشق آی و عارف را
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»
- ۲۸- کدام ویژگی‌ها، به سراینده منظومه زیر اختصاص می‌یابد؟
- «بگشود گره ز زلف ز تار محبوبه نیلگه‌ون عماری»
- (۱) او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. همچنین علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
 (۲) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.
 (۳) او از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود.
 (۴) عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.
- ۲۹- آرایه‌های مقابل همه ابیات درست است؛ به جز:
- (۱) دوش گشودی به چهره زلف شب‌آسا
 (۲) طوق منت، گردن فرمانبران را لایق است
 (۳) شاهی که حق و باطل ازو شد بلند و پست
 (۴) حزین یک رشحه از فیض عراقی است
- ۳۰- آرایه‌های مشترک ابیات زیر کدام‌اند؟
- خشم و خصم تو آتش است و حریر
 – از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب
 – خشم و رضا کین و مهر، هجر و وصالت
- (۱) جناس، ترصیع، تضاد، سجع
 (۲) تشبیه، موازنه، لف و نشر، متناقض‌نما
 (۳) لف و نشر، مراعات نظیر، متناقض‌نما، جناس
 (۴) موازنه، تشبیه، تضاد، لف و نشر

۳۱- در چند مورد از ابیات زیر لفّ و نشر مشوش به کار رفته است؟

الف: طریقش را حریمش را ضریحش را مدیحش را
ب: معجزات تو شود آن آب و آتش زان که تو
ج: دل با من و جان بی تو، نسپاری و بسپارم
د: نشان ردّ و قبولش به سعد و نحس اندر
ه: جغد و هماست در نظرم مرغ یک قفس
و: در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود

(۱) چهار (۲) سه (۳) پنج (۴) دو

۳۲- رابطه میان «لفّها» با «نشرها» در همه ابیات، آرایه مشترکی را پدید آورده است؛ به جز:

(۱) نمودی خال مشکین بر بیاض چهره زیبا
(۲) زلف و ابرو اگر این است تو را روز شکار
(۳) ای نور چشم مستان در عین انتظارم
(۴) تا خیال لب و دندان تو در چشم من است

۳۳- ابیات همه گزینه‌ها به جز گزینه به دو آرایه «تلمیح و لفّ و نشر» آراسته شده‌اند.

(۱) ز جود و داد تو منسوخ گشت یک باره
(۲) آدم و ادربیس و ابراهیم و نوح
(۳) معنی آب زندگی و روضه ارم
(۴) گه رفتار و گفتار و عروج و رزم باشد او

۳۴- به ترتیب در چند مورد از ابیات زیر «تضمین» و در چند مورد «تلمیح» به کار رفته است؟

الف: عاشق از بار لباس عاریت آسوده است
ب: تن به لنگر نهد کشتی طوفان زدگان
ج: کاسد و فاسد شد آن سحر حرام سامری
د: از دست حزین ندهی مصراع سنایی را
ه: راز پنهان به که بر دار بلا حلاج را
و: به قول خواجه گر از جام می کناره کنم

(۱) دو - دو (۲) دو - یک (۳) سه - دو (۴) سه - سه

۳۵- چند مورد از ابیات زیر فاقد «تلمیح» و دارای «متناقض‌نما» هستند؟

الف: عشق هیبهات است گردد جمع صائب با خرد
ب: بی عصایی است در این راه دلیل کوری
ج: در ره عشق از خضر هم زندگی واماندگی است
د: کشت امید مرا برق است باران کرم
ه: ترک احسان است احسان پیش ما آزادگان
و: عشق را چشم به سامان تن آسانی نیست

(۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) دو

- ۳۶- در کدام بیت هر دو آرایه «تلمیح و تضمین» به کار رفته است؟
- (۱) این نکته بجوز کلّ یوم فی شأن
(۲) دهقان سال خورده چه خوش گفت با پسر
(۳) صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت
(۴) شهبوار لافتی یعنی علی مرتضی
- ۳۷- وزن عروضی نوشته شده در مقابل کدام مصراع نادرست است؟
- (۱) دل گرفته من کی چو غنچه باز شود؟ (مفاعلهن فاعلاتن مفاعلهن فعلن)
(۲) ای مرغ سحر ناله به دل بشکن (مفعول مفاعیل مفاعیلن فع)
(۳) با بهار آمدی ای به ز بهار آمدنت! (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن)
(۴) ای عشق همه بهانه از توست (مفعول مفاعلهن فعولن)
- ۳۸- وزن کدام یک از ابیات زیر را نمی توان به دو صورت متفاوت دسته بندی هجایی کرد؟
- (۱) گر چشم دل بر آن مه آینه رو کنی
(۲) هر سو که نگاه می کنم، آوخ!
(۳) مرغ قفس اگر چه اسیر است
(۴) هنوز پیکر گلگون آفتاب شهید
- ۳۹- کدام بیت را می توان به هر دو صورت «همسان» و «ناهمسان» دسته بندی هجایی کرد؟
- (۱) بانگ خروس از سرای دوست برآمد
(۲) صد دشت شقایق چشم در خون دلم دارد
(۳) دیری است که یک گیاه وحشی خوی
(۴) خون می چکد از دیده در این کنج صبوری
- ۴۰- مصراع های کدام گزینه، به ترتیب در وزن «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» و «فاعلاتن مفاعلهن فعلن» سروده شده اند؟
- الف: چه نگاهی که همچو بوی گلاب
ب: اشک زلال غزل حافظ است
ج: به ستوه آمدم از این شب تنگ
د: شب ز طرب می شکفت چون گل رؤیا
- (۱) «د» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «د» - «الف» (۴) «ب» - «الف»
- ۴۱- وزن مقابل کدام مصراع درست است؟
- (۱) بارانی از ستاره فرومی ریخت (مفعول فاعلات مفاعیلن)
(۲) می آیی و بر لب تو صد لبخند (مفعول مفاعلهن فعولن)
(۳) می پرد نیل شب از خاکستر سرد سحر (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن)
(۴) دیگر برای عشق و حکایت مجال نیست (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

- ۴۲- نوع اختیارات زبانی به کار رفته در تقطیع واژه و ترکیبات زیر، به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟
 (پرده شب: - U - -)، (غم‌انگیز: U - - U)، (شادی آن: - UU -)، (سیاه کج: U - - -)
- (۱) بلند تلفظ کردن کسره اضافه / بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
 (۲) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند / بلند تلفظ کردن کسره اضافه
 (۳) بلند تلفظ کردن کسره اضافه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند / بلند تلفظ کردن کسره اضافه
 (۴) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
- ۴۳- اختیارات زبانی بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟
 «انده نـامرادی اسـکندرم کُشـد / چون خضر اگر به چشمه آب بقا رسم»
- (۱) حذف همزه ۱ مورد - تغییر کمیت مصوت بلند - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۱ مورد
 (۲) حذف همزه ۱ مورد - تغییر کمیت مصوت بلند - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۲ مورد
 (۳) حذف همزه ۲ مورد - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۲ مورد
 (۴) بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۱ مورد - حذف همزه ۲ مورد
- ۴۴- در کدام یک از ابیات زیر، اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه» دیده می‌شود؟
- (۱) ساقی سبک آن رطل گران پیش آر
 (۲) در آرزوی تو آخر به باد خواهد رفت
 (۳) تو بهار دلکشی و من چو باغ
 (۴) لذت نان شدن زیر دندان او
- ۴۵- وزن بیت زیر، با در نظر گرفتن اختیارات زبانی، در کدام گزینه درست آمده است؟
 «آن سرخ و سبز سایه بنفش و کبود شد / سرو سیاه من ز غروب چمن بگو»
- (۱) مستفعلن مفاعلهن مستفعلن مفاعلهن
 (۲) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن
 (۳) مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل
 (۴) مفعول مفاعیل مفاعیل فعل
- ۴۶- کدام گزینه با «یار بد، مار است هین بگریز از او / تا نریزد بر تو زهر، آن زشت خو» تناسب مفهومی دقیق تری دارد؟
- (۱) همنشین خوب صایب کیمیای آدمی است
 (۲) زمین ساده لوحان زود رنگ همنشین گیرد
 (۳) صحبت روشن ضمیران کیمیای دولت است
 (۴) صحبت نیکان بود اکسیر ناقص طینتان
- ۴۷- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟
- (۱) یار اگر طالب درد تو بود درمان چیست؟
 (۲) درد تو آتش و آب از دل و چشمم بگشاد
 (۳) چو من زین درد بی درمان نخواهم گشت آسوده
 (۴) سوز عشق است این مبین رنج تب من ای طیب
- ۴۸- مفهوم نوشته شده در برابر کدام گزینه نادرست است؟
- (۱) آبی تر از آنیم که بی رنگ بمیریم
 (۲) بگشود گره ز زلف زر تار
 (۳) کنونت که چشم است اشکی ببار
 (۴) به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق
- از دوا روی بتاب و الـم از دست مده
 به جز از سوختن و غرقه شدن درمان چیست؟
 طیب آن به بود کز کردن درمان بیاساید
 کاین تنم با جان به هم از استخوان بیرون رود
- از شیشه نبودیم که با سنگ بمیریم (ترجیح شهادت)
 محبوبه نیلگون عماری (طلوع خورشید)
 زبان در دهان است عذری بیار (اغتنام فرصت)
 مژه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش (سختی راه عشق)

۴۹- کدام گزینه با سروده «زندگی را دوست می‌دارم / مرگ را دشمن / وای اما با که باید گفت این؟ من دوستی دارم / که به دشمن خواهم از او التجا بردن» تناسب مفهومی دارد؟

پروای باد نیست چراغ مزار را
شد گوارا مرگ تلخ، از درد و داغ زندگی
همچنان خامان به دنبال تمنا می‌روند
زینهار از آب حیوان، عمر جاویدان مخواه

(۱) چون زندگی به کام بود مرگ مشکل است
(۲) تلخی می را خمار باده شیرین می‌کند
(۳) آرزوی خام، عالم را بیابان مرگ کرد
(۴) مرگ بی‌منت گواراتر از آب زندگی است

۵۰- کدام ابیات با «چه شب است یا رب امشب که ستاره‌ای برآمد / که دگر نه عشق خورشید و نه مهر ماه دارم» تناسب مفهومی دارند؟

گر تو اشارت کنی که قبله چنین است
وگر نه باغبان گوید که دیگر سرو نشانم
مهر لب او بر در این خانه نهادیم
مثل من دیگر نبینی بلبل خوش‌گوی را
گر ره دیگر رود ضلال مبین است

الف: دیگر از آن جانبم نماز نباشد
ب: تو را در بوستان باید که پیش سرو بنشینی
ج: در دل ندهم ره پس از این مهر بتان را
د: ای گل خوش‌بوی اگر صد قرن باز آید بهار
ه: سعدی از این پس که راه پیش تو دانست

(۴) «ب» - «ه»

(۳) «ج» - «ب»

(۲) «د» - «الف»

(۱) «ج» - «ه»

۵۱- به ترتیب هر یک از عبارات زیر با کدام مورد در ارتباط است؟

- فروپاشی جهان اجتماعی

- از رونق افتادن استفاده از روش تجربی

- باور به ملاک سنجش و اعتباریابی هر دانش

- بر اساس هویت دنیوی خود فقط علم تجربی را دانش علمی دانستن.

(۱) فقدان ذخیره دانشی - نیمه اول قرن بیستم - دیدگاه سوم - جهان غرب

(۲) فقدان دانش علمی - اوایل قرن بیستم - دیدگاه دوم - جهان فرهنگی

(۳) فقدان دانش عمومی - نیمه دوم قرن بیستم - دیدگاه سوم - جهان متجدد

(۴) فقدان دانش عمومی - نیمه دوم قرن بیستم - دیدگاه دوم - جهان مدرن

۵۲- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام دیدگاه درباره «رابطه دانش عمومی و دانش علمی» به درستی اشاره می‌کند؟

- دانش عمومی را غیرموتق و نامعتبر نمی‌داند بلکه در آن کم‌وبیش دانش‌های صحیح وجود دارد.

- تفاوت دانش عمومی با علمی را در روش می‌دانند.

- در این دیدگاه، در برخی نظرها مرز دانش علمی و عمومی فرو می‌باشد.

- دانش‌ها را کشف و بازخوانی واقعیت نمی‌داند بلکه دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها تولید می‌کنند.

- دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

(۱) دوم - دوم - سوم - اول - سوم - اول - دوم - اول

(۳) اول - دوم - اول - سوم - دوم

(۴) سوم - اول - اول - دوم - دوم

۵۳- به ترتیب هر عبارت به کدام نوع دانش اشاره دارد؟

- شناخت دقیق مسائل

- استفاده از آن در تعامل با یکدیگر

- دانش حاصل از زندگی

- دانش دقیق‌تر و عمیق‌تر

(۱) دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی

(۲) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی

(۳) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی

(۴) دانش عمومی - دانش علمی - دانش علمی - دانش علمی

۵۴- نتیجه هر یک از موارد زیر، به ترتیب کدام است؟

- داوری علوم اجتماعی درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها

- کشف و شناخت قواعد زندگی در اجتماعات

- شناخت طبیعت و قوانین آن توسط علوم طبیعی

(۱) کمک به فهم متقابل انسان‌ها از یکدیگر - برخورداری از فرصت‌های زندگی در اجتماعات - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها

(۲) کمک به استفاده از فرصت‌های اجتماعی - در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات - فراهم شدن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها

(۳) کمک به استفاده از طبیعت - برخورداری از فرصت‌های زندگی در اجتماعات - کمک به فهم متقابل انسان‌ها از یکدیگر

(۴) فراهم شدن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان - برخورداری از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی در زندگی اجتماعی - کمک به انسان در استفاده از طبیعت

۵۵- به ترتیب پاسخ هریک از عبارات زیر کدام است؟

- اشتراک دانش‌های اقتصاد، جمعیت‌شناسی و زبان‌شناسی

- افتراق علوم طبیعی و فلسفه

- ارتباط جامعه‌شناسی خرد و کلان

- عامل شکل‌گیری شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت

- اشتراک علوم تفهیمی و انتقادی

(۱) کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن - روش - ارتباط و نزدیکی به یکدیگر - علوم انسانی - علوم ابزاری

(۲) مطالعه پدیده‌های اجتماعی - موضوع - نیازمند به هم و مکمل یکدیگر - ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان - علوم انسانی

(۳) ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان - روش - ارتباط با رویکردهای اجتماعی - شاخه‌های علوم اجتماعی - علوم ابزاری

(۴) مطالعه پدیده‌های اجتماعی - موضوع - مکمل یکدیگر - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی - علوم انسانی

۵۶- کدام گزینه عبارت درستی در رابطه با «ذخیره دانشی» و «فواید علوم اجتماعی» بیان می‌کند؟

(۱) هر آنچه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود می‌آموزند، ذخیره دانشی آن‌ها را شکل می‌دهد - علوم اجتماعی و فناوری حاصل از آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت را فراهم می‌آورد.

(۲) ما همواره درباره کنش‌های روزمره خود و اهمیت و نقش آن آگاهی و دانش کافی داریم - دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند.

(۳) هر فرد، گروه، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد. این ذخیره دانشی راهنمای زندگی آن‌هاست - علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان آگاهی می‌دهد و او را در استفاده صحیح از طبیعت یاری می‌کند.

(۴) ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی با دیگرانی که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، سهیم و شریک می‌شویم - علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را ندارد.

۵۷- هر عبارت به ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- شباهت به خودرویی روشن و در حال حرکت

- حس و تجربه، به معنای نگاه از بیرون

- از ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش‌های کمی

- یکسان بودن با رویکرد پوزیتیویستی

(۱) نظام اجتماعی - روش جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - جامعه‌شناسی تبیینی

(۲) ساختار اجتماعی - موضوع جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - علوم طبیعی

(۳) نظام اجتماعی - هدف جامعه‌شناسی تبیینی - آزمایش - جامعه‌شناسی تبیینی

(۴) ساختار اجتماعی - روش جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - علوم ابزاری

- ۵۸- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام گزینه است؟
- کدام عامل امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را بالا می‌برد؟
- منظور از تبیین چیست؟
- پیامد شناخت نظم اجتماعی توسط جامعه‌شناسی چیست؟
- جامعه‌شناسی تبیینی چه پدیده‌هایی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد؟
- (۱) نظم اجتماعی - بیان چستی یک پدیده و نشان دادن علت ایجاد و زوال آن - قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه - ساختار و نظام اجتماعی
- (۲) قواعد اجتماعی - بیان چرایی یک پدیده و نشان دادن پیامد ایجاد و زوال آن - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی - پدیده‌های طبیعی و اجتماعی
- (۳) قواعد اجتماعی - بیان چرایی یک پدیده و یا نشان دادن علت ایجاد و زوال آن - قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه - جامعه و نظم اجتماعی
- (۴) ساختار اجتماعی - بیان چستی یک پدیده و نشان دادن نتیجه ایجاد و زوال آن - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های انسانی - پدیده‌های طبیعی و نظام اجتماعی
- ۵۹- قواعد و مقررات در جهان اجتماعی چه فوایدی برای اعضای جهان اجتماعی دارد و به چه دلیل در نگاه تبیینی هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی، نیروها و ابزارهای کنترل‌کننده افزوده شود؟
- (۱) جامعه را به اهداف و مقاصد خود می‌رسانند و نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند - زیرا جوامعی که نظم اجتماعی را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر نباشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل می‌کنند.
- (۲) نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند و افراد را در برابر گزندها و آسیب‌ها محافظت می‌نمایند - زیرا جوامعی که نظم اجتماعی را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل نمی‌کنند.
- (۳) باعث شکل‌گیری نظم اجتماعی بر اساس میل و رغبت اعضای جهان اجتماعی می‌شوند و جامعه را به اهداف و مقاصد خود می‌رسانند - زیرا جامعه و نظام اجتماعی را هرچند که می‌توان به موجود زنده تشبیه کرد ولی باید به این نکته نیز توجه داشت که جامعه یک موجود زنده نیست بلکه شبیه یک موجود زنده است، اما در این رویکرد به تفاوت این دو عبارت توجه کافی نداشته‌اند.
- (۴) افراد را در برابر گزندها و آسیب‌ها محافظت می‌نمایند و باعث شکل‌گیری نظم اجتماعی بر اساس میل و رغبت اعضای جهان اجتماعی می‌شوند - زیرا جامعه و نظام اجتماعی را هرچند که می‌توان به موجود زنده تشبیه کرد ولی باید به این نکته نیز توجه داشت که جامعه یک موجود زنده نیست بلکه شبیه یک موجود زنده است، اما در این رویکرد به تفاوت این دو عبارت توجه کافی نداشته‌اند.

- ۶۰- به ترتیب هر یک از موارد زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟
- مهم‌ترین ویژگی کنش از منظر نظریه پردازان کنش اجتماعی
 - عامل توجه برخی جامعه شناسان به کنش اجتماعی
 - هموار ساختن عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری
- (۱) آگاهی و معناداری - جلوگیری از حذف اراده و خلاقیت از زندگی اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا
- (۲) اراده و ارزش - مقابله با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی - مطالعه انسان به مثابه شیء
- (۳) اراده و ارزش - جلوگیری از حذف آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا
- (۴) آگاهی و معناداری - مقابله با گرفته شدن شور زندگی از انسان‌ها - مطالعه انسان به مثابه شیء
- ۶۱- عبارتهای کدام گزینه به ترتیب، بیانگر «هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی»، «پیامد طبیعت‌انگاری جامعه»، «علت اخلاق گریزی» و «پیامد انقلاب‌های اجتماعی و اندیشه‌های جدید» است؟
- (۱) تغییر وضعیت موجود اجتماعی - طبیعت‌انگاری جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد. - نگاه پوزیتیویستی به فضیلت‌های اخلاقی - توجه به آگاهی به عنوان مهم‌ترین ویژگی کنش
- (۲) شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی - نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و باید خود را با آن تطبیق داده و سازگار کنیم. - نگاه پوزیتیویستی به فضیلت‌های اخلاقی - توجه به آگاهی به عنوان مهم‌ترین ویژگی کنش
- (۳) شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی - ما می‌توانیم پدیده‌ها را در جامعه بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود تغییری بنیادین در جامعه را به وجود آوریم. - فقط با روش‌های تجربی به کنش‌های عاطفی و هنری و ... نگرستن - گامی فراتر نهادن از نظم موجود
- (۴) فهم کنش‌های اجتماعی در جهت برقراری نظم اجتماعی - نمی‌توانیم تغییرات بنیادین در جامعه ایجاد کنیم. - فقط با روش‌های تجربی به کنش‌های عاطفی و هنری و ... نگرستن - گامی فراتر نهادن از نظم موجود
- ۶۲- کدام گزینه، به ترتیب جاهای خالی جملات زیر را تکمیل می‌کند؟
- انسان‌ها عمل می‌کنند و عملشان معنادار است.
- همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم، با کنش‌های خود، در یا تغییر آن، اثر می‌گذاریم.
- به گفته در ورای ابهام، رمز و رازی نهفته است که با هنر می‌توان به آن دست یافت.
- به هر میزانی که ارزش‌ها و آرمان‌ها والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن قوی‌تر باشد، ایجاد خواهد شد.
- (۱) آگاهانه - حفظ وضع موجود - پاول کله - تغییر مهم‌تری
- (۲) معنادار - تثبیت شرایط موجود - کاندینسکی - شرایط بهتری
- (۳) آگاهانه - حفظ شرایط موجود - لمبروزو - تغییر بهتری
- (۴) هدفدار - تثبیت وضع موجود - ماکس وبر - تغییر مهم‌تری

۶۳- به ترتیب نتیجه هر یک از موارد زیر، کدام است؟

- بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی بدون توجه به عمق آنها

- تنوع و تکثر معانی

- فعال و خلاق بودن انسان‌ها در تولید معانی

(۱) نتیجه‌گیری غلط از کنش‌های انسان - خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی - پیدایش معانی گوناگون در خرده‌فرهنگ‌های جوامع

(۲) درک زندگی معنادار انسان در گذشته - گسترش و توسعه روش‌های کمی - پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف

(۳) عدم درک معنای زندگی - عبور از ظاهر پدیده‌های اجتماعی - پیدایش معانی گوناگون در خرده‌فرهنگ‌های جوامع

(۴) نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه - پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آنها - پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف

۶۴- به ترتیب علت هر یک از عبارات زیر کدام است؟

- تفهم روش مستقلی برای علوم انسانی نیست.

- برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌ها عبور کرد.

- در درون هر جهان اجتماعی، خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف شکل می‌گیرد.

(۱) اثبات پدیده‌ها با روش تجربی - تقابل رویکرد تفسیری با رویکرد تبیینی - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت جهان‌های اجتماعی مختلف

(۲) محدود کردن علم به علم تجربی - عمل کردن کنشگران براساس معانی ذهنی - فعالیت و خلاقیت کنشگران در معانی ذهنی و فرهنگی

(۳) تفاوت پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی - تفسیرهای گوناگون فرهنگ‌های متفاوت از پدیده‌ها - تولید معانی متفاوت

(۴) غلبه تفسیر و رویکرد تفسیری - دستیابی به معنای نهفته در کنش‌ها - پیدایش معانی گوناگون و جهان‌های اجتماعی مختلف

۶۵- موارد زیر به ترتیب با چه مفاهیمی ارتباط دارند؟

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌ها

- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آنها دارد.

- بررسی کنش اجتماعی و معنای آن

- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر

(۱) هویت‌زدایی - قفس آهنین - موضوع رویکرد تفسیری - سقوط ارزش‌ها

(۲) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه شیء - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت انسان‌ها - افول معانی

(۳) هویت‌زدایی - قفس آهنین - پیدایش معانی گوناگون اجتماعی - اخلاق‌گریزی

(۴) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه آگاهی و معنا - فعالیت و خلاقیت کنشگران - رکود اراده‌ها

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور
نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۲۵ دی ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۰ دقیقه	۸۵	۶۶	۲۰	زبان عربی	۱
	۲۰ دقیقه	۹۸	۸۶	۱۳	تاریخ	۲
		۱۱۰	۹۹	۱۲	جغرافیا	۳
		۱۳۰	۱۱۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

جامعه‌شناسی (۳)

درس‌های اول تا پنجم
صفحه‌های ۲ تا ۵۳

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم و فنون ادبی (۳)

فصل‌های یکم و دوم
صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵

سهم در کنکور: ۱۰ سؤال

ریاضی و آمار (۳)

آمار و احتمال
الگوهای خطی
(مدل‌سازی و دنباله)
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه (۲)

درس‌های ۶ تا ۱
صفحه‌های ۱ تا ۵۱

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

جغرافیا (۳)

درس‌های ۳ تا ۱
صفحه‌های ۱ تا ۵۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

تاریخ (۳)

درس‌های ۶ تا ۱
صفحه‌های ۱ تا ۹۱

سهم در کنکور: ۳-۲ سؤال

عربی، زبان قرآن (۳)

من الأشعار المنسوبة
إلى الإمام علي (ع)
الوجه النافع والوجه المضير
(درس‌های ۱ و ۲)
صفحه‌های ۱ تا ۳۶

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نیم‌سال اول: ۷ آزمون در ۱۰۰ روز تحصیلی مفید برای تسلط کامل بر مباحث نیم‌سال اول / شروع حرکت و یادگیری استفاده از ماشین پیشرفت ماز

۱- **شروع مسیر؛ آرامش و هماهنگی:** دو مرحله آزمون پوششی؛ فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت ماز و ورود به مسیر حرفه‌ای کنکوری‌ها (فرصت برای شروع حرکت با ماشین پیشرفت)

۲- **چالش استمرار؛ پیگیری و استقامت:** ۴ مرحله آزمون برای تکمیل نیم‌سال اول دوازدهم + مباحث پایه دهم ✓ در این مراحل دانش‌آموزان با پشتکار با حفظ استمرار خود در آزمون‌ها، فاصله خود را از رقبای بیشتر می‌کنند. (زمان تسلط کامل بر نیم‌سال اول دوازدهم + دهم)

۳- **جمع‌بندی پایان نیم‌سال:** یک مرحله آزمون جمع‌بندی نیم‌سال اول بعد از امتحانات ترم اول و تکمیل یادگیری نیم‌سال اول + مرور و جمع‌بندی (ایستگاه جمع‌بندی و جبران)

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۶۶ - ۷۴)

۶۶- ﴿وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لِأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾:

- ۱) و نفس را بی گناه نمی شمارم؛ زیرا این نفس، بسیار به بدی دستور می دهد؛ مگر اینکه پروردگار رحم کند!
 - ۲) و نفسم بی گناه نمی باشد؛ چرا که این نفس، دستور دهنده به بدی ها است؛ مگر اینکه پروردگار من رحم کند!
 - ۳) و نفس را بی گناه نمی شمارم؛ زیرا نفس آماره دائماً به بدی ها امر می کند؛ مگر اینکه پروردگارم به من رحم کند!
 - ۴) و نفس خود را بی گناه نمی شمارم؛ چرا که نفس، بسیار دستور دهنده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگار من رحم کند!
- ۶۷- «كَانَ أَخِي الْأَكْبَرُ يُرِيدُ مَخْتَبَرًا أَكْثَرَ تَقَدُّمًا حَتَّى يُوَاصِلَ أَبْحَاثَهُ بِلاَ خَطَأٍ لِأَنَّهُ قَامَ بِصِنَاعَةِ مَادَّةٍ تَحْتَاجُ إِلَى أَجْهَازَةٍ قَوِيَّةٍ لِتَطْوِيرِهَا!»:

- ۱) گویی برادر بزرگترم آزمایشگاه پیشرفته تری می خواست تا تحقیقات خود را بدون هیچ خطایی ادامه دهد برای اینکه اقدام به ساخت ماده ای کرده بود که نیازمند دستگاه های قدرتمندی برای بهینه سازی اش است!
- ۲) برادر بزرگم آزمایشگاه بسیار پیشرفته ای می خواهد تا تحقیقش را بدون اشتباه ادامه دهد زیرا به ساختن ماده ای پرداخت که محتاج دستگاه هایی قدرتمند برای بهینه سازی آن است!
- ۳) گویا برادر بزرگترم آزمایشگاه پیشرفته تری می خواهد تا تحقیقات خویش را بدون خطا ادامه دهد زیرا به ساخت ماده ای پرداخت که به دستگاه های قدرتمندی برای بهینه سازی اش احتیاج دارد!
- ۴) برادر بزرگم آزمایشگاه بسیار پیشرفته ای می خواست تا تحقیقاتش را بدون هیچ اشتباهی ادامه دهد برای اینکه به ساختن ماده ای اقدام کرد که به دستگاه های قدرتمندی برای بهینه سازی آن نیاز دارد!

۶۸- «لَا عَظَمَ فِي لِسَانِ الْمَرْءِ وَلَكِنَّهُ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَكْسِرَ قَلْبًا كَثِيرًا بِقَوْلِهِ؛ مَا أَكْثَرَ مَنْ لَا يَنْظُرُونَ إِلَى عَوَاقِبِ الْأُمُورِ أَوَّلًا!»:

- ۱) هیچ استخوانی در زبان آدمی نیست ولی او می تواند با سخن خود قلب های فراوانی را بشکند؛ چه بسیارند کسانی که هرگز به فرجام کارها نمی نگرند!
- ۲) استخوانی در زبان انسان وجود ندارد در حالی که او می تواند با سخن خویش دل های بسیاری را بشکند؛ کسانی که به فرجام کارها نمی نگرند چقدر بسیارند!
- ۳) هیچ استخوانی در زبان آدمی نیست در حالی که او می تواند با سخن خودش دل های بسیاری را بشکند؛ بسیار نیستند کسانی که به فرجام کارها نگاه نمی کنند!
- ۴) استخوانی در زبان انسان وجود ندارد اما او می تواند با حرفش قلب های زیادی را بشکند؛ بسیارند کسانی که به فرجام کارها نمی نگرند!

۶۹- «أَوْصَلَ بَعْضُ الْمَسَافِرِينَ أَنْفُسَهُمْ إِلَى قَاعَةِ الْمَطَارِ بِالْحَافِلَةِ وَ هُمْ يَتَحَدَّثُونَ فِي الطَّرِيقِ عَنِ نَزُولِ الْأَمْطَارِ الشَّدِيدَةِ!»:

- ۱) برخی از مسافران خود را با اتوبوس به سالن فرودگاه رسانده اند و در مسیر درباره بارش شدید باران صحبت می کنند!
- ۲) بعضی مسافران خودشان با اتوبوس به سالن فرودگاه رسیدند در حالی که در مسیرشان درباره بارش باران های شدید صحبت می کنند!
- ۳) برخی از مسافران خود را با اتوبوس به سالن فرودگاه رساندند در حالی که در مسیر درباره بارش باران های شدید صحبت می کردند!
- ۴) بعضی مسافران خودشان با اتوبوس به سالن فرودگاه رسیده اند و در مسیرشان درباره بارش شدید باران صحبت می کردند!

- ۷۰- «كان هذا البائع الثَّابُّ يُعامل الثَّجَّارَ بالصدق و الأمانة حيث بسلوكه الحسن ازداد اشتياقهم إلى الشِّراء منه!»:
- (۱) این فروشنده جوان با بازرگانان با صداقت و امانت‌داری رفتار می‌کرد به گونه‌ای که با رفتار خوبش اشتیاق آن‌ها به خرید را زیاد کرد!
- (۲) این فروشنده جوان با تاجران با صداقت و امانت‌داری معامله می‌کرد به طوری که با رفتار نیکش اشتیاق آن‌ها به خرید را افزایش داد!
- (۳) این فروشنده جوان با بازرگانان با صداقت و امانت‌داری معامله می‌کرد به گونه‌ای که با رفتار خوبش باعث شد اشتیاق آن‌ها به خرید از او زیاد شود!
- (۴) این فروشنده جوان با تاجران با صداقت و امانت‌داری رفتار می‌کرد به طوری که با رفتار نیکش اشتیاق آن‌ها به خرید از او زیاد شد!
- ۷۱- **عَيْنُ الخَطَا:**
- (۱) حصل زميلي المخترع على عدّة جوائز من المهرجانات العالميّة!: همکار مخترعم به چندین جایزه از جشنواره‌های جهانی دست‌یافته است!
- (۲) لا تصرخ كثيراً لأنّه يُقال إنّ هذا العمل يضرّ الأحبال الصّوتيّة!: بسیار فریاد نزن زیرا گفته می‌شود این کار به تارهای صوتی آسیب می‌زند!
- (۳) لو امتنعت عن أكل الحلويات لأنقذت جسمك من هذه الأمراض!: اگر از خوردن شیرینیجات خودداری می‌کردی قطعاً بدنت را از این بیماری‌ها نجات می‌دادی!
- (۴) كيف تعصين الله و تظلمين الآخرين و الدّنيا أهون ممّا تظنّين!: چگونه از خداوند نافرمانی می‌کنید و به دیگران ستم می‌کنید در حالی که دنیا از آنچه گمان می‌کنید پست‌تر است!
- ۷۲- **عَيْنُ الصّحیح:**
- (۱) اليوم تقدّرُ بهذه البطاقة أن تأتي بأختك الصّغرى إلى المتحف!: امروز می‌توانی با این بلیط با خواهر کوچکت به موزه بیایی!
- (۲) إنّ التّفاخز بالنّسب هو السلاح الوحيد للمختال أمام نُقّاد الكلام!: بی‌شک افتخار ورزیدن به دودمان تنها سلاح خودپسند در برابر نقدکنندگان سخن است!
- (۳) اعلم أنّ هذا المُعجم مُساعد الطّلاب في فهم النّصوص العربيّة!: می‌دانم که این لغت‌نامه به دانشجویان در فهمیدن متن‌های عربی کمک می‌کند!
- (۴) إنّما الغضب مفسدٌ و يُسبّب زوال علاقاتك مع النّاس في الحیاة!: خشم مایه تباهی است و باعث نابودی رابطه‌هایت با مردم در زندگی می‌شود!
- ۷۳- «كاش فصل رنگارنگ پاییز در کشور ما کوتاه نباشد!»:
- (۱) ليت فصل الخريف المُلون لا يكون قصيراً في بلادنا!
- (۲) لعلّ فصل الخريف المُلون لا يكون أقصر في بلادنا!
- (۳) ليت فصل الخريف مُلون لا يكون قصيراً في البلاد!
- (۴) لعلّ فصل الخريف المُلون لا يكون أقصر في بلادنا!

۷۴- عَيْنَ مَا لَا يَنَاسِبُ فِي الْمَفْهُومِ: «مَنْ عَاشَ بِوَجْهَيْنِ، مَاتَ خَاسِراً!»:

- (۱) فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید
 - (۲) کجا باشد دورویان را میان عاشقان جایی
 - (۳) آتش زهد و ریا خرمن دین خواهد سوخت
 - (۴) فی الجملة اعتماد مکن بر ثبات دهر
- شرمنده رهروی، که عمل بر مجاز کرد!
که با صد رو طمع دارد ز روز عشق فردایی!
حافظ این خرقة پشمینه بینداز و برو!
کاین کارخانه ایست که تغییر می کنند!

■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۵ - ۷۹) بِمَا يَنَاسِبُ النَّصَّ:

«تُعَدُّ وَرَقَةُ الزَّيْتُونِ رَمَازاً قَدِيمًا لِلسَّلَامِ، وَ قَدْ عُرِفَتْ فِي التَّارِيخِ مِنْذُ العُصُورِ الْأَوَّلَى. لَوْنُهَا الْأَخْضَرُ يَبْعَثُ فِي النَّفْسِ الطَّمَانِينَةَ وَ يُدَكِّرُ النَّاسَ بِالحَيَاةِ الهَادِنَةِ. شَجَرَةُ الزَّيْتُونِ تُعْطِي ثَمَاراً نَافِعَةً وَ يُسْتَخْرَجُ مِنْ ثَمَارِهَا الزَّيْتُ أَيْضاً يُسْتَعْمَلُ غِذَاءً وَ دَوَاءً. وَ مَعَ ذَلِكَ، أَصْبَحَتِ الوَرَقَةُ نَفْسُهَا عِلَامَةً مَشْهُورَةً لِلصَّلَاحِ بَيْنَ الشُّعُوبِ. فِي كَثِيرٍ مِنَ الرِّوَايَاتِ يُقَالُ إِنَّ الطَّيُورَ تَحْمَلُ وَرَقَةَ الزَّيْتُونِ بَعْدَ انْتِهَاءِ الحُرُوبِ لِتُعْلَنَ بِبَدَايَةِ عَهْدٍ جَدِيدٍ مِنَ الْأَمَانِ. وَ لِهَذَا ارْتَبَطَتِ الوَرَقَةُ بِفِكْرَةِ الرَّجَاءِ وَ صَارَتِ رَمَازاً عَالَمِيًّا يُسْتَعْمَلُ فِي الشُّعَارَاتِ الدَّوْلِيَّةِ. النَّاسُ فِي جَمِيعِ أَنْحَاءِ العَالَمِ يُحِبُّونَ هَذِهِ الوَرَقَةَ الصَّغِيرَةَ لِأَنَّهَا تَدْعُو النَّاسَ إِلَى التَّعَاوُنِ وَ التَّفَاهُمِ وَ هِيَ تَقُولُ لِلإِنْسَانِ بِأَنَّ الطَّبِيعَةَ تَدْعُوهُ إِلَى السَّلَامِ. إِنَّ هَذِهِ الوَرَقَةَ لَيْسَتْ مَجْرَدَ جِزْءٍ مِنَ شَجَرَةٍ، بَلْ رِسَالَةٌ إِلَى البَشَرِيَّةِ بِأَنَّ الصَّلَاحَ هُوَ الطَّرِيقُ الْأَفْضَلُ لِلعِيشِ المُشْتَرَكِ.»

۷۵- لماذا أصبحت ورقة الزيتون رمزاً للسلام؟

- (۱) لأنَّ لونها أخضر و جميل!
- (۲) لأنَّ الطيور تحملها بعد الحروب!
- (۳) لأنَّ شجرة الزيتون تُعطي فواكه مفيدة!
- (۴) لأنَّ النَّاسَ يَستعملونها كالأطعام و الدواء!

۷۶- عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) لا يستفيد النَّاسُ مِنْ زَيْتِ الزَّيْتُونِ إِلَّا كالدَّوَاءِ!
- (۲) يُحِبُّ النَّاسُ شَجَرَةَ الزَّيْتُونِ لِقيمتها الغذائية الكثيرة!
- (۳) صَارَتِ شَجَرَةُ الزَّيْتُونِ رَمَازاً مَشْهُوراً لِلصَّلَاحِ بَيْنَ الشُّعُوبِ!
- (۴) إِنَّ الطَّبِيعَةَ صَدِيقَةُ الإِنْسَانِ وَ تَدْعُوهُ دَائِماً إِلَى الهُدُوءِ!

۷۷- عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) إِنَّ الصَّلَاحَ وَ السَّلَامَ أَفْضَلُ طَرِيقٍ للحياة المشتركة!
- (۲) قَدْ عُرِفَتِ وَرَقَةُ الزَّيْتُونِ كالرَّمْزِ فِي القُرُونِ الْأَخِيرَةِ!
- (۳) يُسْتَخْرَجُ النَّاسُ مِنَ وَرَقَةِ الزَّيْتُونِ الرِّبُوتِ أَيْضاً!
- (۴) تَحْمَلُ الطَّيُورُ وَرَقَةَ الزَّيْتُونِ فِي بَدَايَةِ الحُرُوبِ!

■ عَيْنَ الخَطَأِ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۷۸ وَ ۷۹)

۷۸- «أَنْحَاءٌ - يُسْتَخْرَجُ - مَشْهُورَةٌ - ارْتَبَطَتْ»

- (۱) مشهورة: اسم - مفرد مؤنث - اسم مفعول (من مصدر شهرة) - نكرة / صفة أو نعت و منصوب بالتبعية
- (۲) يُسْتَخْرَجُ: له ثلاثة حروف أصلية و ثلاثة حروف زائدة / فعلٌ و مع نائب فاعله «الزيت» جملة فعلية
- (۳) أَنْحَاءٌ: اسم - جمع مكسر أو تكسير (مفرد: ناحية، مذكر) - معرب / مضاف إليه و مجرور و مضاف
- (۴) ارتبطت: ماضٍ - للغائبة - مزيد ثلاثي (مصدره: ارتباط) - معلوم / فعل و فاعله «الورقة» و الجملة فعلية

٧٩- «تحمل - هي - تدعو - الأخضر»

- ١) هي: اسم - ضمير منفصل - للغائبة - مبني (لا تتغير حركة آخره) / مبتدأ و مرفوع و الجملة اسمية
- ٢) تحمل: فعل مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مجرد ثلاثي - معلوم - متعدّ / خبر للمبتدأ «الطيور» و مرفوع
- ٣) الأخضر: اسم - مفرد مذكر (مؤنثه على وزن «فعلاء») - معرفة - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية لموصوفها «لون»
- ٤) تدعو: مضارع - كلّ حروفه أصلية (= مجرد ثلاثي) - متعدّ / فعل و مع فاعله خبر لحرف «أن» المشبهة بالفعل و مرفوع

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (٨٠ - ٨٥)

٨٠- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ١) الخُقَاش هو الحَيَوانُ اللَّبُونُ الوَحِيدُ الَّذِي يَقْدِرُ عَلَى الطَّيْرانِ!
- ٢) الحُوثُ يُصادُ لِاستخراج الرِّيتِ مِنْ كَيْبِهِ لِصِناعَةِ مَوادِّ التَّجْمِيلِ!
- ٣) تَلْفُظُ بَعْضِ الحُرُوفِ مَوْجُودٌ فِي بَعْضِ اللِّهجاتِ الدَّارِجَةِ العَرَبِيَّةِ!
- ٤) اسْتِطاعَ المَغُولُ أَنْ يَهْجَمُوا عَلَى الصِّينِ رَغْمَ بِناءِ سورٍ عَظِيمٍ حَوْلِها!

٨١- ما هي العبارة التي ليس فيها حال؟

- ١) تحضن الأم طفلها الصغير و هو يبكي من الحزن!
- ٢) طلب الشيخ منا إنجاز الصالحات متوكلين على ربنا!
- ٣) يصبح نجاحنا في الحياة حقاً إذا نستعين بالله في الأمور!
- ٤) تزداد قوة المسلمين حينما يتحدون أمام الأعداء مقتدرين!

٨٢- عین ذوالحال يختلف عن الباقي:

- ١) فگرت أمي الحنون لحظة ثم غيّرت كلامها و قالت لي ناصحةً راقب!
- ٢) كان الطالب قد وقف فرب معلّمته كاتباً عن الدرس الذي درّسته!
- ٣) المؤمنة لا تبطل ما أنفقته للفقراء بالمنة لأنّ عملها هذا يضيّع جزاءه سريعاً!
- ٤) خرّج العمال من المصانع ثمّ أسرعوا إلى الموقف مسرعين للركوب على الحافلة!

٨٣- في أيّ عبارة جاء الحال:

- ١) ربنا إنّنا سمعنا مُنادياً ينادي للإيمان أن آمنوا بربكم فآمنّا!
- ٢) أعطى الغنيّ فقيراً لباساً لا يحتاج إليه فليس إعطاءً حقيقياً!
- ٣) خرج ابني و زملاؤه من الصّف و رجع إلى بيته بسرعة!
- ٤) هذا الشاعر ينشد قصائد جميلةً حول شجاعة المجاهدين مُحبباً لهم!

٨٤- عین «لا» النافية للمضارع و النافية للجنس على التّوالي:

- ١) لا يفيّد العلم أحداً بلا عمل فهذا أصل رئيسي لا يمكن تكذيبه!
- ٢) لا أعلم هل أستاذي يحضر اليوم في الجلسة أم لا يحضر!
- ٣) لا تفكّري في الخالق بل فكّري في الخلق فإنّك لا تقدرين فهمه!
- ٤) لا أستعين بغير الله لأنّ في ذلك العمل لا شيء أحصل!

٨٥- عین خبر الحروف المشبهة بالفعل فعلاً:

- ١) إنّ الأستاذ الجامعي الذي يبحث عن مقالات جديدة مفيد للجامعة!
- ٢) ليت صديقي الحنون يحصل على ما يريده في حياته بسهولة!
- ٣) كأنّ أعدائنا مأيوسون و هم الذين لا يطلبون الخير لنا أبداً!
- ٤) نعم أنّ الصبّار عند جميع الناس محبوب بسبب صبره و وقاره!

- ۸۶- کدام موارد در ارتباط با «تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر» درست است؟
- الف - تاریخ‌نگاران سنتی بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آنها همت داشتند.
 ب - گسترش فعالیت‌های شرق‌شناسان، زمینه تحول عمیق در تاریخ‌نگاری را فراهم آورد.
 ج - در تاریخ‌نویسی جدید به برخی جنبه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی بیشتر توجه می‌شود.
 د - در تاریخ‌نگاری سنتی، از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌ها استفاده می‌شود.
- (۱) «الف» و «د» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «ج» (۴) «ب» و «ج»
- ۸۷- کدام مورد درباره اوضاع امپراتوری عثمانی در قرن ۱۸ میلادی درست است؟
- (۱) این حکومت تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن خاندان زند در ایران گرفتار ضعف و زوال شدند.
 (۲) کشورهایی مانند اتریش و هلند به منظور دفاع از اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی دخالت می‌کردند.
 (۳) در این دوره بخش بر وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کردند.
 (۴) با قدرت روزافزون خود توانست بر سرتاسر شبه جزیره بالکان مسلط باشد.
- ۸۸- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادها به درستی بیان شده است؟
- الف - انعقاد عهدنامه فین کنشتاین میان ایران و فرانسه.
 ب - تحمیل عهدنامه آخال توسط روسیه بر ایران
 ج - عقد قرارداد پاریس میان ایران و انگلستان
 د - شروع دوره دوم جنگ‌های ایران و روسیه در مناطق شمال ایران
- (۱) «الف» بر «ج» و «ب» بر «د» مقدم است.
 (۲) «ج» بر «الف» و «د» بر «ب» مقدم است.
 (۳) «ب» بر «ج» و «الف» بر «د» مقدم است.
 (۴) «د» بر «ب» و «الف» بر «ج» مقدم است.
- ۸۹- کدام مورد در ارتباط با «کشاورزی» در دوران حکومت قاجار درست است؟
- (۱) جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از روسیه به ایران شد.
 (۲) کشاورزی ایران در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود.
 (۳) از جمله محصولات وارداتی ایران می‌توان به ابریشم، تریاک، تنباکو و گندم اشاره کرد.
 (۴) بازرگانان ارمنی و روسی به روند افزایش صادرات پنبه در ایران کمک شایانی کردند.
- ۹۰- هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب به کدام ماجرا و حوادثی که منجر به پیروزی «انقلاب مشروطه» شد اشاره دارد؟
- الف - اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبدادی بود.
 ب - رهبری این حرکت را آیت‌الله بهبهانی بر عهده داشت.
 ج - آیت‌الله طباطبایی به شدت با آن به مخالفت پرداخت.
 د - معروف‌ترین ماجرای این حادثه شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان بود.
- (۱) مهاجرت صغری - ماجرای نوز بلژیکی - بانک استقراضی روس - نارضایتی مردم ایالت‌ها
 (۲) مهاجرت کبری - ماجرای بانک استقراضی روس - نوز بلژیکی - افزایش نرخ قند
 (۳) مهاجرت صغری - ماجرای بانک استقراضی روس - نوز بلژیکی - نارضایتی مردم ایالت‌ها
 (۴) مهاجرت کبری - ماجرای نوز بلژیکی - بانک استقراضی روس - افزایش نرخ قند

- ۹۱- کدام مورد در رابطه با پیامدهای «تشکیل و انحلال دومین مجلس شورای ملی» درست است؟
- ۱) به دنبال اقدامات شوستر و منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور روسیه در سال ۱۲۸۹ ش ایران را تهدید کرد.
 - ۲) میرزا علی اصغر خان امین السلطان که در اروپا به سر می برد، برای ریاست دولت به کشور دعوت شد.
 - ۳) تهدیدات روسیه میان مجلس و نخست وزیر اختلاف انداخت اما سرانجام نخست وزیر تصمیم گرفت در برابر روسیه مقاومت کند.
 - ۴) مستبدان درباره استبداد و دشمنان دیروز مشروطه، بار دیگر زمامدار مملکت شدند.
- ۹۲- در یک موقعیت فرضی، یک محقق درصدد مقایسه دو کتاب تاریخی با یک موضوع یکسان جنگ جهانی اول است که یکی به سبک تاریخ نگاری سنتی (الف) و دیگری به سبک تاریخ نگاری جدید (ب) نوشته شده است. با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟
- الف - مردم تنها گروهی بودند که از جنگ جهانی اول آسیب دیدند؛ سیاستمداران کشتند و کشته شدند و ماندند ولی بر سر جامعه چه آمد؟ ویرانی
- ب - همزمان با آغاز جنگ بین الملل اول، ایران وضعیت آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلافات سیاسی دچار ضعف تشکیلات اداری، نظامی و ... شده و قادر به سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.
- ج - با جان ولیعهد چو آن گاه خصم آورد کین / آتش ز یک شرر برآمد، جهان در خون غلتید
- د - شاه شاهان، پتر کبیر بمرّد و مدرنیته یوغ روس ها را بگرفتندی لیکن تا سال وقوع فاجعه که همانا لنین بر سریر مملکت نشست، گویی هیچ نفهمیدندی.
- ۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» به سبک تاریخ نگاری جدید نوشته شده است.
 - ۲) «ب» و «د» مربوط به تاریخ نگاری جدید و «الف» و «ج» مربوط به تاریخ نگاری سنتی است.
 - ۳) «ج» و «د» مربوط به تاریخ نگاری جدید و «الف» و «ب» مربوط به تاریخ نگاری سنتی است.
 - ۴) «الف»، «ج» و «د» مربوط به تاریخ نگاری سنتی و «ب» مربوط به تاریخ نگاری جدید است.
- ۹۳- محققى به پژوهش درباره فروپاشی عثمانی پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟
- ۱) با شروع جنگ جهانی اول، دولت عثمانی به متفقین پیوست ولی در نهایت توسط نیروهای متحدین اشغال شد.
 - ۲) براساس قرارداد آماسیه، با فروپاشی عثمانی، انگلستان سرپرستی عراق، اردن و فلسطین را بر عهده گرفت.
 - ۳) با فروپاشی عثمانی، کشورهای کنونی مصر، ازبکستان، تاجیکستان، ارمنستان و لبنان شکل گرفت.
 - ۴) هم زمان با انقلاب روسیه و فروپاشی عثمانی، فرانسه به انگلستان برای تقسیم این سرزمین فرصت یابند.
- ۹۴- کدام مورد درباره «اتحاد آلمان» درست است؟
- الف - در ابتدای قرن هجدهم، سرزمینی که آلمان ها در آن زندگی می کردند شامل ۳۹ ایالت بود.
- ب - بیسمارک و ویلهلم یکم در سال ۱۷۸۱ میلادی امپراتوری آلمان را تأسیس کردند.
- ج - آلمان ها به منظور تأسیس امپراتوری خود، با دانمارک و فرانسه وارد جنگ شدند.
- د - آلمان با ساخت تجهیزات مدرن، به رقابت با انگلستان برخاست.
- ۱) «الف» و «د»
 - ۲) «ج» و «د»
 - ۳) «الف» و «ب»
 - ۴) «ج» و «ب»
- ۹۵- جهانگردی در تیرماه سال ۱۲۸۷ شمسی به ایران سفر کرده است. به احتمال زیاد، او کدام واقعه را از نزدیک دیده است؟
- ۱) جشن تاج گذاری محمدعلی شاه
 - ۲) امضای متمم قانون اساسی توسط محمدعلی شاه
 - ۳) به توپ بسته شدن مجلس توسط لیاخوف روسی
 - ۴) حمله هواداران مشروطه به تهران

۹۶- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب توصیف کدام یک از پادشاهان قاجار است؟

الف - تصویب اصل دوم متمم قانون اساسی

ب - مزین الدوله به دستور او یک تالار نمایش ساخت.

ج - عین الدوله را به عنوان صدراعظم انتخاب کرد.

د - هنرمندان را در تهران گرد آورد و آنها را به کشیدن پرده‌های بزرگ تشویق کرد.

(۱) محمدعلی شاه - ناصرالدین شاه - مظفرالدین شاه - فتحعلی شاه

(۲) مظفرالدین شاه - ناصرالدین شاه - محمدعلی شاه - ناصرالدین شاه

(۳) محمدعلی شاه - محمدشاه - مظفرالدین شاه - ناصرالدین شاه

(۴) مظفرالدین شاه - محمدشاه - محمدعلی شاه - فتحعلی شاه

۹۷- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادها به درستی بیان شده است؟

الف - انتخاب نادر به عنوان شاه ایران

ب - مرگ لطفعلی خان و انقراض سلسله زندیه

ج - جنگ استقلال آمریکا

د - انقلاب باشکوه و پیروزی مجلس

(۱) «د» بر «الف» و «ب» بر «ج» مقدم است.

(۲) «ب» بر «الف» و «د» بر «ج» مقدم است.

(۳) «د» بر «الف» و «ج» بر «ب» مقدم است.

(۴) «ج» بر «د» و «الف» بر «ب» مقدم است.

۹۸- کدام عبارت در مورد «فرش در دوره قاجاریه» درست است؟

(۱) گرچه در نیمه اول عصر قاجار رکود به وجود آمد، اما صنعت فرش بافی ایران گسترش چشمگیری داشت.

(۲) سرمایه‌گذاران خارجی در ولایت‌های کردستان و آذربایجان کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش دایر کرده بودند.

(۳) رکود صنعت ابریشم و کمبود طلا و مس برای تأمین مالی واردات کالاهای پررونق صادرات فرش تأثیرگذار بود.

(۴) در این دوره، کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش در شهرهای تبریز و اراک دایر بود.

۹۹- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- «مهاجرت «الف» در سده نوزدهم و بیستم در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی رخ داد و مهاجرت «ب» در کشورهای آسیایی و آفریقایی به وقوع پیوست.»
- (۱) سرعت گسترش شهرنشینی در کشورهای «الف» بیشتر از سایر نواحی جهان است و در «ب» شهرنشینی به خرید زمین‌های کشاورزی برای ایجاد کشت تجاری روی آوردند.
- (۲) در «الف» برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند و سرعت گسترش شهرنشینی در کشورهای «ب» بیشتر از سایر نواحی جهان است.
- (۳) مهاجرت «الف» به صورت تدریجی و طولانی مدت رخ داده است و در «ب» برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.
- (۴) در «الف» شهرنشینی به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به منظور ایجاد کشت تجاری روی آوردند و مهاجرت «ب» تدریجی و طولانی مدت رخ داده است.

۱۰۰- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت از نظر درستی یا نادرستی با سایر عبارات متفاوت است؟

– «الف» بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.

– به بخش‌های پیرامونی یک شهر «ب» گفته می‌شود.

- (۱) برخی از شهرهای «الف» به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها منطقه ابرشهری گفته می‌شود.
- (۲) هنگامی که نواحی «ب» در یک شهر «الف» به نواحی «ب» در شهر «الف» دیگر پیوند می‌خورد، جهان شهر پدید می‌آید و ممکن است شکل خوشه‌ای یا کهکشانی داشته باشد.
- (۳) با افزایش جمعیت «الف» و گسترش «ب» به تدریج منطقه مادرشهری به وجود می‌آید و در پیرامون برخی از شهرهای «الف»، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید می‌آیند.
- (۴) افراد ساکن «ب» برای خرید یا کار و استفاده از خدمات به شهرهای «الف» رفت‌وآمد می‌کنند و «ب» معمولاً در یک دسته فقیرنشین طبقه‌بندی می‌شود.

۱۰۱- با توجه به موارد زیر کدام عبارت درست است؟

الف – یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند.

ب – یک ده کوچک ممکن است صرفاً چند مغازه و یک صندوق پست و یک مدرسه و یک مرکز بهداشت نیمه‌وقت داشته باشد اما در یک شهر بزرگ، انواع فروشگاه‌ها و مراکز درمانی وجود دارند.

(۱) «ب» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «الف» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و «الف» بر اساس میزان جمعیت و خدماتی که ارائه می‌کند طبقه‌بندی می‌شود.

(۲) «الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و در «ب» به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.

(۳) «ب» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «الف» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و «ب» بر اساس میزان جمعیت و خدماتی که ارائه می‌کند طبقه‌بندی می‌شود.

(۴) «الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و در «الف» به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.

۱۰۲- بر اساس موارد مطرح شده، کدام گزینه درست است؟

الف - محل استقرار سکونتگاه روی زمین

ب - وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود

ج - جایگاه سکونتگاه در سطح ناحیه

د - محل اصلی یک سکونتگاه

(۱) موارد «الف» و «ب» با موقعیت یک شهر ارتباط دارد و این پدیده و محل ممکن است عوامل طبیعی و انسانی باشند.

(۲) «ج» و «د» در ادامه حیات یا گسترش سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند.

(۳) موارد «ب» و «ج» با مقر یک شهر یا روستا ارتباط دارند که روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته‌اند.

(۴) «الف» و «د» با مکان و جایگاه منطبق است و هسته اولیه شهر یا روستا را شامل می‌شود.

۱۰۳- با توجه به موارد مطرح شده کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف - فقر شهری ب - وندالیسم شهری ج - آسیب‌های اجتماعی د - پایداری یک شهر

(۱) مورد «ب» مربوط به انحرافات اجتماعی و بیکاری و حاشیه‌نشینی به «الف» منجر می‌شود.

(۲) برای مقابله با «ج» نخست باید فقر و بیکاری شناسایی شود و میزان توجه و اقدامات علمی در ارتباط با «د» در همه جای دنیا یکسان است.

(۳) آموزش عمومی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای شهروندان در زمینه «ج» مفید است و خسارت وارد کردن به اموال عمومی مربوط به «الف» است.

(۴) به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست از ارکان مهم «د» است و خسارت زدن به آثار و بناهای فرهنگی به «الف» منجر می‌شود.

۱۰۴- با توجه به موارد زیر که توسعه روستایی در ایران را بیان می‌کند، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- در «الف» کاربری‌های اراضی روستا شناسایی و نقشه‌های وضع موجود آن تهیه شد و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه گردید.

- «ب» باهدف رسیدگی به مناطق محروم تشکیل شد و فعالیت‌های زیادی در روستاها انجام داد که از آن جمله می‌توان به ایجاد شبکه‌های آب آشامیدنی و خدمات بهداشتی اشاره کرد.

(۱) «الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد و «الف» از وظایف بنیاد مسکن است.

(۲) «الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد و «ب» از وظایف بنیاد مسکن است.

(۳) «الف» به جهاد سازندگی و «ب» به طرح هادی روستایی اشاره دارد و «الف» از وظایف بنیاد مسکن است.

(۴) «الف» به جهاد سازندگی و «ب» به طرح هادی روستایی اشاره دارد و «ب» از وظایف بنیاد مسکن است.

۱۰۵- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

«روستاییان برای فروش محصولات خود دسترسی مناسبی به بازارها ندارند و اغلب گرفتار واسطه‌ها می‌شوند و مجبورند محصولاتشان را باقیمت بسیار کم به آن‌ها بفروشند.»

(۱) به مشکلات مرتبط با متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

(۲) به مشکلات مرتبط با کمبود تجهیزات و خدمات در روستا اشاره دارد و گسترش دسترسی به برق و آب آشامیدنی از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

(۳) به مشکلات مرتبط با مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

(۴) به مشکلات مرتبط با مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و گسترش دسترسی به برق و آب آشامیدنی از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

۱۰۶- برای موارد «الف» تا «د» به ترتیب در کدام عبارت راه حل مناسب بیان شده است؟

الف - یکی از مشکلات مهم شهرها، افزایش طبیعی جمعیت شهری از یک سو و افزایش در اثر مهاجرت نیروی کار از سوی دیگر به شهرهاست.

ب - در نواحی حاشیه‌نشین و حومه‌های فقیرنشین شهرها، انحرافات و کج‌روی‌های اجتماعی، سرقت و خشونت، اعتیاد، طلاق و غیره گسترش می‌یابد.

ج - شهرنشینی با افزایش فشار بر منابع، مصرف انرژی و آلودگی آب‌و‌خاک و هوا همراه است و میزان توجه در این زمینه در همه‌جا یکسان نیست.

د - در طراحی و مدیریت شهری، زیبایی شهر و فضاهای مختلف آن به طوری که انسان در آن احساس آرامش و تعلق خاطر کند اهمیت زیادی دارد.

(۱) توسعه امکانات گردشگری برای جذب گردشگر - آموزش عمومی و برگزاری کلاس‌های آموزشی - مدیریت پسماند و دفع فاضلاب - نورپردازی و روشنایی معابر

(۲) طرح ساخت مسکن ارزان قیمت - بازسازی محله‌های فرسوده و مخروبه - طراحی فضای سبز جدول‌ها و پارک‌ها - دسترسی به وای فای رایگان در اتوبوس‌ها و مترو

(۳) ایجاد غرفه‌هایی با اجاره ارزان - نصب حسگرها برای اطلاع جرائم خیابانی به پلیس - سنجش آلودگی هوا با حسگرها - طراحی خط بساواپی مخصوص نابینایان

(۴) سروسامان بخشیدن به مشاغل غیررسمی - تأمین مسکن گروه‌های فقیر و مهاجران - مدیریت الگوهای مصرف آب و برق - افزایش نظارت و نصب دوربین‌های مداربسته

۱۰۷- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- در اوایل قرن نوزدهم، نخستین «الف» در انگلستان ساخته شد و بین شهرهای آن به حرکت درآمد.

- در اوایل قرن بیستم، اختراع و تولید انبوه «ب» چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها را تغییر داد.

(۱) شیوه «ب» حمل‌ونقل برای مسافت‌های نسبتاً دور مناسب است و نسبت به «الف» از نظر دسترسی به نقاط مختلف انعطاف بیشتری دارد.

(۲) در شیوه «الف» حمل‌ونقل، مدل دیزلی به تدریج جای خود را به مدل بخاری داد و نسبت به «ب» هزینه احداث پایانه آن متوسط برآورد می‌شود.

(۳) در شیوه «ب» حمل‌ونقل، قابلیت جابجایی تعداد مسافرها بیشتر از بقیه روش‌ها است و نسبت به «الف» میزان مصرف سوخت بسیار بالاتری دارد.

(۴) در شیوه «الف» حمل‌ونقل، آلاینده‌گی آن برای محیط‌زیست بسیار کمتر می‌باشد و برخلاف «ب» برای احداث به زمین‌های هموار احتیاج دارد.

۱۰۸- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

«الف» بیشترین میزان خطوط سریع‌السیر جهان را دارد و «ب» دارای گسترده‌ترین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.

(۱) طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در «الف» وجود دارد و در «ب» روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارد.

(۲) ۸۰ درصد شبکه ریلی «الف» به حمل بار اختصاص دارد و مگالاپلیس شمال شرقی بوستن تا واشنگتن در «ب» وجود دارد.

(۳) ۸۰ درصد شبکه ریلی «ب» به حمل بار اختصاص دارد و در «الف» روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارد.

(۴) طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در «ب» وجود دارد و مگالاپلیس شمال شرقی بوستن تا واشنگتن در «الف» وجود دارد.

۱۰۹- در رابطه با کشتی‌های زیر کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- الف - پاناماکس ۵۰۰۰ TEU ب - کشتی VLCC ج - کشتی اقیانوس پیما د - کشتی کروز
- (۱) در «ب» مواد و کالاها به صورت فله‌ای در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار داده می‌شود و «ب» برخلاف «ج» از یک مبدأ به مقصد دیگری حرکت می‌کند.
- (۲) ظرفیت حمل کالا بر اساس تعداد کامیون در کشتی «الف» نسبت به «ب» بیشتر می‌باشد و «الف» برخلاف «ج» جزو کشتی‌های باربری طبقه‌بندی می‌شود.
- (۳) در «ب» تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن رفته و از آن خارج شوند و «ب» برخلاف «د» جزو کشتی‌های باربری طبقه‌بندی می‌شود.
- (۴) در «الف» کالاها در محفظه‌های خاص قرار گرفته و برچسب‌هایی با مشخصات کالاها وجود دارد و «الف» برخلاف «د» از مبدأ به مقصد دیگر حرکت می‌کند.

۱۱۰- با توجه به شکل زیر که ارکان شهر پایدار را نشان می‌دهد، کدام عبارت در رابطه با اهمیت حمل و نقل به درستی بیان شده است؟

- (۱) جغرافیای حمل و نقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «الف» طبقه‌بندی می‌شود و تولید، توزیع، تجارت و فعالیت گردشگری جزو اهمیت «ب» در حمل و نقل می‌باشد.
- (۲) جغرافیای حمل و نقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «الف» طبقه‌بندی می‌شود و جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت «ب» در حمل و نقل می‌باشد.
- (۳) جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت «الف» در حمل و نقل می‌باشد و جغرافیای حمل و نقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «ب» طبقه‌بندی می‌شود.
- (۴) تولید، توزیع، تجارت و فعالیت گردشگری جزو اهمیت «الف» در حمل و نقل می‌باشد و جغرافیای حمل و نقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «ب» طبقه‌بندی می‌شود.

۱۱۱- اگر برای وجود و ماهیت، یک مصداق در نظر بگیریم، آنگاه کدام جمله درست است؟

(۱) آن‌ها دو مفهوم مختلف از یک چیز هستند.

(۲) آن‌ها دو جزء مختلف از یک مفهوم هستند.

(۳) آن‌ها دارای انفکاک مصداقی از یکدیگر هستند.

(۴) آن‌ها در عالم مصادیق تفکیک‌پذیر هستند.

۱۱۲- کدام گزینه، دقیق‌ترین تبیین فلسفی از «رفتار طبیعی انسان در جستجوی غذا هنگام گرسنگی» را ارائه می‌دهد؟

(۱) انسان‌ها به صورت فطری و غریزی می‌دانند که هرکدام از نیازهای درونی‌شان با کدام یک از اشیای خارجی برطرف می‌شود.

(۲) نشانگر «معرفتی بدیهی» است؛ اینکه انسان پیش از هر عملی، ناخودآگاه پذیرفته است که واقعیتی مستقل از ذهن او وجود دارد.

(۳) دلیلی بر این است که انسان مفاهیم «وجود» و «ماهیت» را از همان دوران کودکی به صورت تفکیک‌شده در ذهن خود دارد.

(۴) اثبات می‌کند که انسان‌ها «ماهیت» را مقدم بر «وجود» درک می‌کنند، زیرا ابتدا باید بدانند غذا چیست تا به سراغش بروند.

۱۱۳- اگر در هر سطر، «مفهوم دوم» را بر «مفهوم اول» حمل کنیم، رابطه ایجادشده در کدام گزینه، از همان سنخی می‌باشد

که در حمل «میز چوبی است» برقرار است؟

(۱) حیوان - گربه (۲) انسان - ناطق (۳) مثلث - سه‌ضلعی (۴) میز - جسم

۱۱۴- نوع کدام حمل متفاوت است؟

(۱) حمل سه پاره‌خط بر مثلث

(۲) حمل نارسانا بر چوب

(۳) حمل شاعر بر ادیب

(۴) حمل دارای لیسانس بر مهندس

۱۱۵- کدام گزینه درست است؟

(۱) هر موضوعی یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغير است.

(۲) موجودات را نمی‌توان از منظر وجودی، ممکن‌الوجود بالذات دانست.

(۳) بعضی واقعیت‌ها به واسطه یک عامل خارجی، ممکن‌الوجود شده‌اند.

(۴) برای ذات یک مفهوم فقط می‌توان حالت امکانی یا امتناعی را فرض کرد.

۱۱۶- کدام گزینه نگاه ابن‌سینا را در رابطه با «وجود» به درستی توضیح می‌دهد؟

(۱) واجب‌الوجود بالذات با خارج شدن از حالت امکانی، وجوب ذاتی پیدا کرده است که تنها یک مصداق هم دارد.

(۲) ماهیتی که چیستی خود را بتواند از یک عامل خارجی بگیرد، می‌تواند تبدیل به واجب‌الوجود بالغير بشود.

(۳) اگر واقعیتی با وجود رابطه‌ای ضروری داشته باشد، عقلاً باید در حال حاضر در جهان خارج وجود داشته باشد.

(۴) با از بین رفتن علت ایجاد یک ممکن‌الوجود بالذات، آن ممکن‌الوجود نیز امکان وجودش را از دست می‌دهد.

۱۱۷- کدام گزینه توضیح بهتری درباره رابطه علیت است؟

(۱) رابطه‌ای دو سویه می‌باشد که در آن معلول از طرف اول، یعنی علت، طلب وجود می‌کند.

(۲) قطعاً نخستین مسئله‌ای که انسان به آن فکر کرده، درک همین رابطه وجود بخشی بوده است.

(۳) رابطه‌ای است که وابستگی به وجود طرفین دارد و طرف اول می‌بایست طرف دیگر را ایجاد کند.

(۴) فلسفه می‌تواند در مقام توضیح بنیادی این رابطه قرار بگیرد؛ اما وارد قلمرو مصادیق تجربی این رابطه نمی‌شود.

- ۱۱۸- با توجه به عبارت زیر کدام عامل نقش «ایجادکننده» را برای پدیده تعویض شیشه دارد؟
 «بعد از برخورد کیف یکی از دانش آموزان، شیشه پنجره کلاس شکسته می شود و مسئولین مدرسه به علت سرمای هوا، با کمک یک شیشه ساز، شیشه کلاس را عوض می کنند».
- (۱) تنها علت تعویض شیشه کلاس، سرد بودن هوای بیرون کلاس است.
 - (۲) عمل شیشه ساز که مستقیماً باعث تحقق و ایجاد تعویض شیشه شده است.
 - (۳) معلول در این رابطه، از نظر زمانی دیرتر از علت در جهان خارج تحقق یافته است.
 - (۴) یک رابطه علیت برقرار است که علت، قائم به وجود طرفین و پس از رابطه ایجاد شده است.
- ۱۱۹- کدام گزینه درباره نحوه ادراک علیت درست است؟
- (۱) هیوم معتقد است حس و تجربه تنها می تواند ترتیب و توالی میان دو پدیده طبیعی را مشاهده کنند، اما هیچ ضرورتی میان آنها قابل درک نیست.
 - (۲) دکارت معتقد بود انسان با درکی از رابطه علیت به دنیا می آید و رابطه علیت و درک مثال هایش در وجود انسان، امری فطری و طبیعی است.
 - (۳) فلاسفه مسلمان در ابتدای مسیر با اثبات و ادراک اصل امتناع اجتماع نقیضین، پا در مسیر اثبات عقلی محض اصل علیت و فروع آن می گذارند.
 - (۴) تجربه گرایان با مشاهده توالی های موجود در طبیعت، پی به ضروری بودن این اصل می برند و رابطه علیت را مبنای اعتبار حس و تجربه می دانند.
- ۱۲۰- کدام گزینه درباره علیت و فروع آن درست است؟
- (۱) با مشاهده یک یا چند اثر از یک پدیده طبیعی، نمی توان دیگر آثار ایجاد شده از آن پدیده را حدس زد.
 - (۲) نتیجه پذیرش اصل وجوب علی و معلولی، حالت تساوی ممکن الوجودها نسبت به وجود و عدم است.
 - (۳) اصل سنخیت، ابزار عقلی برای اندیشمندان علوم تجربی هنگام یافتن علت های نزدیک تر به معلول می باشد.
 - (۴) اصل وجوب علی و معلولی بیان می دارد که هر معلولی باید به وسیله یک علت خارجی، ایجاد شده باشد.
- ۱۲۱- با توجه به «معنای سوم اتفاق»، کدام گزینه رابطه میان «علت نخستین» و «غایت مندی جهان» را به دقیق ترین شکل بیان می کند؟
- (۱) پذیرش «علت نخستین جهان»، ملازم با پذیرش «غایت مندی در جهان» است؛ به طوری که انکار اولی، منطقاً به انکار دومی خواهد انجامید.
 - (۲) اثبات «علت نخستین»، امکان «غایت مندی» را فراهم می سازد، اما آن را ضروری نمی کند؛ زیرا ممکن است آفریننده، جهانی بدون هدف از پیش تعیین شده خلق کرده باشد.
 - (۳) مفهوم «غایت مندی جهان» صرفاً از طریق مشاهده نظم تجربی قابل اثبات است و از نظر فلسفی، هیچ وابستگی ضروری به فرض وجود «علت نخستین» ندارد.
 - (۴) انکار «غایت مندی جهان» لزوماً به معنای پذیرش «علت نخستین» است؛ زیرا نفی هدف مندی، نیازمند فرض یک مبدأ آگاه برای توجیه این بی هدفی است.

۱۲۲- کدام گزینه دقیق‌ترین تحلیل فلسفی را درباره «معنای چهارم اتفاق» ارائه می‌دهد؟

- (۱) این معنا بیانگر حوادثی است که هیچ رابطه علی مشخصی با پدیده‌های قبل از خود ندارند و صرفاً بر اساس تصادف محض و بدون دخالت قانون علیت رخ داده‌اند.
- (۲) این معنا از اتفاق، مدعی بی‌علتی پدیده‌ها در جهان نیست؛ بلکه نامی است که ما بر «جهل خود نسبت به علل پدیده‌ها» می‌گذاریم و هیچ تناقضی با اصل ضرورت علی ندارد.
- (۳) تفاوت این معنا با معنای سوم در این است که در اینجا، اتفاق به معنای نفی غایت‌مندی نیست، بلکه به معنای نفی اصل سنخیت میان علت و معلول در حوادث پیش‌بینی نشده است.
- (۴) حوادث اتفاقی، پدیده‌هایی هستند که اگرچه علت دارند، اما چون علت آن‌ها در سلسله‌مراتب طولی جهان قرار ندارد، امکان پیش‌بینی آن‌ها حتی با علم کامل نیز وجود نخواهد داشت.

۱۲۳- کدام گزینه درباره دیدگاه افلاطون پیرامون خداوند و نسبت میان «مثال خیر» و «صانع» صحیح است؟

- (۱) افلاطون با طرح نام «صانع» تلاش کرد تا نشان دهد که جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد، اما با معرفی «مثال خیر»، صرفاً بر جنبه فراتر از ماده بودن خداوند تأکید کرد تا او را از خدایان رایج در آتن متمایز سازد.
- (۲) از نظر افلاطون‌شناسان، «مثال خیر» و «صانع» دو حقیقت جداگانه نیستند؛ بلکه اولی ناظر به مرتبه ذات خداوند است و دومی ناظر به مرتبه فعل و خلق او که در نهایت به یک حقیقت واحد بازمی‌گردند.
- (۳) استفاده از واژه «خدایان» در آثار افلاطون نشان‌دهنده اعتقاد واقعی او به چندخدایی نیست، اما او تلاش می‌کرد با معرفی «مثال خیر» به عنوان برترین خدا، نوعی سلسله‌مراتب میان آن‌ها ایجاد کند.
- (۴) مثال خیر در نظر افلاطون همانند خورشیدی است که حقایق در پرتو آن آشکار می‌شوند؛ اما خود این مثال، خالق جهان نیست و تنها الگویی است که «صانع» بر اساس آن، نظم را در عالم پدید می‌آورد.

۱۲۴- کدام گزینه، پیوند منطقی میان «برهان حرکت» و «برهان درجات کمال» ارسطو را در اثبات «خداوند» به دقیق‌ترین وجه بیان می‌کند؟

- (۱) در برهان حرکت، خداوند به عنوان «محرک نامتحرک» اثبات می‌شود که صرفاً عامل فیزیکی جنبش جهان است، اما در برهان درجات کمال، او به عنوان «کمال مطلق» معرفی می‌گردد تا جنبه معنوی و اخلاقی ذات حق نیز تبیین شود.
- (۲) هر دو برهان بر مبنای اصل «امتناع تسلسل» بنا شده‌اند؛ با این تفاوت که اولی تسلسل در «علل وجودی» را محال می‌داند و دومی تسلسل در «علل غیر وجودی» را نفی کرده و به یک معیار مطلق برای سنجش ختم می‌شود.
- (۳) برهان حرکت اثبات می‌کند که جهان نیازمند یک علت نخستین برای خروج از سکون است و برهان درجات کمال اثبات می‌کند که این علت نخستین باید دارای همه صفات کمال باشد تا بتواند آن‌ها را به مراتب بالاتر اضافه کند.
- (۴) هر دو برهان با بررسی واقعیات جهان (حرکت یا کمالات نسبی) آغاز می‌شوند و با تکیه بر اصول عقلی، به لزوم وجود مبدأ بی‌نیاز (نامتحرک یا کمال مطلق) ختم می‌گردند.

۱۲۵- گزاره زیر، مشابه برهان خداشناسی کدام فیلسوف است؟

«ما نمی‌توانیم خدا را بشناسیم آن‌گونه که اشیاء را می‌شناسیم؛ زیرا خدا، شرط امکان جهان است؛ نه جزئی از جهان که بتوان آن را زیر میکروسکوپ عقل گذاشت.»

(۴) کانت

(۳) افلاطون

(۲) ارسطو

(۱) دکارت

۱۲۶- کدام عبارت دربارهٔ رویکرد فیلسوفان جدید نسبت به مسئلهٔ «باور به خدا و معناداری زندگی» صحیح نیست؟

- (۱) ویلیام جیمز معتقد بود که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی نهفته است و ما در لحظات خاصی، حضور او را به عنوان قدرتی متعالی و حامی حس می‌کنیم.
- (۲) کرگور ایمان را هدیه‌ای الهی می‌دانست که بی‌نیاز از پشتوانهٔ عقلی است و اگر کسی شایستهٔ دریافت این بخشش نشود، زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد.
- (۳) برگسون و فیلسوفان هم‌دوره‌اش، در واکنش به بحران معناداری ناشی از غلبه تفکر مادی، تلاش کردند خدا را نه با دلایل فلسفی خشک، بلکه از طریق تجربه‌های معنوی و عشق و عرفان باز یابند.
- (۴) کاتینگهام بر این باور بود که قبول خداوند، زندگی ما را در بستری امن قرار می‌دهد که در آن، حتی اگر در جهانی بیگانه افتاده باشیم، باز هم احساس ارزشمندی و اهمیت خواهیم کرد.

۱۲۷- برهان فارابی، نهایتاً به کدام اصل هستی‌شناختی بازمی‌گردد؟

- (۱) امتناع تحقق مجموعه‌ای که تمام اجزای آن، «وجودی وابسته» دارند، بدون فرض حقیقتی که وجودش «غیروابسته» باشد.
- (۲) ضرورت انطباق نظم ذهنی با نظم عینی، به گونه‌ای که تصور ذهنی بی‌نهایت، مانع تحقق خارجی آن سلسله نگردد.
- (۳) عدم امکان صادر شدن «کثرت نامتناهی» از «وحدت حقیقی»، مگر از طریق واسطه‌های محدود و کاملاً مشخص.
- (۴) تلازم میان «معلول بودن» و «نیازمندی ذاتی»، که مستلزم پایان‌ناپذیر بودن سلسلهٔ حوادث در بستر سلسله است.

۱۲۸- بر اساس استدلال ابن‌سینا، وضعیت «موجودات» پیش و پس از تعلق ارادهٔ علت به ایجاد آن‌ها، به ترتیب با کدام مفاهیم توصیف می‌شود؟

(۱) ممکن‌الوجود بالذات - واجب‌الوجود بالذات	(۲) ممتنع‌الوجود بالذات - واجب‌الوجود بالغير
(۳) ممکن‌الوجود بالذات - واجب‌الوجود بالغير	(۴) ممکن‌الوجود بالغير - ممکن‌الوجود بالذات

۱۲۹- اساسی‌ترین گامی که ملاصدرا برای ارتقای برهان ابن‌سینا برداشت و موجب شد تا مفهوم «نیاز به خدا» از یک رابطهٔ علی صرف به یک رابطهٔ «وجودی عمیق» تبدیل شود، کدام است؟

- (۱) اثبات اینکه موجودات جهان نه تنها در اصل پیدایش، بلکه در بقا نیز نیازمند علت هستند؛ بنابراین جهان همواره «معلول» است و نیازمند علت.
- (۲) عبور از مفهوم «تساوی وجود و عدم در ماهیت» به مفهوم هستی‌شناختی «فقر وجودی»؛ به گونه‌ای که وجود معلول، چیزی جز وابستگی به علت نیست.
- (۳) جایگزین کردن مفهوم «واجب‌الوجود بالغير» با «ممکن‌الوجود بالذات»؛ تا نشان دهد که موجودات حتی پس از خلق شدن نیز همچنان ذاتاً ممکن و فقیر باقی می‌مانند.
- (۴) تحلیل دقیق‌تر سلسلهٔ علل و اثبات اینکه حتی اگر سلسلهٔ علل نامتناهی باشد، باز هم مجموع آن‌ها به عنوان یک «واحد حقیقی» نیازمند علت است.

۱۳۰- کدام تشبیه، گویای رابطهٔ «عشق» با «هویت موجودات» در حکمت ابن‌سینا است؟

(۱) منگنه با اوراق کتاب	(۲) موتور با خودرو	(۳) آب با حیات ماهی	(۴) دیوار و رنگ

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۹ بهمن ماه

زبان عربی

عربی، زبان قرآن (۳)

ثلاثُ قصصٍ قصيرةٍ
(متن درس ۳)
صفحه های ۳۷ تا ۴۲

عربی، زبان قرآن (۲)

**عجائبُ المخلوقات
تأثیر اللّغة الفارسیّة
على اللّغة العرَبیّة**
(درس های ۳ و ۴)
صفحه های ۳۱ تا ۶۴

روان شناسی

تفکر (۲) تصمیم گیری
صفحه های ۱۳۴ تا ۱۵۷

علوم اجتماعی

جامعه شناسی (۳)

درس ششم: قدرت اجتماعی
(تا پایان مطالعه علمی قدرت و سیاست)
صفحه های ۵۴ تا ۶۴

جامعه شناسی (۲)

فرهنگ جهانی
(نمونه های فرهنگ جهانی (۲)
فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی
(باورها و ارزش های بنیادین فرهنگ غرب، چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب) / صفحه های ۲۷ تا ۵۴

زبان و ادبیات فارسی

علوم و فنون ادبی (۳)

تاریخ ادبیات قرن چهاردهم
(دوره معاصر و انقلاب اسلامی)
صفحه های ۶۶ تا ۸۲

علوم و فنون ادبی (۲)

فصل دوم
(درس های ۴ تا ۶) +
کارگاه تحلیل فصل دوم
صفحه های ۳۵ تا ۵۶

ریاضی

ریاضی و آمار (۳)

دنباله های حسابی
(تا پایان جمله عمومی و نمایش دنباله)
صفحه های ۶۱ تا ۶۸

ریاضی و آمار (۱)

کار با داده های آماری
نمایش داده ها
(نمودارهای یک متغیره)
صفحه های ۷۱ تا ۱۰۹

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
(درس های ۸ و ۹)
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

فلسفه و منطق

فلسفه (۲)

درس هفتم: عقل در فلسفه - قسمت اول
صفحه های ۵۲ تا ۵۸

فلسفه (۱)

نگاهی به تاریخچه معرفت
(درس ۸)
صفحه های ۵۸ تا ۶۸

منطق

قضیه حملی
احکام قضایا
(درس های ۶ و ۷)
صفحه های ۵۳ تا ۷۱

تاریخ و جغرافیا

جغرافیا (۳)

درس چهارم: مدیریت حمل و نقل
(تا پایان ایمنی)
صفحه های ۵۹ تا ۶۵

جغرافیا (۲)

فصل دوم: نواحی طبیعی
(درس های ۳ و ۴)
صفحه های ۱۹ تا ۵۲

تاریخ (۳)

درس هفتم: ایران در دوره حکومت رضاشاه
صفحه های ۹۲ تا ۹۸

تاریخ (۲)

فصل دوم: ظهور اسلام
(درس های ۴ تا ۶)
صفحه های ۳۰ تا ۶۵

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

جمع بندی و مرور
نیم سال اول دوازدهم

ویژه کنکورهای ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۲۵ دی ماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دوس	مسؤل دوس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - محمد یگانه مهران جعفری	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - امیر حسین اذانی
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - افشین محی الدین - کاظم کاظمی علیرضا بدیع - ابوالفضل غلامی - مهدی ضیایی مجتبی بلاغتی - اسماعیل رضوی - مهرداد مشایخی محمد حسین زنوزی	فاطمه عباسی - اسماعیل رضوی امیر حسین اذانی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان	سپیده فتح‌الهی آزاده میرزایی - امیر حسین اذانی
زبان عربی	هاله کریمی	روح الله گلشن - کیارش پورمهدی خالد مشیرپناهی	سیدعلی صادقی - سمیه جغتایی
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - رضا امیدی	کیان کیانی دوست تابان صیقلی - سارا خداوردیان امیر حسین اذانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	آزاده میرزایی - مصطفی دهنوی	کیان کیانی دوست زهرافروغی - امیرمهدی جیریایی امیر حسین اذانی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - محمد کشوری محمد تفقدی	حسن صدری - مهدی مرادی فاطمه نیک محتشم امیر حسین اذانی

تیم اجرایی و تولید آزمون

زهره صفری

یگانه پوراابراهیم

مرضیه بنیانی

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوب‌تون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهادات‌تون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری

دکمه ری استارت رو بزن

«نیم سال دوم کنکور از نگاه یک شروع تازه»

برگردیم به اول سال تحصیلی....

اون روزهایی که دفتر برنامه ریزی هنوز سفید بود، انگیزه‌ت بالاترین حد ممکن رو داشت و با خودت فکر می‌کردی «تا عید همه کتابا تمومه». یه برنامه رویایی داشتی و حس می‌کردی قراره همه چیز دقیق پیش بره.

اما حالا چی؟

نیم سال دوم شروع شده و شاید این جمله‌ها توی ذهنت بچرخه:

■ «عقب افتادم...»

■ «هیچی اون طوری که می‌خواستم نشد...»

■ «شروع دوباره دیگه فایده نداره...»

این دقیقاً همون دام ذهنیه که خیلی از داوطلب‌ها رو از بازی خارج می‌کنه.

واقعیت کنکور؛ هیچ مسیری بی‌افت نیست

یه نکته مهم رو خیلی صادقانه بگیم:

تقریباً هیچ کدوم از بچه‌های موفق کنکور، حتی رتبه‌های برتر، مسیرشون از مهر تا تیر صاف و بی‌نقص نبوده.

افت، خستگی، عقب ماندگی و حتی ناامیدی توی مسیر همه هست.

تفاوت آدم‌هایی که آخرش نتیجه می‌گیرن با بقیه، توی «بی‌افت بودن» نیست؛

توی اینه که وقتی زمین می‌خورن، دوباره بلند می‌شن و ادامه می‌دن.

نیم سال دوم؛ فرصت واقعی برای بازسازی

نیم سال دوم کنکور، یک بازه خاصه.

حجم درس‌ها در شروعش کمتره، مباحث جدید معمولاً قابل جمع‌ترن، و مهم‌تر از همه:

ذهن تو از شوک شروع سال و فشارهای اولیه عبور کرده.

اینجا دقیقاً همون جاییه که می‌تونی دکمه «ری استارت» رو بزنی؛ نه فقط روی برنامه، بلکه روی ذهن خودت.

ری استارت یعنی:

■ برنامه‌ت رو واقع‌بینانه‌تر ببندی

■ عادت مطالعه‌ت رو دوباره بسازی

■ و مسیرت رو با هدف اصلی، یعنی کنکور، تنظیم کنی

«عقب ماندگی نیم سال اول» قرار نیست بازی رو تموم کنه.

شاید بگی: «ولی من از نیم سال اول خیلی عقبم... فلان درس رو تقریباً ول کردم.»

این نگرانی طبیعی‌ه، اما قرار نیست جلوت رو بگیره.

توی برنامه‌های راهبردی، برای جبران مباحت نیم سال اول زمان جداگانه دیده شده؛ مخصوصاً بازه نوز که فرصت

طلایی برای جمع‌بندی‌ه.

الان مهم ترین کار اینه که:

- روی مباحث جدید نیم سال دوم تمرکز کنی
- نذاری حس عقب ماندگی، کل حرکت رو متوقف کنه

جبران ممکنه؛ توقف نه

نتیجه، بهترین سازنده انگیزه است.

خیلی ها دنبال انگیزه می گردن؛

یه جمله خاص، یه ویدیو، یا حرف یک مشاور.

اما واقعیت اینه که قوی ترین انگیزه، دیدن نتیجه خودته.

اون لحظه ای که:

یه آزمون رو بهتر از قبل می دی یا اون مبحثی که مدت ها گیر بودی بالاخره برات جا می افته.

اون حس «می تونم» خودش تو رو جلو می بره.

پس منتظر حس خوب نمون تا شروع کنی؛

شروع کن تا حس خوب ساخته بشه.

حتی دو هفته مطالعه منظم و جدی، می تونه اعتماد به نفست رو بر گردونه و ذهنت رو یادش بندازه که هنوز هم همون آدم پر تلاش اول سالی.

ارزش زمان، هرچی جلوتر می ریم بیشتر می شه.

یه حقیقت مهم توی مسیر کنکور اینه که هرچی به آزمون نزدیک تر می شیم، ارزش زمانی که مطالعه می کنی چند برابر می شه. دو ساعت مطالعه در بهمن یا اسفند، می تونه به اندازه چهار یا پنج ساعت مطالعه مهر اثر داشته باشه؛ چون:

■ **ذهنت پخته تر شده**

■ **هدف شفاف تره**

■ **و مطالعه جهت داره**

حتی یک ساعت مطالعه درست در اردیبهشت، می تونه بیشتر از یک شب بیداری طولانی در مهر به رتبه ت شکل بده. پس این روزها رو دست کم نگیر.

همن واسفند، سکه های طلایی کنکورن؛ فقط باید جلد باشی درست فرجه شون کنی.

جمع بندی آخر...

اگه الان حس می کنی عقب افتادی، بدون که فقط چند هفته مطالعه منظم و آگاهانه می تونه ورق رو برگردونه. شروع دوباره نشونه ضعف نیست؛ نشونه بلوغ و قدرت تصمیم گیری. به جای درگیر شدن با گذشته، تمرکزت رو بنذار روی کاری که امروز وفردا می تونی انجام بی. هر روزی که جلو می ری، یک قدم واقعی به رتبه ای که برات تلاش می کنی. هیچ چیز دیر نشده.

نیم سال دوم هنوز می تونه بهترین بخش مسیرت باشه.

از همین امروز، روی کاغذ بنویس:

+ نقطه شروع دوباره: امروز

و بعدش فقط یک کار کن:

✓ **انجامش بده.**

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

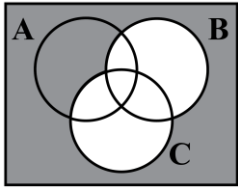
ریاضی و آمار ۳: آمار و احتمال / الگوهای خطی (مدل سازی و دنباله)
صفحه‌های ۱ تا ۶۰

بودجه‌بندی
این آزمون

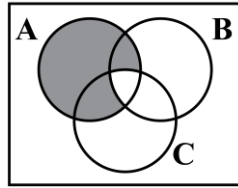
مباحث پایه دهم این آزمون با ۲ تست و پایه دوازدهم با ۱ تست،
در مجموع ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

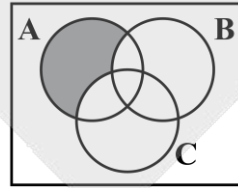
۱- کدام مجموعه پیشامد آنکه A رخ دهد ولی B یا C رخ ندهد را نشان می‌دهد؟

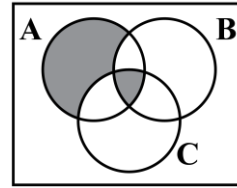
(۴)

(۳)

(۲)

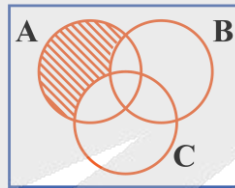

(۱)

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۱۶ و ۱۷ - ۱۲۰۱

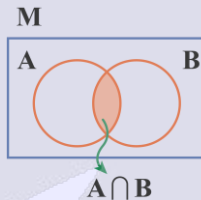
پاسخ: گزینه ۲

پیشامد آن که A رخ دهد ولی B یا C رخ ندهد، برابر است با $A - (B \cup C)$ ؛ بنابراین بخشی از A هاشورخورده می‌شود که در B یا C نباشد. یعنی:

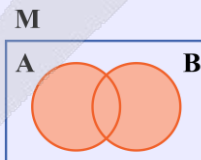

اعمال جبری روی مجموعه‌ها

اشتراک دو مجموعه: اشتراک دو مجموعه A و B را با $A \cap B$ نشان می‌دهند، یعنی اگر $a \in A \cap B$ باشد، a هم در A است و هم در B.

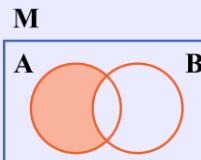
اجتماع دو مجموعه: اجتماع دو مجموعه A و B را با $A \cup B$ نشان می‌دهند و اگر $a \in A \cup B$ باشد، یعنی a در A است یا در B یا در جفتشون (حداقل در یکی باشد).

$A \cup B$

تفاضل دو مجموعه: تفاضل دو مجموعه A و B را با $A - B$ نشان می‌دهند، یعنی اگر $a \in A - B$ باشد، یعنی a در قسمتی از مجموعه A است که در B نیست. (یعنی فقط در A باشد).

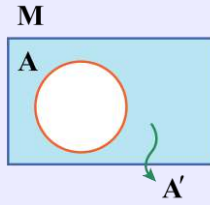
نکته: تفاضل دو مجموعه را به صورت $(A - B = A \cap B')$ نیز به دست می‌آوریم:

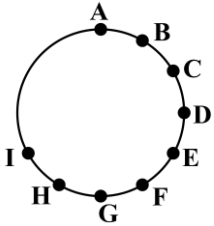
$A - B$

متمم یک مجموعه: متمم مجموعه A را با A' نشان می‌دهند و شامل عضوهایی از مجموعه مرجع M است که در A نیست.

۲- با نقاط شکل زیر چند مثلث می‌توان رسم کرد به طوری که این نقاط رأس‌های مثلث باشند و یکی از رأس‌ها حتماً نقطه A باشد؟

@Tahlilazemoon

۴۸ (۱)

۵۶ (۲)

۲۸ (۳)

۳۲ (۴)

(آسان - محاسباتی - سریع - صفحه ۱۱ - ۱۲۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

یک رأس A است، پس:

$$\binom{8}{2} = \frac{8!}{6! \times 2!} = 28$$

انتخاب

برای انتخاب k شیء از میان n شیء از رابطه زیر استفاده می‌کنیم:

$$C(n, k) = \binom{n}{k} = \frac{n!}{k!(n-k)!}$$

چون می‌خواهیم یک رأس آن حتماً A باشد؛ پس باید دو رأس دیگر را از ۸ نقطه باقی‌مانده انتخاب کنیم که این کار به $\binom{8}{2}$ طریق امکان‌پذیر است؛ پس:

$$\binom{8}{2} = \frac{8!}{6! \times 2!} = \frac{8 \times 7}{2 \times 1} = 28$$

۳- با استفاده از ارقام ۲, ۳, ۴, ۵, ۶, ۷, ۸ چند عدد چهاررقمی فرد با ارقام متمایز و بزرگ‌تر از ۵۰۰۰ می‌توان نوشت؟

۲۸۰ (۴)

۲۴۰ (۳)

۲۰۰ (۲)

۱۶۰ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد - صفحه ۲ تا ۶ - ۱۲۰)

پاسخ: گزینه ۲

باید دو حالت زیر را در نظر گرفت:

۷ یا ۵

$$\boxed{2} \times \boxed{5} \times \boxed{4} \times \boxed{2} = 80$$

یکان: رقم ۳ و یکی از ارقام ۵ یا ۷ (به جز آنکه در هزارگانه انتخاب شده) هزارگان: ارقام ۵ یا ۷

۸ یا ۶

$$\boxed{2} \times \boxed{5} \times \boxed{4} \times \boxed{3} = 120$$

هزارگان: ارقام ۶ یا ۸

یکان: رقم ۳ یا ۵ یا ۷

و طبق اصل جمع تعداد کل حالات برابر است با:

$$80 + 120 = 200$$

اصل ضرب

اگر انجام یک فرایند در چند مرحله تقسیم شود که مرحله اول را به n_1 حالت، مرحله دوم را به n_2 و به همین ترتیب مرحله k ام را به n_k حالت، بتوان انجام داد، آن گاه کل فرایند را می‌توان به $n_1 \times n_2 \times \dots \times n_k$ حالت انجام داد. به این شرط که تمام مراحل مستقل از یکدیگر باشند.

اصل جمع

اگر بتوان کاری را به m روش و کار دیگری را به n روش انجام داد و این دو کار را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $m+n$ روش می‌توان کار اول یا کار دوم را انجام داد.

۴- ۴ دوست بر روی یک نیمکت نشسته‌اند، با کدام احتمال لااقل فصل تولد ۲ تای آن‌ها یکسان است؟

$$\frac{27}{32} \quad (1) \qquad \frac{29}{32} \quad (2) \qquad \frac{55}{64} \quad (3) \qquad \frac{57}{64} \quad (4)$$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۲۰ تا ۲۳ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

از پیشامد متمم استفاده می‌کنیم:

فصل تولد هر ۴ نفر متفاوت باشد A'

$$n(A') = 4 \times 3 \times 2 \times 1 \quad \text{و} \quad n(S) = 4^4$$

$$P(A') = \frac{4 \times 3 \times 2 \times 1}{4^4} = \frac{6}{4^3} = \frac{6}{64} = \frac{3}{32}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{3}{32} = \frac{29}{32}$$

اصل متمم

ممکن است شمارش مستقیم حالت‌ها دشوار یا طولانی باشد. در این مواقع برای شمارش حالت‌های مطلوب مسئله بهتر است تعداد حالت‌های نامطلوب را شمرد و از کل حالت‌های انجام کار کم کنیم.

پیشامد متمم

می‌توان برای محاسبه رخدادن یک پیشامد از متمم آن استفاده کرد، یعنی:

$$P(\text{رخدادن پیشامد}) = 1 - P(\text{رخدادن پیشامد متمم})$$

$$P(A) = 1 - P(A')$$

۵- اگر $C(n, 4) = \frac{1}{3} P(n-1, 3)$ باشد، حاصل $C(n+1, 3)$ کدام است؟

$$56 \quad (1) \qquad 84 \quad (2) \qquad 120 \quad (3) \qquad 165 \quad (4)$$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۶ تا ۹ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

$$C(n, 4) = \frac{1}{3} P(n-1, 3)$$

$$C(n, 4) = \frac{n!}{(n-4)!4!} = \frac{n(n-1)(n-2)(n-3)(n-4)!}{(n-4)! \times 24} = \frac{n(n-1)(n-2)(n-3)}{24}$$

$$P(n-1, 3) = \frac{(n-1)!}{(n-1-3)!} = \frac{(n-1)!}{(n-4)!} = \frac{(n-1)(n-2)(n-3)(n-4)!}{(n-4)!} = (n-1)(n-2)(n-3)$$

$$\Rightarrow \frac{n(n-1)(n-2)(n-3)}{24} = \frac{1}{3} \times (n-1)(n-2)(n-3)$$

از طرفین $(n-1)(n-2)(n-3)$ را ساده می‌کنیم:

$$\frac{n}{24} = \frac{1}{3} \Rightarrow 3n = 24 \Rightarrow n = \frac{24}{3} = 8$$

$$C(n+1, 3) = C(8+1, 3) = C(9, 3) = \frac{9!}{(9-3)!3!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{6! \times 3 \times 2 \times 1} = 84$$

انتخاب

برای انتخاب k شیء از میان n شیء از رابطه زیر استفاده می‌کنیم:

$$C(n, k) = \binom{n}{k} = \frac{n!}{k!(n-k)!}$$

جایگشت

اگر چند شیء متمایز داشته باشیم، به هر حالت چیدن آن‌ها کنار هم یک جایگشت از آن اشیا می‌گوییم. جایگشت n شیء متمایز برابر است با:

$$n \times (n-1) \times (n-2) \times \dots \times 1 = n!$$

تبدیل

تعداد جایگشت‌های k شیء از n شیء متمایز را به صورت زیر به دست می‌آوریم:

$$P(n, k) = \frac{n!}{(n-k)!}$$

۶- با جایگشت حروف واژه «خلیج فارس» چند جایگشت ۸ حرفی می‌توان ساخت به طوری که واژه «فارس» همه‌جا به همین صورت بیاید؟

۶۰ (۴)

۸۴ (۳)

۹۶ (۲)

۱۲۰ (۱)

(آسان - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۱ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$\{خ, ل, ی, ج, ف, ا, ر, س\} = 8! = 40320$$

کلمه «فارس» را به عنوان یک شیء در نظر می‌گیریم که به همراه حروف (خ، ل، ی، ج) کلاً ۵ شیء داریم که جایگشت این ۵ شیء برابر $5! = 120$ است.

دقت کنید که حروف کلمه «فارس» جابه‌جا نمی‌شوند و جایگشت ندارند؛ زیرا باید همه‌جا به همین صورت بیایند.

۷- مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ مفروض است. اگر یک زیرمجموعه چهار عضوی انتخاب کنیم، با کدام احتمال شامل اعداد ۱ و ۴ است؟

 $\frac{3}{14}$ (۴)

 $\frac{5}{14}$ (۳)

 $\frac{7}{12}$ (۲)

 $\frac{5}{12}$ (۱)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۱۴ تا ۱۹ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

$$\left. \begin{aligned} n(S) &= \binom{8}{4} = 70 \\ n(A) &= \binom{6}{2} = 15 \end{aligned} \right\} P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{15}{70} = \frac{3}{14}$$

تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر با تمام زیرمجموعه‌های ۴ عضوی است:

$$\binom{8}{4} = \frac{8!}{4!4!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4!}{4! \times 4 \times 3 \times 2 \times 1} = 70$$

حال اگر بخواهیم یک زیرمجموعه چهارعضوی شامل اعداد ۱ و ۴ باشد؛ پس ما باید ۲ عضو دیگر را از بین اعضای ۲، ۳، ۵، ۶، ۷ و ۸ انتخاب کنیم؛ یعنی:

$$\binom{6}{2} = \frac{6!}{2!4!} = \frac{6 \times 5 \times 4!}{2 \times 4!} = 15$$

پس احتمال این رخداد برابر است با:

$$P(A) = \frac{15}{70} = \frac{3}{14}$$

۸- هر یک از ارقام ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ را روی کارت‌های جداگانه نوشته و درون کیسه‌ای انداخته‌ایم. دو کارت با هم از کیسه به تصادف خارج می‌کنیم با کدام احتمال مجموع شماره‌های دو کارت عددی زوج است؟

$$\frac{5}{12} \quad (۴)$$

$$\frac{7}{12} \quad (۳)$$

$$\frac{5}{18} \quad (۲)$$

$$\frac{4}{9} \quad (۱)$$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۲۳ تا ۲۷ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$n(S) = \binom{9}{2} = \frac{9!}{2! \times 7!} = 36$$

$$n(A) = \left\{ \begin{array}{l} \text{دو کارت زوج} = \binom{4}{2} = \frac{4!}{2! \times 2!} = 6 \\ \text{دو کارت فرد} = \binom{5}{2} = \frac{5!}{2! \times 3!} = 10 \end{array} \right\} \Rightarrow n(A) = 16$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{16}{36} = \frac{4}{9}$$

تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر با تعداد حالات انتخاب ۲ کارت از ۹ کارت است:

$$n(S) = \binom{9}{2} = \frac{9!}{2!7!} = \frac{9 \times 8 \times 7!}{2 \times 7!} = 36$$

برای آن که مجموع دو شماره کارت عددی زوج باشد، باید دو حالت در نظر گرفت:

(الف) هر دو کارت زوج باشند: (می‌دانیم ۴ کارت زوج و ۵ کارت فرد داریم).

$$\binom{4}{2} = \frac{4!}{2!2!} = \frac{4 \times 3 \times 2!}{2! \times 2} = 6$$

(ب) هر دو کارت فرد باشد:

$$\binom{5}{2} = \frac{5!}{2!3!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{2 \times 3!} = 10$$

پس تعداد اعضای پیشامد مطلوب برابر $6 + 10 = 16$ است و در نتیجه:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{16}{36} = \frac{4}{9}$$

۲ روان شناس، ۱ حقوق دان

$$4 \times \binom{6}{2} \times \binom{3}{1} = 4 \times 15 \times 3 = 180$$

۱ روان شناس، ۲ حقوق دان

$$4 \times \binom{6}{1} \times \binom{3}{2} = 4 \times 6 \times 3 = 72$$

طبق اصل جمع تعداد کل حالات برابر است با:

$$216 + 180 + 72 = 468$$

 ۱۱- برای دو پیشامد غیر تهی A و B داریم: $A - B = A$ آن گاه کدام گزینه نادرست است؟

 (۲) A و B دو پیشامد سازگارند.

$$A \cap B = \emptyset \quad (۱)$$

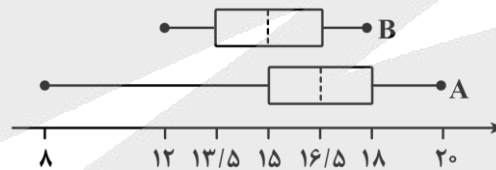
$$B - A = B \quad (۴)$$

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) \quad (۳)$$

(آسان - استدلالی - سریع) - صفحه ۱۷ تا ۱۹ - ۱۳۰۱

پاسخ: گزینه ۲

چون $A - B = A$ و هر دو مجموعه غیر تهی هستند؛ پس دو پیشامد A و B ناسازگار (جدا از هم) هستند. در این صورت $B - A = B$ ، $P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ و $A \cap B = \emptyset$ در نتیجه گزینه ۲ نادرست است.

 ۱۲- نمرات عملکرد تحصیلی دو گروه A و B مطابق نمودار جعبه‌ای زیر داده شده است. چه تعداد از عبارات زیر نادرست است؟

 الف) گزارش میانگین و انحراف معیار در گروه A می‌تواند همراه‌کننده باشد.

 ب) در گروه B نسبت به گروه A مقادیر میانگین و میانه به هم نزدیک‌ترند.

 ج) تقریباً ۲۵ درصد افراد گروه A نمرات بالاتری از تمام افراد گروه B دارند.

د) دامنه میان چارکی هر دو گروه با هم برابر است.

 هـ) دامنه تغییرات گروه B نصف دامنه تغییرات گروه A است.

سه (۴)

دو (۳)

یک (۲)

صفر (۱)

(متوسط - استدلالی - استاندارد) - صفحه ۴۱ - ۱۳۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

 الف) در نمودار جعبه‌ای گروه A دنباله یا سیبیل سمت چپ بلندتر از دنباله یا سیبیل سمت راست است که این نشان‌دهنده داده دور افتاده در گروه A است که می‌تواند باعث شود گزارش میانگین و انحراف معیار همراه‌کننده باشد.

 ب) در گروه B چون داده دورافتاده‌ای وجود ندارد، مقادیر میانگین و میانه به هم نزدیک هستند.

 ج) با توجه به نمودارهای داده‌شده چارک سوم نمرات گروه A با بیش‌ترین داده گروه B برابر است و این نشان می‌دهد که ۲۵ درصد

 افراد گروه A نمراتی بیش‌تر از تمامی نفرات گروه B دارند.

۵

$$(IQR)_A = Q_3 - Q_1 = 18 - 15 = 3$$

$$(IQR)_B = Q_3 - Q_1 = 16/5 - 13/5 = 3$$

پس دامنه میان چارکی هر دو گروه با هم برابر است.

$$(R)_A = x_{\max} - x_{\min} = 20 - 8 = 12$$

$$(R)_B = x_{\max} - x_{\min} = 18 - 12 = 6$$

$$\frac{(R)_B}{(R)_A} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2}$$

دامنه تغییرات گروه B، نصف دامنه تغییرات گروه A است؛ بنابراین تمامی عبارات داده شده درست هستند و هیچ عبارت نادرستی در بین آنها وجود ندارد.

میانگین

اگر n داده به شکل x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، میانگین (\bar{x}) آنها را به صورت مقابل نشان می‌دهیم.

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

میانه (Q_2)

میانه تعدادی داده، عددی است که داده‌ها را به دو دسته مساوی تقسیم می‌کند، به طوری که یک دسته بزرگ‌تر و یک دسته کوچک‌تر از آن است.

واریانس و انحراف معیار SD

دو شاخص مهم پراکندگی هستند که میزان پراکندگی داده‌ها را نسبت به میانگین نمایش می‌دهند. انحراف معیار (σ) همان جذر واریانس (σ^2) است.

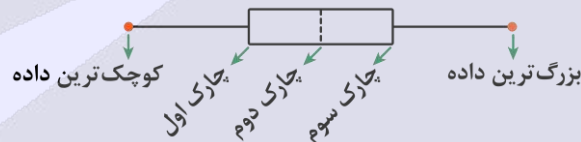
دامنه میان چارکی

حاصل تفاضل چارک سوم و اول است و آن را با IQR نمایش می‌دهیم:

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

نمودار جعبه‌ای

به آن نمودار جعبه و سیل هم می‌گویند و شکل کلی آن به صورت زیر است:

۱۳- یک تاس و یک سکه را با هم پرتاب می‌کنیم. احتمال آنکه تاس عددی اول و سکه رو بیاید، چقدر است؟

$$\frac{3}{4} \quad (4)$$

$$\frac{5}{12} \quad (3)$$

$$\frac{1}{4} \quad (2)$$

$$\frac{1}{3} \quad (1)$$

(آسان - محاسباتی - سریع - صفحه ۱۴ تا ۱۹ - ۱۳۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

ابتدا تعداد اعضای فضای نمونه و سپس تعداد اعضای پیشامد مورد نظر را به دست می‌آوریم:

$$n(S) = 6 \times 2 = 12$$

$$A = \{(2, r), (3, r), (5, r)\} \Rightarrow n(A) = 3 \Rightarrow P(A) = \frac{3}{12} = \frac{1}{4}$$

فضای نمونه آزمایش‌های مهم و پرتکرار

تعداد اعضای فضای نمونه	آزمایش
2^n	پرتاب n سکه
6^n	پرتاب n تاس
$2^n \times 6^m$	پرتاب n سکه و m تاس
2^n	خانواده با n فرزند

۱۴- جمله هشتم دنباله اعداد $\frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{5}{8}, \frac{7}{16}, \dots$ کدام است؟

$\frac{15}{256}$ (۴)

$\frac{17}{256}$ (۳)

$\frac{15}{126}$ (۲)

$\frac{17}{128}$ (۱)

(متوسط - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۵۲ تا ۵۸ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

صورت ۲ تا ۲۲ اضافه می شود:

@Tahlilazemoon

۱, ۳, ۵, ۷, ۹, ۱۱, ۱۳, ۱۵
هشتمی

مخرج ضربدر ۲ می شود:

$2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256 \Rightarrow a_8 = \frac{15}{256}$
هشتمی

روش اول

با دقت در جملات دنباله متوجه می شویم که صورت آن‌ها (۱, ۳, ۵, ۷, ...) یک الگوی خطی با جمله عمومی $a_n = 2n - 1$ و مخرج آن‌ها (۲, ۴, ۸, ۱۶, ...) یک دنباله با جمله عمومی $b_n = 2^n$ است.

بنابراین جمله n ام (جمله عمومی) این دنباله می تواند به صورت $t_n = \frac{2n-1}{2^n}$ تعریف شود که جمله هشتم آن برابر است با:

$t_8 = \frac{2(8)-1}{2^8} = \frac{16-1}{256} = \frac{15}{256}$

روش دوم

اعداد صورت ۲ واحد ۲ واحد اضافه می شوند؛ پس:

۱, ۳, ۵, ۷, ۹, ۱۱, ۱۳, ۱۵
هشتم

اعداد مخرج ۲ برابر می شوند؛ پس:

۲, ۴, ۸, ۱۶, ۳۲, ۶۴, ۱۲۸, ۲۵۶
هشتم

پس جمله هشتم به صورت $\frac{15}{256}$ است.

۱۵- اگر $a_n = \begin{cases} n^2 + 2n & n \leq 4 \\ \frac{1}{2}n + 3 & n \geq 5 \end{cases}$ باشد، حاصل $\frac{a_4}{a_6}$ کدام است؟

۴ (۴)

$\frac{2}{3}$ (۳)

$\frac{3}{2}$ (۲)

۶ (۱)

(آسان - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۵۹ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

$$\left. \begin{aligned} a_4 &= (4)^2 + 2(4) = 16 + 8 = 24 \\ a_6 &= \frac{1}{2}(6) + 3 = 6 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{a_4}{a_6} = \frac{24}{6} = 4$$

با توجه به شرط n برای محاسبه جمله‌های خواسته شده از دنباله داریم:

$$\frac{n=4}{4 \leq 4} \rightarrow \text{ضابطه اول: } a_4 = 4^2 + 2 \times 4 = 16 + 8 = 24$$

$$\frac{n=6}{6 \geq 5} \rightarrow \text{ضابطه دوم: } a_6 = \frac{1}{2} \times 6 + 3 = 3 + 3 = 6 \Rightarrow \frac{a_4}{a_6} = \frac{24}{6} = 4$$

۱۶- در دنباله بازگشتی $a_1 = 2a_2 = 4$ و $a_{n+2} = 2a_n + a_{n+1} - n$ مقدار جمله ششم کدام است؟

۴۸ (۴)

۴۶ (۳)

۴۴ (۲)

۴۲ (۱)

(متوسط - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۵۸ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۲

$$a_1 = 4, 2a_2 = 4 \Rightarrow a_2 = 2$$

$$a_{n+2} = 2a_n + a_{n+1} - n$$

$$\frac{n=1}{\rightarrow} a_3 = 2a_1 + a_2 - 1 = 2(4) + 2 - 1 = 8 + 1 = 9$$

$$\frac{n=2}{\rightarrow} a_4 = 2a_2 + a_3 - 2 = 2(2) + 9 - 2 = 4 + 7 = 11$$

$$\frac{n=3}{\rightarrow} a_5 = 2a_3 + a_4 - 3 = 2(9) + 11 - 3 = 18 + 8 = 26$$

$$\frac{n=4}{\rightarrow} a_6 = 2a_4 + a_5 - 4 = 2(11) + 26 - 4 = 22 + 22 = 44$$

دنباله بازگشتی

به دنباله‌ای گفته می‌شود که جمله عمومی آن برحسب جملات دیگر همان دنباله به دست بیاید. مثلاً $a_n = a_{n-1} + 2$ یک دنباله بازگشتی است.

۱۷- در دنباله $a_{n+1} = \frac{1}{2+a_n}$ اگر $a_7 = -1$ باشد، مقدار a_4 کدام است؟

$-\frac{17}{7}$ (۴)

$-\frac{7}{17}$ (۳)

$\frac{11}{7}$ (۲)

$\frac{7}{11}$ (۱)

(متوسط - محاسباتی - زمانبر) - صفحه ۵۸ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

$$a_{n+1} = \frac{1}{2+a_n}$$

$$\frac{n=6}{\rightarrow} a_7 = \frac{1}{2+a_6} \Rightarrow -1 = \frac{1}{2+a_6} \Rightarrow 2+a_6 = -1$$

$$\Rightarrow a_6 = -1 - 2 = -3$$

$$\frac{n=5}{\rightarrow} a_6 = \frac{1}{2+a_5} \Rightarrow -3 = \frac{1}{2+a_5} \Rightarrow 3(2+a_5) = -1$$

$$6 + 3a_5 = -1 \Rightarrow 3a_5 = -1 - 6 \Rightarrow 3a_5 = -7 \Rightarrow a_5 = -\frac{7}{3}$$

$$\frac{n=4}{\rightarrow} a_5 = \frac{1}{2+a_4} \Rightarrow -\frac{7}{3} = \frac{1}{2+a_4}$$

$$14 + 7a_4 = -3 \Rightarrow 7a_4 = -3 - 14 \Rightarrow 7a_4 = -17$$

$$a_4 = -\frac{17}{7}$$

@Tahlilazemoon

۱۸- یک روی سکه عدد «۱» و روی دیگر آن عدد «۲» حک شده است. این سکه را ۳ بار پرتاب می‌کنیم، با کدام احتمال مجموع اعداد ظاهر شده حداکثر ۴ است؟

$$\frac{1}{2} \quad (۱) \qquad \frac{1}{4} \quad (۲) \qquad \frac{3}{8} \quad (۳) \qquad \frac{5}{8} \quad (۴)$$

متوسط - محاسباتی - زمانبر (صفحه ۱۴ تا ۱۹ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$n(S) = 2^3 = 8$$

$$A = \{(1, 1, 1), (1, 1, 2), (1, 2, 1), (2, 1, 1)\} = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

فضای نمونه‌ای این آزمایش تصادفی به صورت زیر است:

$$S = \left\{ (1, 1, 1), (1, 1, 2), (1, 2, 1), (2, 1, 1), (2, 2, 2), (2, 2, 1), (2, 1, 2), (1, 2, 2) \right\} \Rightarrow n(S) = 8$$

پیشامد مطلوب آن است که مجموع اعداد ظاهر شده حداکثر ۴ شود (یعنی ۴ یا کم‌تر):

$$A = \{(1, 1, 1), (1, 1, 2), (1, 2, 1), (2, 1, 1)\} \Rightarrow n(A) = 4$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

۱۹- در مورد چرخه آمار در حل مسائل، ۳ پژوهش زیر داده شده است. چه تعداد از آن‌ها دارای اشکال است؟

الف) در یک پژوهش درباره «الگوی مصرف اینترنت» ابتدا ۵۰۰ دانش آموز یک مدرسه به عنوان جامعه آماری معرفی می‌شوند. پژوهشگر از بین آن‌ها ۶۰ نفر به طور تصادفی انتخاب می‌کند. پرسش‌نامه روزانه مصرف اینترنت را تکمیل می‌کند سپس ۴

پاسخ غیرمنطقی را حذف می‌کند و در پایان با محاسبه میانگین و نمودار جعبه‌ای نتیجه‌گیری می‌کند.

ب) مشاور می‌خواهد میزان «اختلاف خواب» را در بین دانش آموزان بررسی کند. او با پرسش‌نامه شروع می‌کند و بعد از جمع‌آوری داده‌ها؛ هدف تحقیق را مشخص می‌کند. سپس با محاسبه میانگین و میانه و سپس ارائه نمودار دایره‌ای و معیارهای پراکندگی مناسب، نتایج را تحلیل می‌کند و در پایان نتیجه‌گیری و تفسیر می‌کند.

ج) در بررسی تأثیر «ورزش روزانه بر اضطراب» پژوهشگر ابتدا جامعه را مشخص می‌کند سپس با مراجعه به چند باشگاه ورزشی، فرم پرسش‌نامه ۸۰ نفر را جمع‌آوری می‌کند، بعد از ورود داده‌ها و ارائه معیارهای مرکزی و پراکندگی مناسب نتایج را ارائه می‌دهد.

۳ (۱) ۲ (۲) ۱ (۳) ۴ (۴) صفر

متوسط - استدلالی - استاندارد (صفحه ۳۴ تا ۴۴ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

هر سه مورد دارای اشکال هستند.

نمودار جعبه‌ای برای داده‌هایی مناسب است که در آن داده دورافتاده وجود دارد و با توجه به این موضوع باید میانه به عنوان معیار مرکزی و دامنه میان چارکی به عنوان معیار پراکندگی گزارش شود و اگر داده‌ها فاقد داده دورافتاده هستند با معرفی میانگین به عنوان معیار مرکزی باید انحراف معیار به عنوان معیار پراکندگی معرفی شده و ضمناً نمودار میانگین - انحراف معیار گزارش شود.

هدف تحقیق باید در اولین مرحله و اولین گام مشخص شود.

اشکال در مرحله نمونه‌گیری است. پژوهشگر فقط به باشگاه‌های ورزشی مراجعه کرده و فقط از ورزشکاران داده‌ها را جمع‌آوری کرده است، یعنی افراد نمونه او به طور طبیعی دارای ورزش روزانه هستند و افراد غیر ورزشکار در نمونه نیستند و عملاً نتیجه‌گیری درباره تأثیر ورزش بی‌اعتبار می‌شود.

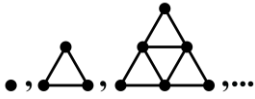
۲۰- در الگوی زیر شکل چندم آن از ۲۱ نقطه تشکیل شده است؟

۴ (۱)

۵ (۲)

۶ (۳)

۷ (۴)

(متوسط - محاسباتی - استاندارد ۱ - صفحه ۶۰ - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

با توجه به سه شکل اول الگو می‌توان جمله عمومی آن را به صورت زیر نوشت:

$$a_1 = 1 = \frac{1 \times 2}{2}$$

$$a_2 = 1 + 2 = 3 = \frac{2 \times 3}{2}$$

$$a_3 = 1 + 2 + 3 = 6 = \frac{3 \times 4}{2}$$

⋮

$$\Rightarrow a_n = \frac{n(n+1)}{2} \Rightarrow a_n = 21 \Rightarrow \frac{n(n+1)}{2} = 21 \Rightarrow n(n+1) = 42$$

$$n^2 + n - 42 = 0 \Rightarrow (n-6)(n+7) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n = 6 \\ n = -7 \text{ غ ق ق} \end{cases}$$

بنابراین شکل ششم دارای ۲۱ نقطه است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

علوم و فنون ادبی (۳): فصل‌های یکم و دوم
صفحه‌های ۱۰ تا ۶۵

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۱۰ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۲- کدام مورد با توجه به تاریخ ادبیات، نادرست است؟

- ۱) مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
- ۲) در دوران حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده نمی‌شود.
- ۳) شاعران دوره بازگشت نتوانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.
- ۴) از اواسط دوره قاجار، موضوعات جدید در جامعه و ادبیات پیش آمد و اصطلاحات و لغات غربی نیز وارد شعر شد.

(آسان - خط‌به‌خط - سریع) - صفحه ۱۴ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

هرچند شاعران دوره بازگشت باعث نوآوری و تکامل قابل توجهی در شعر فارسی نشدند، اما از این جهت اهمیت دارند که توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند. اگر این نهضت به پا نشده بود، چه بسا زبان فاخر شعر فارسی دچار سستی و ضعف بیش‌تری می‌شد.

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم

- از انقراض دولت صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی شاه قاجار ← رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات دیده نمی‌شود. (یعنی حکومت‌های افشاریه، زندیه و ابتدای دوره قاجار)
- در این دوره شاعران از سبک هندی روی برگردانده‌اند؛ اما ← تأثیرات سبک هندی و مکتب وقوع در آثارشان مشاهده می‌شود.

انجمن‌های ادبی

- مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن از ادیبان ← «انجمن ادبی اصفهان» را اداره می‌کرد
- انجمن ادبی نشاط ← توسط عبدالوهاب نشاط اصفهانی تأسیس شد.
- انجمن ادبی خاقان ← به ریاست فتحعلی شاه در تهران تشکیل شد.
- هدف این انجمن ← رهایی شعر فارسی از انحطاط اواخر دوره صفوی و دوره‌های بعد
- شاعران برای رهایی بخشیدن شعر فارسی از انحطاط اواخر دوره صفوی ← راهی جز تقلید آثار پیشینیان در پیش نگرفتند.
- به همین علت شعر را به دوران گذشته، بازگرداندند و موجب پیدایش سبک بازگشت شدند.
- سبک بازگشت ← حد واسط سبک هندی و دوره بیداری است.

شاعران دوره بازگشت

نشاط اصفهانی

غزل‌سرایی

صبای کاشانی

قصیده‌سرایی

فروغی بسطامی

به سبک حافظ، سعدی

فآئی شیرازی

به سبک شاعران

مجمر اصفهانی

و دیگر شاعران سبک عراقی:

سروش اصفهانی

خراسانی و عهد سلجوقی:

شاعران این دوره باعث نوآوری و تکامل قابل توجهی در شعر فارسی نشدند.

- اهمیت شاعران این دوره به این علت بود که ← **توانستند** زبان شعر را از حالت سستی اواخر سبک هندی نجات بخشند.
- از اواسط دوره قاجار، اندک‌اندک مباحثی در مورد علل شکست و عقب‌افتادگی ایران در جامعه مطرح شد.
 - همراه با این مباحث شعر دوره بازگشت با انتقاد روبه‌رو شد.
 - موضوعات جدید در جامعه و ادبیات پیش آمد.
 - اصطلاحات و لغات غربی وارد شعر شد.

••• i/o •••

۲۲- کدام موارد به ترتیب، در ارتباط با «فتحعلی شاه» و «مظفرالدین شاه» و «ناصرالدین شاه» درست است؟

- (۱) تأسیس چاپخانه - صدور فرمان مشروطیت - ریاست انجمن ادبی خاقان
- (۲) از پیشگامان نثر ساده - ترور میرزاده عشقی - دادن لقب ادیب‌الممالک به میرزا محمدصادق امیری فراهانی
- (۳) آغاز ترجمه آثار اروپایی - از پیشگامان نثر ساده - تأسیس چاپخانه
- (۴) ریاست انجمن ادبی خاقان - دادن لقب ادیب‌الممالک به میرزا محمدصادق امیری فراهانی - رواج نمایشنامه‌نویسی

(آسان - خط‌به‌خط - سریع ۶ - صفحه ۲۰ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

فتحعلی‌شاه: تأسیس چاپخانه / آغاز ترجمه آثار اروپایی / ریاست انجمن ادبی خاقان
 مظفرالدین شاه: صدور فرمان مشروطیت / دادن لقب ادیب‌الممالک به میرزا محمدصادق امیری فراهانی
 ناصرالدین شاه: از پیشگامان نثر ساده / رواج نمایشنامه‌نویسی

موضوعی یاد بگیر

فتحعلی شاه قاجار

- تشکیل انجمن ادبی خاقان
- ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در زمان فتحعلی شاه آغاز شد.

مظفرالدین شاه

- در سال ۱۳۲۴ ه.ق. فرمان مشروطیت را صادر کرد.
- میرزا محمدصادق امیری فراهانی از جانب مظفرالدین شاه به ادیب‌الممالک ملقب شد.

ناصرالدین شاه

- از پیشگامان نثر ساده
- در دوره ناصرالدین شاه با رفت و آمد ایرانیان به اروپا، نمایشنامه‌نویسی رواج یافت.

••• i/o •••

۲۳- هریک از عبارات زیر کدام شخصیت ادبی را معرفی می‌کند؟

- قبل از وی سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود.
- وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع، نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آورد.
- از شاخص‌ترین شاعران حوزه توجه به مردم و دفاع از کارگران و ضعیفان بود.
- (۱) علامه دهخدا - سید اشرف‌الدین گیلانی - میرزاده عشقی - عارف قزوینی
- (۲) قائم‌مقام فراهانی - ادیب‌الممالک فراهانی - میرزاده عشقی - فرخی یزدی
- (۳) علامه دهخدا - ادیب‌الممالک فراهانی - ایرج میرزا - ابوالقاسم لاهوتی
- (۴) قائم‌مقام فراهانی - سید اشرف‌الدین گیلانی - ایرج میرزا - ملک‌الشعرا بهار

- قبل از قائم مقام سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت و موجب اقبال عامه به نثر گردید.

- شعر ادیب از زندگی سیاسی او جدا نبود و دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسمط‌هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کنند. وی در قصیده بیش‌تر از قالب‌های دیگر طبع‌آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.

- شاعران دوره بیداری تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند و گاه با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع نوآوری‌هایی در عرصه تخیل پدید آوردند. نمونه این تخیلات را در پاره‌ای از اشعار میرزاده عشقی می‌توان دید.

- شاعران در این دوره به انعکاس خواست‌ها و علایق توده مردم پرداختند. نیازها و کاستی‌های محرومان جامعه را موضوع سخن خود قرار دادند و به دفاع از کارگران و ضعیفان توجه داشتند. ابوالقاسم لاهوتی و فرخی یزدی از شاخص‌ترین شاعران این حوزه‌اند.

شخصیت‌های دوره مشروطه

ویژگی‌ها	شخصیت ادبی
<ul style="list-style-type: none"> - از پیشگامان نثر جدید فارسی است. - با روزنامه صور اسرافیل همکاری داشت. - چاپ مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی در آن روزنامه - انتشار روزنامه سروش در استانبول - تأثیر در رواج نثر ساده و عامیانه داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت 	علامه علی‌اکبر دهخدا
<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن - آگاهی از مسائل روز جامعه - سرودن شعر در سبک خراسانی با زبان حماسی - فعالیت در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی - آثار او: تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، سبک‌شناسی، تاریخ تطوّر نظم فارسی، دیوان اشعار و تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی - او با آگاهی از سنت‌های ادبی به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماند. 	ملک‌الشعرا بهار
<ul style="list-style-type: none"> - فعالیت اصلی او روزنامه‌نگاری بود. - سردبیری روزنامه مجلس را بر عهده داشت. - شعر ادیب از زندگی سیاسی او جدا نبود. - دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسمط‌ها است. - طبع‌آزمایی بیشتر در قالب قصیده نسبت به سایر قالب‌ها 	ادیب‌الممالک فراهانی
<ul style="list-style-type: none"> - به نسیم شمال مشهور بود. - با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کرد. - شعرهای او به زبان ساده و طنزآمیز در روزنامه «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید. - شعر انتقادی او «ای قلم» است. - به زبان صمیمی کوچه و بازار روی آورد. 	سید اشرف‌الدین گیلانی
<ul style="list-style-type: none"> - در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده مهارت داشت. - در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. - به دلیل جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار نمی‌گیرد. - از شعرهای غربی ترجمه منظوم پدید می‌آورد. - شعر معروف او قطعه «قلب مادر» است. 	ایرج میرزا
<ul style="list-style-type: none"> - شاعر وطنی و از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. - عرصه هنر او تصنیف و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم نقش مؤثر داشت. - شعر عارف ساده و دور از پیچیدگی بود. - سوز و شوری که در شعر اوست نشان‌دهنده دردمندی و عشق به میهن است. 	عارف قزوینی
<ul style="list-style-type: none"> - از شاعران شاخص این دوره است. - او را به سبب آزادی‌خواهی، به زندان انداختند. - تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود. - در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد بود. - از شاخص‌ترین شاعران حوزه توجه به مردم و دفاع از کارگران و ضعیفان بود. 	فرخی یزدی

<ul style="list-style-type: none"> - شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دورهٔ مشروطیت بود. - در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلیس و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. - او به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی به دست رضاخان ترور شد. - مهم‌ترین اثر او نمایشنامهٔ منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است. - با تأثیرپذیری از اوضاع اجتماع، نوآوری‌هایی در عرصهٔ تخیل پدید آورد. 	میرزادهٔ عشقی
<ul style="list-style-type: none"> - از معروف‌ترین نویسندگان و سیاست‌مداران بزرگ این دوره است. - قبل از وی سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود. - تکلف را در نثر از بین برد. - مسائل عصر را به زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت. - عبارات کوتاه او گاه موزون و مسجع‌اند. - قائم مقام احیاکنندهٔ نثر فارسی است و «منشآت» مهم‌ترین اثر اوست. 	قائم مقام فراهانی

۲۴- در متن زیر از دیدگاه تاریخ ادبیات چند خطا به چشم می‌خورد؟

«در سال‌های اول مشروطه، بیش‌تر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند. روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارندهٔ مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه فلسفی بود؛ از مهم‌ترین روزنامه‌ها می‌توان «صور اسرافیل» با مدیریت علامه دهخدا و روزنامهٔ «نسیم شمال» را نام برد که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

(دشوار - خطبه‌خط - سریع - صفحه ۱۸ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینهٔ ۳

سه خطا در متن وجود دارد:

- (۱) روزنامه‌های پرشماری در این دوره انتشار یافت که دربردارندهٔ مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود.
- (۲) مدیریت صور اسرافیل را میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل برعهده داشت.
- (۳) نسیم شمال مسائل سیاسی، اجتماعی و ... را با لحنی انتقادی و طنزآمیز بیان می‌کردند. (مجلهٔ بهار نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد).

روزنامه‌نگاری در عصر مشروطه

- در سال‌های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب «مقاله» در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.
- روزنامه‌های این دوره دربردارندهٔ مطالب سیاسی، اجتماعی و گاه علمی بود.

خلاصهٔ روزنامه‌های عصر مشروطه	
روزنامه	نویسنده
صور اسرافیل	با مدیریت میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل
نسیم شمال	با مدیریت و نویسندگی سید اشرف‌الدین گیلانی
مجلهٔ بهار	- نشریهٔ ادبی محسوب می‌شد. - به وسیلهٔ میرزایوسف‌خان اعتصامی آشتیانی (پدر پروین اعتصامی) منتشر می‌شد.
دانشکده و نوبهار	به مدیریت ملک‌الشعرا بهار منتشر می‌شد.

۲۵- چند عبارت دربارهٔ ویژگی‌های ادبیات در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم درست است؟

- شاعران تخیلات سرائندگان پیشین را در نظر داشتند و نوآوری‌هایی در عرصهٔ تخیل پدید آوردند.
 - قالب‌های شعری در این دوره با آنچه پیش از این رایج بود متفاوت شد.
 - صنایع ادبی به نثر می‌پیوندید و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.
 - اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق خود می‌نوشتند.
 - در نثر این دوره واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود.
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

بررسی موارد نادرست:

- قالب‌های شعری در عصر بیداری کم‌وبیش مانند گذشته ادامه یافت و تغییر چندانی نداشت.
- صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.
- اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامة مردم می‌نوشتند.

ویژگی‌های زبانی شعر مشروطه

- از بارزترین شاخصه‌های زبان شعر عصر بیداری ← سادگی و روانی است.
- شعر این دوره به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، برای عامة مردم ← قابل فهم است.
- توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاه‌سازی مردم باعث شد ← شاعران شعر را محاوره‌ای بیان کنند.
- شعر این دوره عمومیت یافت و به عنوان زبان برنده نهضت ← در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت.
- گروهی مانند ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک فراهانی به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند (گروه سنت‌گرا)
- گروهی به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار روی آوردند ← سید اشرف‌الدین گیلانی و عارف قزوینی
- در شعر برخی از شاعران این دوره توجه به واژگان کهن مشاهده می‌شود.
- از دیگر ویژگی‌های زبانی کم‌توجهی کاربرد جملات و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری است.

ویژگی‌های ادبی شعر دوره مشروطه

- قالب‌های شعری مانند گذشته کم و بیش ادامه یافت و تغییر چندانی نداشت.
- توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر ملک‌الشعرا و ادیب‌الممالک فراهانی بیشتر است.
- آن دسته از شاعران که به زبان مردم کوچه و بازار شعر می‌گفتند، به قالب‌هایی مانند مستزاد و چهارپاره و نیز سرودن ترانه و تصنیف رغبت بیشتری نشان می‌دادند.
- گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد و نوین ← زمینه را برای شعر نو فراهم کرد.
- شاعرانی که بیشتر به زبان مردم عادی شعر می‌گفتند ← به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی کمتر پایبند بودند و شعر را وسیله‌ای برای بیان مقاصد خود می‌دانستند.
- شاعران دوره بیداری تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند (میرزاده عشقی)
- از نظر موسیقی و عروض گروه سنت‌گرا به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.
- گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند، پایبندی کمتری داشتند.

ویژگی‌های زبانی نثر دوره مشروطه

- در نثر این دوره، واژه‌ها و ترکیبات عربی ناآشنا کمتر می‌شود.
- به دلایل گوناگون، بسیاری از لغات ترکی، انگلیسی و فرانسوی به نثر وارد می‌شود.
- برخلاف نثر دوره‌های پیش ← عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌های بیجا کاهشی آشکار می‌یابد.
- نثر این دوره ساده و قابل فهم است.
- در ساختار و ترکیب دستوری کلام نیز جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر می‌شود.

ویژگی‌های ادبی نثر دوره مشروطه

- قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
- صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود.
- نثر در خدمت خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.
- یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوره مشروطه ← حضور راوی سوم‌شخص در صحنه‌های داستان است.
- سخن گفتن راوی سوم‌شخص با خواننده امروزه کاربرد چندانی ندارد.
- اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامة مردم می‌نوشتند.
- سبک نویسندگی آنان مطابقت کاملی با ادبیات داستانی جدید نداشت.

- ۲۶- در کدام گزینه به ترتیب، به ویژگی «زبانی» شعر دوره بیداری و ویژگی «ادبی» نثر دوره بیداری اشاره شده است؟
- ۱) روی آوردن به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار - کاهش آشکار عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظپردازیهای بی جا
 - ۲) محاوره‌های بیان کردن شعر متناسب با زبان و فهم مردم عادی - هم‌آهنگ‌تر شدن ساختار و ترکیب دستوری جمله‌ها با طبیعت زبان
 - ۳) گرایش اغلب شاعران به جنبه‌های صوری کلام - حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده
 - ۴) کم‌توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی - گزارشی و ساده شدن نثر فارسی با کنار گذاشتن نثر مصنوع و فنی

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - خطبه‌خط - سریع - صفحه ۴۴ - ۱۲۰۴)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ویژگی زبانی شعر دوره بیداری - ویژگی زبانی نثر دوره بیداری
- ۲) ویژگی زبانی شعر دوره بیداری - ویژگی زبانی نثر دوره بیداری
- ۳) نادرست است (اغلب شاعران این دوره صرفاً به محتوا گرایش داشتند) - ویژگی ادبی نثر دوره بیداری

- ۲۷- کدام ابیات می‌تواند متعلق به شاعران سنت‌گرای دوره بیداری باشد؟

الف: زلف تو چون سنبل است روی تو چون گل	ب: هر نوگلی که از سر کلکم شکفته گشت	ج: به هر کار پاداشنی هم‌ره است	د: به راه بادیه عشق آی و عارف را
۱) «الف» و «ج»	۲) «الف» و «د»	۳) «ب» و «ج»	۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - سریع - صفحه ۴۳ - ۱۲۰۴)

در شعر شاعران سنت‌گرای دوره بیداری توجه به واژگان کهن مشاهده می‌شود. کاربرد واژه‌هایی مثل بادافره، پاداشن، خلیدن، گلخن و... از این دست هستند.

حواس باش!

کاربرد واژه‌هایی مثل «آبله» در بیت «د» از واژه‌های کوچه و بازار این دوره است که شاعران دسته دوم به آن‌ها توجه داشتند.

در شعر برخی از شاعران این دوره توجه به واژگان کهن مشاهده می‌شود:

بادافره ← به معنای «توان دادن» ← به هر کار پاداشنی هم‌ره است	خلیدن ← به معنای «فرو رفتن» ← خلد گر به پا خاری آسان برآرم	گلخن ← به معنای «آتش‌خانه حمام» ← برشو از گرمابه و گلخن مرو
گنهداره را سخت بادافره است	چه سازم به خواری که در دل نشیند	جامه کن دربنگر آن نقش و نگار

- ۲۸- کدام ویژگی‌ها، به سراینده منظومه زیر اختصاص می‌یابد؟

«بگشود گره ز زلف ز تار محبوبه نیلگون عماری»

- ۱) او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. همچنین علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- ۲) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.
- ۳) او از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود.
- ۴) عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خطبه‌خط - سریع - صفحه ۳۷ - ۱۲۰۴)

شعر مذکور در صورت سؤال از علامه علی‌اکبر دهخدا است. او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، شعر هم می‌سرود. وی با روزنامه‌ی صور اسرافیل همکاری داشت و مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی او با عنوان «چرند و پرند» در آن روزنامه منتشر می‌شد. دهخدا

بعدها در استانبول روزنامه «سروش» را منتشر کرد. او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا): علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد. او در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. همچنین علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- ۲) ایرج میرزا: در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود او از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود.
- ۳) عارف قزوینی، شاعر وطنی و از موسیقیدانان بزرگ عهد مشروطیت بود. عرصه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت.

۲۹- آرایه‌های مقابل همه ابیات درست است؛ به جز:

- ۱) دوش گشودی به چهره زلف شب‌آسا
 ۲) طوق ممت، گردن فرمانبران را لایق است
 ۳) شاهی که حق و باطل ازو شد بلند و پست
 ۴) حزین یک رشحه از فیض عراقی است
- شرح نمودی حدیث نور و ظلم را (لف و نشر مرتب - تضاد)
 ترک احسان است احسان مردم آزاد را (متناقض‌نما - تشبیه)
 میری که دین و کفر ازو شد بلند و خوار (موازنه - لف و نشر)
 نخستین باده کاندرا جام کردند (تضمین - مراعات نظیر)

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۳ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۳

دو واژه «باطل» و «کفر» هم‌وزن نیستند و مانع برقراری سجع کامل دو مصراع شده‌اند و موازنه شکل نگرفته است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) لف و نشر مرتب: لف‌ها: چهره و زلف / نشرها: نور و ظلم
 تضاد: نور و ظلم (تاریکی‌ها)
- ۲) متناقض‌نما: ترک احسان، احسان است (احسان نکردن، احسان است)
 تشبیه: طوق ممت (اضافه تشبیهی)
- ۳) موازنه: ندارد.
- لف و نشر در مصراع اول: لف‌ها: حق و باطل / نشرها: بلند و پست
 لف و نشر در مصراع دوم: لف‌ها: دین و کفر / نشرها: بلند و خوار
- ۴) بیت تضمین دارد. مصراع دوم برگرفته از بیتی معروف از عراقی است: «نخستین باده کاندرا جام کردند / ز چشم مست ساقی وام کردند» / مراعات نظیر: باده، جام

تناقض

یکی از آرایه‌های مهم پایه دوازدهم که در کنکور و امتحانات نهایی از آن سؤال طراحی می‌شود و از اهمیت بالایی برخوردار است آرایه تناقض است.

تناقض (Paradox): نسبت دادن دو مفهوم متضاد به یک نفر یا یک چیز.

تناقض یک رخ داد غیر منطقی است که باور کردن آن دشوار است 😊:

مثال: این قصه عجب شنو از بخت واژگون / ما را بکشت یار به انفاس عیسوی (نفس حضرت عیسی برعکس عمل کرده!)

مثال: شنیده می‌شود از دور نغمه‌ای غمگین / پر از هراس ولی دلنشین و آهنگین

دو مفهوم «دلنشین و آهنگین» و «هراس‌انگیز» به نغمه نسبت داده شده است.

انواع تناقض

الف. ترکیب اضافی:

دو مفهوم متضاد با یک کسره به هم متصل می‌شوند.

مثال: آتش افسرده‌ام از کاروان وامانده‌ام
 همراهان رفته خاکستر نشینم کرده‌اند

آتش (مفهوم سوزندگی) + افسرده (یخ زده) = تناقض در حالت ترکیب اضافی

مثال: سال‌ها رفت که ما زنده مرگ‌آلودیم

زنده + مرگ‌آلود = تناقض در حالت ترکیب اضافی

ب. تناقض مفهومی:

مثال: شریک کن به من ناتوان اسیری چند

اینکه یک نگاه (کمترین مقدار ممکن) برای کشتن زیاد باشد، تناقض دارد.

برای کشتن من یک نگاه بسیار است

همچو یوسف می‌فزاید عزّت از خواری مرا

مثال: نیست صائب چاه و زندان بر دل من ناگوار

خواری و ذلت باعث افزایش عزّت ما می‌شود.

مرحمت فرما ز ویرانی عمارت کن مرا

مثال: در خرابی‌هاست چون چشم بتان تعمیر من

ویرانی باعث آبادانی شده است.

شکل قفس نهادم بنیاد آشیان را

مثال: از بس که در گلستان ذوق اسیری‌ام بود

ذوق داشتن برای اسیری تناقض دارد.

لف و نشر

لف در لغت به معنای «پیچیدن» و نشر به معنی «گستردن» است.

در اصطلاح ادبی: شاعر ابتدا کلمات و واژگانی را ذکر می‌کند (لف‌ها) سپس وصف، توضیح یا افعالی (نشرها) برای هر یک از آن‌ها در عبارات بعدی می‌آورد.

ز تو کشتن ز من تسلیم کردن

مثال: اگر جرمی است اینک تیغ و گردن

با تیغ کشتن و گردن را تسلیم کردن

تیغ و گردن = لف‌های ما هستند، کشتن و تسلیم کردن = نشرهای ما هستند.

گاهی از اوقات رابطه لف و نشرها می‌تواند بر اساس تشبیه باشد:

جای عیسی آسمان و جای طوطی شاخسار

مثال: شاعران را در شمار راویان مشمر که هست

شاعران مانند حضرت عیسی در آسمان هستند و راویان مانند طوطی بر شاخسار

۱. یک کلمه به تنهایی نمی‌تواند در یک مصراع لف و نشر بسازد، پس باید بیش از یک کلمه داشته باشیم.

۲. هرگاه روابط میان لف و نشرها بر پایه تشبیه باشد به آن «تشبیه ملفوف» می‌گویند.

۳۰- آرایه‌های مشترک ابیات زیر کدام‌اند؟

- خشم و خصم تو آتش است و حریر

- از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب

- خشم و رضا کین و مهر، هجر و وصال

(۱) جناس، ترصیع، تضاد، سجع

(۳) لف و نشر، مراعات نظیر، متناقض‌نما، جناس

مهر و کین تو طاعت است و گناه

وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم

خار و رطب، نیش و نوش، سوک و سرورست

(۲) تشبیه، موازنه، لف و نشر، متناقض‌نما

(۴) موازنه، تشبیه، تضاد، لف و نشر

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۳ - ۱۲۰۶

بررسی آرایه‌های موردنظر در ادبیات:

بیت اول:

موازنه: مقابل هم قرار گرفتن کلمات هم‌وزن در هر دو مصراع

تشبیه: خشم به آتش - خصم به حریر - مهر [ممدوح] به طاعت - کین [ممدوح] به گناه

تضاد: آتش و حریر - مهر و کین - طاعت و گناه

لف و نشر: لف‌ها در مصراع اول: خشم و خصم // نشرها در مصراع اول: آتش و حریر - لف‌ها در مصراع دوم: مهر و کین // نشرها در مصراع دوم: طاعت و گناه.

بیت دوم:

موازنه: مقابل هم قرار گرفتن کلمات هم‌وزن

تشبیه: عفو به روز - خشم به شب - مهر به شهد - کین به سم

تضاد: عفو و خشم - روز و شب - مهر و کین - شهد و سم

لف و نشر: لف‌ها در مصراع اول: عفو و خشم // نشرها در مصراع اول: روز و شب - لف‌ها در مصراع دوم: مهر و کین // نشرها در مصراع دوم: شهد و سم.

بیت سوم:

موازنه: مقابل هم قرار گرفتن کلمات هم‌وزن

تشبیه: خشم به خار - رضا به رطب - کین به نیش - مهر به نوش - هجر به سوک - وصال به سرور

تضاد: خشم و رضا - کین و مهر - هجر و وصال - خار و رطب - نیش و نوش - سوک و سرور

لف و نشر: لف‌ها: خشم، رضا، کین، مهر، هجر، وصال - نشرها: خار، رطب، نیش، نوش، سوک، سرور

! حواست باشه!

ترصیع و متناقض نما در بیت وجود ندارد.

۳۱- در چند مورد از ابیات زیر لف و نشر مشوش به کار رفته است؟

روم با سر فتم بر در کشم در بر کنم از بر
چون خلیل و چون کلیم از آب و آتش بگذری
کام از تو و تاب از من نستانم و بستانی
دلیل کینه و مهرش به تخت و دار اندر
ز اقبال بی نیازم و ز ادبار فارغم
کاین شاهد بازاری وان پرده‌نشین باشد

(۴) دو

(۳) پنج

(۲) سه

(۱) چهار

الف: طریقش را حریمش را ضریحش را مدیحش را
ب: معجزات تو شود آن آب و آتش زان که تو
ج: دل با من و جان بی تو، نسیاری و بسپارم
د: نشان رد و قبولش به سعد و نحس اندر
ه: جغد و هماست در نظرم مرغ یک قفس
و: در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۹ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۱

در ابیات «ب، د، ه، و» لف و نشر مشوش و در سایر ابیات، لف و نشر مرتب، به کار رفته است.

بررسی موارد:

الف) لف‌ها: طریقش، حریمش، ضریحش و مدیحش	نشرها: روم با سر، فتم بر در، کشم در بر، کنم از بر (مرتب)
پ) لف‌ها: آب و آتش	نشرها: خلیل و کلیم (نامرتب)
ج) مصراع اول - لف‌ها: دل و جان	نشرها: نسیاری و بسپارم
مصراع دوم: لف‌ها: کام از تو و تاب از من	نشرها: نستانم و بستانی (مرتب)
د) مصراع اول - لف‌ها: رد و قبول	نشرها: سعد و نحس
مصراع دوم: لف‌ها: کینه و مهر	نشرها: تخت و دار (نامرتب)
ه) لف‌ها: جغد و هما	نشرها: اقبال و ادبار (نامرتب)
و) لف‌ها: گلاب و گل	نشرها: شاهد بازاری و پرده‌نشین (نامرتب)

انواع لف و نشر

در این قسمت با انواع لف و نشر آشنا می‌شویم.

الف. لف و نشر مرتب: اگر ترتیب قرار گرفتن نشرها به ترتیب قرار گرفتن لف‌ها باشد، لف و نشر مرتب است.

مثال: میگساری که لب و چشم تو بیند داند

که چرا از نظرم شکر و بادام افتاد

نشر ۱

لف ۱

به ماهی نم خون و بر ماه گرد

مثال: فرورفت و بر رفت روز نبرد

نشر ۲

لف ۲

ز ملکت پراکندگی دور باد

مثال: دل و کشورت جمع و معمور باد

لف ۱ نشرا ۲ نشر ۲

ب. لف و نشر مشوش: اگر ترتیب قرار گرفتن نشرها به ترتیب قرار گرفتن لفها نباشد.

و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است

مثال: آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است

لف ۱ نشرا ۲ نشر ۲

کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم

مثال: اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت

نشر ۱ نشرا ۲ نشر ۲

خلاصه کنیم:

اگر «لف ۱» به «نشر ۱» و «لف ۲» به «نشر ۲» متصل شود ← لف و نشر مرتب داریم.
اگر «لف ۱» به «نشر ۲» و «لف ۲» به «نشر ۱» متصل شود ← لف و نشر مشوش داریم.

۳۲- رابطه میان «لف‌ها» با «نشرها» در همه ابیات، آرایه مشترکی را پدید آورده است؛ به جز:

سواد نقطه‌ای از مشک بر برگ یاسمن دیدم
نیست حاجت به کمند و به کمان نیز چنان
چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان
مردم چشم من از لعل و گهر قارون است

۱) نمودی خال مشکین بر بیاض چهره زیبا
۲) زلف و ابرو اگر این است تو را روز شکار
۳) ای نور چشم مستان در عین انتظارم
۴) تا خیال لب و دندان تو در چشم من است

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۸ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۳

در ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» بین «لف‌ها و نشرها» رابطه تشبیهی «مشبه» و «مشبه‌به» برقرار است، اما در بیت گزینه «۳» رابطه «مفعول و فعل» وجود دارد و تشبیه شکل نگرفته است.

نشرها: بنواز و بگردان (فعل)

لف‌ها: چنگ و جام (مفعول)

بررسی سایر گزینه‌ها:

نشرها: نقطه از مشک و برگ سمن (مشبه‌به)

۱) لف‌ها: خال مشکین و چهره زیبا (مشبه)

نشرها: کمند و کمان (مشبه‌به)

۲) لف‌ها: زلف و ابرو (مشبه)

لعل و گهر (مشبه‌به)

۴) لف‌ها: لب و دندان (مشبه)

۳۳- ابیات همه گزینه‌ها به جز گزینه به دو آرایه «تلمیح و لف و نشر» آراسته شده‌اند.

عطای حاتم طایی و عدل نوشروان
موسی و عیسی، محمد (ص) در فتوح
جز طرف جویبار و می خوش گوار چیست؟
به یم موسی، به دم عیسی، به چرخ احمد، به صف حیدر

۱) ز جود و داد تو منسوخ گشت یک باره
۲) آدم و ادریس و ابراهیم و نوح
۳) معنی آب زندگی و روضه ارم
۴) گه رفتار و گفتار و عروج و رزم باشد او

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۰ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۲

در بیت گزینه «۲» آرایه «لف و نشر» به کار نرفته است. تلمیح بیت آشکار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تلمیح - اشاره دارد به شهرت افسانه‌ای «حاتم طایی» در بخشندگی و «نوشروان» در عدالت

جود (لف ۱)، داد (لف ۲)، عطای حاتم طایی (نشر ۱)، عدل نوشروان (نشر ۲)

۳) تلمیح - اشاره دارد به داستان حضرت خضر و برخورداری او از چشمه آب حیات و نیز داستان باغ افسانه‌ای ارم، که معروف به بهشت شداد بود و توسط پادشاه قوم عاد ساخته شد.

لف و نشر - لف‌ها: آب زندگی و روضه ارم / نشرها: طرف جویبار و می خوش گوار

۴) تلمیح - اشاره دارد به کودکی حضرت موسی، معجزه حیات بخشی نفس عیسی، معراج پیامبر (ص) و جنگاوری حضرت علی (ع).

لفّ و نشر - لفّها: رفتار، گفتار، عروج و رزم / نشرها: موسی، عیسی، احمد و حیدر

۳۴- به ترتیب در چند مورد از ابیات زیر «تضمین» و در چند مورد «تلمیح» به کار رفته است؟

الف: عاشق از بار لباس عاریت آسوده است	بید مجنون را کلاه و جامه از موی خود است
ب: تن به لنگر ندهد کشتی طوفان زدگان	سر عاشق چه خیال است به سامان گردد
ج: کاسد و فاسد شد آن سحر حرام سامری	هست گفتار سنایی عشق را سحر حلال
د: از دست حزین ندهی مصراع سنایی را	از یار به هر زخمی افگار نباید شد
ه: راز پنهان به که بر دار بلا حلاج را	آن همه رسوایی از یک نکته ننهفته شد
و: به قول خواجه گر از جام می کناره کنم	به دور لاله دماغ مرا کنید علاج
(۱) دو - دو	(۲) دو - یک
(۳) سه - دو	(۴) سه - سه

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۳ - ۱۲۰۶

در ابیات «د»، «و» تضمین و در بیت‌های «ج»، «ه» تلمیح به کار رفته است و سایر ابیات فاقد این دو آرایه هستند.

بررسی تضمین در ابیات موردنظر:

① حزین لاهیجی مصراع دوم را از بیت زیر از سنایی وام گرفته است:

از دوست به هر جوری بیزار نباید شد / از یار به هر زخمی افگار نباید شد

② شهریار مصراع دوم را از بیت زیر از خواجه حافظ شیرازی اقتباس کرده است:

به دور لاله دماغ مرا علاج کنید / گر از میانه بزم طرب کناره کنم

بررسی تلمیح در ابیات موردنظر:

③ اشاره دارد به داستان فردی از معاصران حضرت موسی (ع) به نام «سامری» که پس از طولانی شدن غیبت موسی (ع) در میقات، بتی

از طلا به شکل گوساله ساخت و بنی اسرائیل را به پرستش آن دعوت کرد.

④ اشاره دارد به داستان به دار آویخته شدن حسین بن منصور حلاج، عارف قرن سوم هجری.

آرایه تضمین

تضمین در لغت به معنای «ضمانت کردن» و «متعهد شدن به انجام کاری» است.

- در تضمین آیه، شعر و حدیث دقیقاً در مصراع‌ی دیگر آورده می‌شود.

- معمولاً خود شاعر و نویسنده با استفاده از برخی از قرائن به تضمین خود اشاره می‌کند.

مثال: حافظ از جور تا حاشا بگرداند روی **«من از آن روز که در بند توام آزادم»**

این مصراع تضمین از سعدی است

مثال: خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم **«بوی جوی مولیان آید همی»**

این مصراع تضمین از رودکی است

مثال: بهر این فرمود رحمان ای پسر **«کُلْ یومِ هُوَ فی شَأْنِ»** ای پسر

این آیه تضمین از سوره رحمن آیه ۲۹ است.

مثال: چه خوش گفت فردوسی پاکزاد **«میازار موری که دانه کش است»**

«که جان دارد و جان شیرین خوش است»

این بیت را سعدی از فردوسی تضمین کرده است!

مثال: ایوب با چندین بلا، کاندرا بلا شد مبتلا **«الصبر مفتاح الفرج»**

تضمین از حدیث: «صبر کلید گشایش در کارها است».

مثال: چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت **«جنات تجری تحت الانهار»** داشت

تضمین از آیه ۲۳ سوره ابراهیم

مثال: چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم **«همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی»**

«که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را»

«همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی»

شهریار از حافظ تضمین کرده است

مثال: مه من نقاب بگشا ز جمال کبریایی
شده انتظارم از حد چه شود ز در درآیی

که بتان فروگذارند اساس خودنمایی
«زدو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی»

چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی»

تضمین از فخرالدین عراقی

۳۵ -

چند مورد از ابیات زیر فاقد «تلمیح» و دارای «متناقض‌نما» هستند؟

هر سری کز عقل خالی شد پر از سودای اوست
هر که بیناست در اینجا به عصا می‌گردد
پیش صاحب مشربان مردن حیات و زندگی است
دست خشک این بخیلان ابر احسان من است
طی کند آوازه احسان خود حاتم بس است
راحتی نیست که در جامه عریانی نیست

الف: عشق هیبت است گردد جمع صائب با خرد
ب: بی عصایی است در این راه دلیل کوری
ج: در ره عشق از خضر هم زندگی واماندگی است
د: کشت امید مرا برق است باران کرم
ه: ترک احسان است احسان پیش ما آزادگان
و: عشق را چشم به سامان تن آسانی نیست

دو (۴)

پنج (۳)

چهار (۲)

سه (۱)

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۴ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۱

ابیات «ب، د، و» فاقد تلمیح و دارای آرایه متناقض‌نما هستند.

الف) فاقد تلمیح و متناقض‌نما است.

ج) و ه) دارای تلمیح و متناقض‌نما هستند.

متناقض‌نما در ابیات موردنظر:

پ) بی عصایی دلیل کوری است و هر که بیناست با عصا می‌گردد (کور دانستن فرد بی عصا و بینا دانستن فرد دارای عصا).

د) باران دانستن برق و صاعقه برای کشت و ابر احسان دانستن دست افراد خیس.

و) جامه عریانی (عریانی را پوشش و لباس راحتی دانستن).

۳۶ - در کدام بیت هر دو آرایه «تلمیح و تضمین» به کار رفته است؟

گر بایدت از کلام حق برهانی
کای نور چشم من به جز از کشته ندروی
مژده ای دل که مسیحا نفسی می‌آید
آن که شهرستان علم و صدر عالم را در است

۱) این نکته بجو ز کلّ یوم فی شأن
۲) دهقان سال خورده چه خوش گفت با پسر
۳) صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت
۴) شهبسوار لافتی یعنی علی مرتضی

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۴ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۳

تلمیح: اشاره دارد به معجزه حضرت عیسی (ع) که مردگان را زنده می‌کرد.

تضمین: صائب مصرع دوم را از حافظ وام گرفته است:

مژده ای دل که مسیحا نفسی می‌آید که ز انفاس خوشش بوی کسی می‌آید

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در این بیت آیه «کلّ یوم هو فی شأن: خداوند همواره به کاری مشغول است» با اندکی تغییر، تضمین شده است و بیت فاقد تلمیح است.

۲) بیت یادآور حدیث «الدنیا مزرعة الآخرة: دنیا کشتزار آخرت است» و فاقد آرایه تضمین است.

۴) مصرع اول به سخن معروف «لا فتی إلا علی و الاسیف إلا ذوالفقار» و مصرع دوم به حدیث «أنا مدینة العلم و علی باؤها: من شهر دانش

هستم و علی دروازه آن است» اشاره دارد و بیت فاقد آرایه تضمین است.

۳۷- وزن عروضی نوشته شده در مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- (۱) دل گرفته من کی چو غنچه باز شود؟ (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن)
- (۲) ای مرغ سحر ناله به دل بشکن (مفعول مفاعیل مفاعیلن فع)
- (۳) با بهار آمدی ای به ز بهار آمدنت! (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)
- (۴) ای عشق همه بهانه از توست (مفعول مفاعیلن فعولن)

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۴۰۲

تقطیع هجایی و وزن مصراع:

ای مُرغ	سَ حَر نَا لِ	بِ دِلِ بِشِ كُنْ
U - -	U - - U	U - - U
مفعول	مفاعیل	مفاعیلن

یا: «- - / UU - - / UU - - : مستفعل مستفعل مستفعل»

بررسی سایر گزینه‌ها:

دِ لِ گِ رِف	تِ یِ مَنِ کِی	چُ غُنْ چِ بَا	زِ شَ وَد
U - U	U - U	U - U	U - U
مفاعیلن	فعلاتن	مفاعیلن	فعلن

بَا بَ هَا رَا	مَ دِ یِ پِیِ بَهِ	زِ بَ هَا رَا	مَ دَ نَت
U - U	U - U	U - U	U - U
فاعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن

ای عِشْق	هَ مَ بَ هَا	نَ اَز تُسْت
U - -	U - U	U - - U
مفعول	مفاعیلن	فعولن

یا: «- - / UU - - / U - U - - : مستفعل فاعلاتن مستف»

۳۸- وزن کدام یک از ابیات زیر را نمی‌توان به دو صورت متفاوت دسته‌بندی هجایی کرد؟

- (۱) گر چشم دل بر آن مه آینه رو کنی
 - (۲) هر سو که نگاه می‌کنم، آوخ!
 - (۳) مرغ قفس اگرچه اسیر است
 - (۴) هنوز پیکر گلگون آفتاب شهید
- سیر جهان در آینه روی او کنی
غرق است در اشک و خون نگاه من
باز آرزوی پر زدنش هست
بر آن کرانه دشت کبود می‌جنبید

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۱ - ۱۴۰۲

بررسی سریع:

گزینه‌های ۱ و ۲ با مفعول شروع می‌شوند؛ بنابراین توانایی دو برش آوایی را دارند اما گزینه ۴ با مفاعیلن شروع می‌شود و وزنی که با رکن مفاعیلن شروع شود، فاقد دو برش آوایی است.

تقطیع هجایی و وزن بیت:

هَ نُو زِ پِی	کَ رِ گُلِ گُو	نِ آ ف تَا	بِ شَ هِید
U - U	U - U	U - U	U - U
مفاعیلن	فعلاتن	مفاعیلن	فعلن
بَ رَا نِ کَ رَا	نِ یِ دَشِ تِ	کَ بُو دِ مِی	جُنْ بِید
U - U	U - U	U - U	U - U
مفاعیلن	فعلاتن	مفاعیلن	فعلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گر چش م	دل	بَ ران مَ	هـ آ	ی ن	رو کُ نی
U -	- U	- U	- U	- U	- U
سی ر جَ	هان دَ	را ی	ی ن	ی رو ی	او کُ نی
U -	- U	- U	- U	- U	- U
مفعولُ	فاعلاتُ	مفاعیلُ	فاعلن		

یا: «- - / UU - U - / U - U - - : مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْل»

هر سو ک	ن	گا ه	می	کُ نَم	آ وَخ
U -	- U	- U	- U	- U	- U
عَر قس ت	دَ رَش	کُ خون	نِ گا	هـ مَن	
U -	- U	- U	- U	- U	- U
مفعولُ	مفاعیلن	مفاعیلن			

یا: «- - / UU - U - / U - U - - : مستفعلن فاعلاتُ مستفعلن»

مُر غ ق	فَس	اَ گر چ	اَ سی	رَسْت
U -	- U	- U	- U	- U
با زا ر	زِ ی	پَر زَ	دَ نَش	هَسْت
U -	- U	- U	- U	- U
مفعولُ	فاعلاتُ	فاعلن		

یا: «- - / UU - U - / U - U - - : مستفعلن مفاعلُ مستفعلن»

دو برش آوایی

حالت اول: رکن‌هایی که شامل دو برش آوایی می‌شوند.

مفعول

مفعولن

مستفعلن

مُستفعلُ

دو برش وزنی در ابیاتی رخ می‌دهد که رکن اول آن‌ها معمولاً با شروع شود:

حالت دوم: اوزان خاص

بعضی از اوزان دولختی هستند که از این قاعده پیروی نمی‌کنند و متأسفانه از این اوزان در کنکور نیز سؤال طراحی شده است.

کنکورشناسی: با بعضی از وزن‌های دوری دشوار در کنکور آشنا شوید:
کنکور ۱۴۰۴ اردیبهشت

۱. خلوتم چراغان کن ای چراغ روحانی (فاعلاتُ مفعولن فاعلات مفعولن / فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن)
۲. دوش گفتم عشق را ای شه عیار ما (فاعلاتن فاعلن فاعلاتن فاعلن / فاعلن مستفعلن فاعلن مستفعلن)

کنکور ۱۴۰۳ تیرماه

۱. در من بدمی من زنده شوم (فع لن فعلن فع لن فعلن / مستفعلُ فع مستفعلُ فع)

کنکور ۱۴۰۲ خارج از کشور

۱. موجدیم و وصل ما از خود بریدن است (مفعول فاعلن مفعول فاعلن / مستفعلن فعل مستفعلن فعل)

۳۹- کدام بیت را می توان به هر دو صورت «همسان» و «ناهمسان» دسته بندی هجایی کرد؟

<p>(۱) بانگ خروس از سرای دوست برآمد
(۲) صد دشت شقایق چشم در خون دلم دارد
(۳) دیری است که یک گیاه وحشی خوی
(۴) خون می چکد از دیده در این کنج صبوری</p> | <p>خیز و صفا کن که مژده سحر آمد
تا خود به کجا آخر با خاک برآمیزم
پیچیده به پای من چو اژدرها
این صبر که من می کنم افشردن جان است</p> |
|---|---|

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - خط به خط - استاندارد (۶) - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۲

تقطیع هجایی و وزن بیت بر هر دو صورت:

خون	می	چ	ک	دَز	دی	د	د	رین	گن	چ	ص	بو	ری
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
این	صَب	ر	ک	مَن	می	ک	ن	مَف	شُر	د	ن	جا	نَسْت
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
	مستفعل		مستفعل			مستفعل		مستفعل		مستفعل		مستفعل	(همسان)

یا: «- / U / U - - / U / U - - / U / U - - : مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن (ناهمسان)»

بررسی سایر گزینه ها:

بان	گ	خ	رو	سَز	س	را	ی	دو	ست	ب	را	مَد
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-
خی	ز	ص	فا	گن	ک	مژ	د	ی	س	ح	را	مَد
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-
	مفتعلن		فاعلات			مفتعلن		فاعلات		مفتعلن		فاعلات

صد	دَش	ت	ش	قا	یق	چشم	در	خو	ن	د	لَم	دا	رَد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
تا	خُد	ب	ک	جا	آ	خِر	با	خا	ک	ب	را	می	زَم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
	مفعول		مفاعیلن			مفاعیلن		مفعول		مفاعیلن		مفاعیلن	(همسان دولختی)

یا: «- / UU - - / - - - / UU - - - : مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن (همسان دولختی)»

دی	ری	ست	ک	یک	گ	یا	ه	وَح	شی	خوی
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	-
پی	چی	د	ب	پا	ی	مَن	چ	اژ	دَر	ها
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	-
	مفعول		مفاعیلن			مفاعیلن		مفاعیلن		مفاعیلن

یا: «- / UU - - / U - U - - : مستفعل فاعلات مستفعل (ناهمسان)»

نکته

وزن «مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن»، «مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل» تنها وزنی است که دو برش آوایی همسان و ناهمسان دارد.

برش اول (ناهمسان)

برش دوم (همسان)

دام تستی

معمولاً در سؤالاتی که این وزن داده می شود در یکی از گزینه ها وزن رباعی (مفعول مفاعیل مفاعیل فعل) برای گمراه کردن داده می شود، حتماً به وزن های رباعی توجه کنید.

۴۰- مصراع‌های کدام گزینه، به ترتیب در وزن «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» و «فعلاتن مفاعلن فعلن» سروده شده‌اند؟

الف: چه نگاهی که همچو بوی گلاب

ب: اشک زلال غزل حافظ است

ج: به ستوه آمدم از این شب تنگ

د: شب ز طرب می‌شکفت چون گل رؤیا

(۱) «د» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «د» - «الف» (۴) «ب» - «الف»

(متوسط - خط به خط - استاندارد) (صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

تقطیع هجایی و وزن بیت:

چ	ن	گا	هی	ک	هم	چ	بو	ی	گ	لاب
-	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U
فعلاتن			مفاعلن			فعلن				

شَب	ز	ط	رَب	می	ش	کُف	ت	چُن	گ	ل	رُء	یا
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفتعلن			فاعلات			مفتعلن			فَع			

بررسی سایر موارد:

اَش	ک	ز	لا	ل	غ	ز	ل	ح	ا	ف	طسْت
-	U	U	-	U	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن			مفتعلن			فاعلن					

ب	س	تو	ها	م	د	مَز	این	ش	ب	تَنگ
-	U	U	-	U	U	-	-	U	U	-
فعلاتن			فعلاتن			فعلن				

اختیارات شاعری

اختیارات زبانی ← اختیاراتی که شاعر با نحوه بیان و شیوه تلفظ خود اعمال می‌کند.

الف. حذف همزه

- اگر پیش از همزه آغاز هجا، صامتی بیاید.

مثال: کم سرزشت می‌کنم ای دل که به هر حال

تقدیر تو در مسئله عشق چنین بود

کَم	سَر	ز	ن	شَت	مِ	کُ	نَ	مِ	دَل	کِ	بِ	هَر	حَال
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-	-
تَق	دِ	رِ	تُ	دَر	مَسْ	ءِ	لِ	عِشْ	قِ	چُ	نِ	بُود	-
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-	-

رکن سوم مصراع اول مشمول اختیار حذف همزه شده است.

ب. بلند تلفظ کردن مصوت‌های کوتاه

۱. بلند تلفظ کردن «و» ← عطف (دو کلمه را به هم متصل می‌کند)

«و» ← ربط (دو فعل را به هم متصل می‌کند).

«و» ← مصوت کوتاه پایان کلمه

مثال: به صد جان ارزد آن رغبت که جانان

ب	صَد	جَا	نَر	زَ	دَان	رَغ	بَت	ک	جَا	نَان
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
نَ	خَا	هَد	گُو	یَ	دُ	خَا	هَد	ب	صَد	جَان
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

۲- بلند تلفظ کردن کسره اضافه

مثال: نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری

نَ	سِی	مَ	صُب	ح	رَا	گُف	تَم	ک	بَا	اَو	جَا	نَ	بِی	دَا	رِی
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
کَ	زَان	جَا	نَب	ک	اَو	بَا	شُد	صَ	بَا	عَن	بَر	فَ	شَا	نَا	یَد
-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

«نسیم» به کسره اضافی ختم شده و به ضرورت بلند تلفظ می‌شود.

مثال: تو کجایی تا شوم من چاکرت

تُ	کُ	جَا	یِی	تَا	شَ	وَمَ	مَن	چَا	کِ	رَت
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-
چَا	رُ	قَت	دُو	زَمَ	کُ	نَمَ	شَا	نَ	سَ	رَت
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-

واژه «تو» به مصوت کوتاه «و» ختم شده است و به ضرورت بلند تلفظ می‌شود.

در رکن سوم بیت دوم، واژه «شانه» به کسره اضافه ختم شده و به ضرورت بلند تلفظ می‌شود.

ب. کوتاه تلفظ کردن مصوت‌های بلند

۱. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «او»

مصوت بلند «و» ← در کلمات دارای دو هجا و بیشتر که انتهای آن به «ی» ختم شده باشد ← ابروی، جاروی، آبروی

نکته: کلمه «سو» استثنا است. با وجود اینکه تک هجایی است، در صورت اضافه شدن به واژه بعد، قابلیت کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و» را دارد.

مثال: پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم ولی گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند

پِی	شِ	کَ	مَا	نَ	اَبَ	رُو	یَش	لَا	بَ	هَ	مِی	کُ	نَمَ	وَ	لِی
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
گُو	شِ	کِ	شِی	دِ	اَسَ	تَ	زَان	گُو	شِ	بَ	مَن	نَ	مِی	کُ	نَد
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-

واژه ابرو در رکن دوم مصراع اول اختیار کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند دارد و به ضرورت کوتاه تلفظ می‌شود.

مثال: گر از این منزل ویران به سوی خانه روم دگر آن جا که روم عاقل و فرزانه روم

گَ	رَ	زَیْن	مَن	زَ	لِ	وِی	رَان	بَ	سُو	یَ	خَا	نَ	رَ	وَمَ
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
دِ	گَ	رَان	جَا	کِ	رَ	وَمَ	عَا	قِ	لُ	فَر	زَا	نَ	رَ	وَمَ
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-

در رکن سوم مصراع اول، واژه سوی به ترتیب اختیارات زبانی کوتاه و بلند تلفظ کردن مصوت‌ها را دارد.

۲. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «ی»:

مصوت بلند «ی» ← بعد از مصوت بلند «ی» باید مصوت کوتاه آورده شود ← طوطی خندان، خاقانی شاعر

مثال: خلد گر به پا خاری آسان بر آرم چه سازم به خاری که در دل نشیند

خَ	لَدَ	گَر	بَ	پَا	خَا	رِی	یَا	سَان	بَ	رَا	رَمَ
-	-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-
چَ	سَا	رَمَ	بَ	خَا	رِی	کِ	دَر	دِل	نَ	شِی	نَد
-	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

واژه «خاری» در رکن سوم مصراع اول اختیار کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند دارد.

در رکن سوم و چهارم مصراع اول اختیار شاعری حذف همزه رخ داده است.

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

مثال: راستی آموز بسی جو فروش

هست در این شهر که گندم نماست

را	س	تی	یا	مو	ز	ب	سی	جو	ف	روش
-	U	U	-	U	U	-	U	-	U	-
هَس	ت	د	رین	شه	ر	ک	گن	دُم	ن	ماست
-	U	U	-	U	U	-	U	-	U	-

واژه راستی در رکن اول مصراع اول اختیار شاعری کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند دارد.
در هجای چهارم مصراع اول اختیار حذف همزه رخ داده است.

۴۱- وزن مقابل کدام مصراع درست است؟

- (۱) بارانی از ستاره فرومی ریخت (مفعول فاعلات مفاعیلن)
- (۲) می آیی و بر لب تو صد لبخند (مفعول مفاعیلن فعولن)
- (۳) می پرد نیل شب از خاکستر سرد سحر (فاعلاتن فعلاتن فعولن)
- (۴) دیگر برای عشق و حکایت مجال نیست (مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن)

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۲

تقطیع هجایی و وزن مصراع:

با	را	نی	یَز	س	تا	ر	ف	رو	می	ریخت
-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	-
		مفعول		فاعلات					مفاعیلن	

یا: «- U - / - U - / UU - - - : مستفعلن مفاعل مستفعل»

بررسی سایر گزینه ها:

می	آ	یی	ی	بَر	ل	ب	ت	صَد	لَب	خند
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
		مفعول		مفاعیلن				مفاعیلن		

یا: «- U - / UU - - - / U - U - : مستفعلن فاعلات مستفعل»

می	پ	رَد	نی	ل	شَ	بَز	خا	کِس	ت	ر	سَر	د	س	حَر
-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	U
		فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن		فاعیلن	

دی	گَر	ب	را	ی	عِش	ق	ح	کَا	یَت	م	جا	ل	نیست
-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	-
		مفعول			فاعلات			مفاعیلن			فاعیلن		

یا: «- U - / UU - U - / - U - : مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل»

۴۲- نوع اختیارات زبانی به کار رفته در تقطیع واژه و ترکیبات زیر، به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟

(پرده شب: - U -)، (غم انگیز: U - - U)، (شادی آن: - UU -)، (سیاه کج: U - - -)

- (۱) بلند تلفظ کردن کسره اضافه / بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
- (۲) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند / بلند تلفظ کردن کسره اضافه
- (۳) بلند تلفظ کردن کسره اضافه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند / بلند تلفظ کردن کسره اضافه
- (۴) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه پایان کلمه / حذف همزه / حذف همزه / کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

بررسی اختیارات زبانی واژه و ترکیبات:

پرده شب ← پَر دِ یِ شَب: - U U - (اختیار زبانی بلند تلفظ کردن کسره اضافه) اختیار زبانی بلند تلفظ کردن کسره اضافه در هجای سوم.
 غم انگیز ← غَم مَن گِیز: - U - U (اختیار زبانی حذف همزه) اختیار زبانی حذف همزه در هجای دوم.
 شادی آن ← شادی یِ آن: - U U \ (اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای دوم.
 سیاه کج ← سِ یا هِ کِج: - U - U - (اختیار زبان بلند تلفظ کردن کسره اضافه) اختیار زبانی بلند تلفظ کردن کسره اضافه در هجای سوم.

۴۳ - اختیارات زبانی بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«اندوه نامرادی اسکندرم گشود چون خضر اگر به چشمه آب بقا رسم»

- ۱) حذف همزه ۱ مورد - تغییر کمیت مصوت بلند - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۱ مورد
- ۲) حذف همزه ۱ مورد - تغییر کمیت مصوت بلند - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۲ مورد
- ۳) حذف همزه ۲ مورد - بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۲ مورد
- ۴) بلند تلفظ کردن کسره اضافه ۱ مورد - حذف همزه ۲ مورد

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

آن دو هـ	نا م	را دی	یِ اِس	کَن دَ	رَم کُ	شَد
- U -	- U -	- U \	- U -	- U -	- U -	- U -
چُن خِص رَ	گَر بِ	چِش م	یِ آ	بِ بَ	قا رِ	سَم
- U -	- U -	- U -	- U -	- U -	- U -	- U -
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلن			

یا: «- U - / - U - / UU - U / - U - : مستعلن مفاعل مستعلن فعل»

بررسی اختیارات زبانی:

- ۱- حذف همزه در هجای سوم مصراع دوم صورت گرفته است.
- ۲- تغییر کمیت مصوت کسره اضافه یا بلند تلفظ کردن کسره اضافه در هجای دهم مصراع دوم صورت گرفته است.
- ۳- تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه در هجای هفتم مصراع اول صورت گرفته است.

۴۴ - در کدام یک از ابیات زیر، اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه» دیده می شود؟

- ۱) ساقی سبک آن رطل گران پیش آر
- ۲) در آرزوی تو آخر به باد خواهد رفت
- ۳) تو بهار دلکشی و من چو باغ
- ۴) لذت نان شدن زیر دندان او

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

لذ دَ ت	نان شُ	دَن رِ	زِ یِ	دَا نِ	او
- U -	- U -	- U -	- U -	- U -	- U -
گَن دُ مَم	را سو یِ	آ سِ	یا می	کِ شَد	
- U -	- U \	- U -	- U -	- U -	
فاعلن	فاعلن	فاعلن	فاعلن	فاعلن	

اختیارات زبانی:

- ۱- کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای پنجم مصراع دوم
- ۲- بلند تلفظ کردن کسره اضافه در هجای ششم مصراع دوم

بررسی سایر گزینه‌ها:

سا	قی	س	ب	کان	رط	ل	گ	ران	پی	شار
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
کین	عم	ر	گ	ران	ما	ی	س	بک	خی	زست
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-
	مفعول			مفاعیل				مفاعیلن		

یا: «-- UU / UU -- / UU -- : مستفعل مستفعل مستفعل»

اختیارات زبانی:

- ۱- تغییر کمیّت مصوت: -
- ۲- حذف همزه در هجای پنجم و یازدهم مصراع اول و هجای یازدهم مصراع دوم صورت گرفته است.

د	را	ر	زو	ی	ت	آ	خِر	ب	با	د	خا	هد	رفت
-	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
چ	نین	ک	جا	ن	پ	ری	شا	ن	سا	ی	بی	تا	بست
-	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
	مفاعیلن			فعلاتن				مفاعیلن			فع لن (فعلن)		

اختیارات زبانی:

- ۱- تغییر کمیّت مصوت: -
- ۲- حذف همزه در هجای دوم مصراع اول و هجای آخر مصراع دوم صورت گرفته است.

ت	ب	ها	ر	دل	ک	شی	ی	من	چ	باغ
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U
شو	ر	شو	ق	صد	ج	وا	ن	با	م	نست
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U
	فاعلات			فاعلات				فاعلن		

اختیارات زبانی:

- ۱- تغییر کمیّت مصوت: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای اول مصراع اول رخ داده است.
- ۲- حذف همزه در هجای آخر مصراع دوم صورت گرفته است.

۴۵- وزن بیت زیر، با در نظر گرفتن اختیارات زبانی، در کدام گزینه درست آمده است؟

- «آن سرخ و سبز سایه بنفش و کبود شد
سرو سیاه من ز غروب چمن بگو»
- (۱) مستفعلن مفاعیلن مستفعلن مفاعیلن
 - (۲) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن
 - (۳) مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل
 - (۴) مفعول مفاعیلن مفاعیلن فعل

تقطیع هجایی و وزن بیت و بررسی اختیارات زبانی:

آن	سُرْ	خُ	سَبْ	ز	سَا	ی	بَ	نَفْ	شُ	کَ	بُو	د	شُدْ
-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U
سَرْ	وِ	سِ	یَا	هَ	مَنْ	زِ	غُ	رُو	بِ	چَ	مَنْ	بِ	گُو
-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U
مفعول	فاعل	مفاعیل	فاعلات	مفاعیل	فاعل	مفاعیل	فاعل	مفاعیل	فاعل	مفاعیل	فاعل	مفاعیل	فاعل

یا: «- U - / U - / UU - U - / U - / U - : مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْل»

اختیارات زبانی:

۱- حذف همزه -

۲- تغییر کمیت مصوت کوتاه «و» عطف در هجای دهم مصراع اول و تغییر کمیت کسره اضافه در هجای دوم و دهم مصراع دوم صورت گرفته است.

۴۶- کدام گزینه با «یار بد، مار است هین بگریز از او / تا نریزد بر تو زهر، آن زشت خو» تناسب مفهومی دقیق تری دارد؟

۱) همنشین خوب صایب کیمیای آدمی است	۲) زمین ساده لوحان زود رنگ همنشین گیرد
۳) صحبت روشن ضمیران کیمیای دولت است	۴) صحبت نیکان بود اکسیر ناقص طینتان
- جلوه یاقوت دارد بر سر صهبا حباب
که دارد گل ز شبنم یاد رسم بی وفایی را
روی او خورشید منظر می کند آئینه را
می شود یاقوت در پیمانۀ گل، ژاله ها

مفهوم بیت صورت سؤال تأثیر همنشین بد است. در گزینه (۱) هم به تأثیر همنشین بد اشاره شده است:

انسان های ساده لوح زود تحت تأثیر همنشین بد قرار می گیرند هم چنان که گل از شبنم راه رسم بی وفایی را آموزش می گیرد.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) همنشین خوب باعث کمال می شود هم چنان که حباب وقتی همنشین شراب می گردد به یاقوت شبیه می شود.
- ۲) تأثیر همنشین خوب: چهره زیبای یار، آئینه را خورشید چهره و زیبا می گرداند، همنشینی با انسان های روشن ضمیر، کیمیای سعادت و خوشبختی است.
- ۳) تأثیر همنشین خوب: قطرات ژاله و شبنم، در درون گل، همانند یاقوت سرخ و زیبا به نظر می آیند، همنشین با افراد نیک، کیمیای افراد ناقص است.

حواست باشه!

مفهوم گزینه های (۳) و (۴) یکسان است، هر دو به تأثیر همنشین خوب اشاره دارند، پس نمی توانند پاسخ سؤال باشند. از طرفی توجه داشته باشید که در تست قرابت معنایی باید بیت مناسب تر و دقیق تر نسبت به سایر گزینه ها انتخاب شود. امکان دارد در تست دیگری، گزینه ۳ یا ۴ با صورت سؤال متناسب باشند.

۴۷- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) یار اگر طالب درد تو بود درمان چیست؟
۲) درد تو آتش و آب از دل و چشمم بگشاد
۳) چو من زین درد بی درمان نخواهم گشت آسوده
۴) سوز عشق است این مبین رنج تب من ای طبیب
- از دوا روی بتاب و الم از دست مده
به جز از سوختن و غرقه شدن درمان چیست؟
طبیب آن په بود کز کردن درمان بیاساید
کاین تنم با جان به هم از استخوان بیرون رود

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۸ - ۱۲۰۳

در این گزینه شاعر به این نکته پرداخته که عاشق نباید در پی درمان درد عاشقی باشد، مخصوصاً اگر معشوق در پی درمان او باشد. مفهوم نهایی این بیت ترجیح درد عشق بر درمان است. اما مفهوم سایر گزینه‌ها درمان‌ناپذیر بودن درد عشق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) درد تو دلم را به آتش کشید و اشکم را جاری کرد، جز سوختن در آتش عشق و غرق شدن در اشک چشم، این درد درمانی ندارد.
- ۳) وقتی من از این درد بی‌درمان، فارغ نمی‌شوم بهتر است که طبیب، به سراغ درمان من نرود.
- ۴) ای طبیب، این سوز و درد عشق است و ناشی از بیماری جسمانی نیست، این درد با جان از استخوان من بیرون می‌رود. (یعنی این درد فقط با مرگ از بدنم بیرون می‌رود).

۴۸ - مفهوم نوشته شده در برابر کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) آبی‌تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم
- ۲) بگشود گره ز زلف زر تار
- ۳) کنونت که چشم است اشکی ببار
- ۴) به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق
- از شیشه نبودیم که با سنگ بمیریم (ترجیح شهادت)
 محبوبه نیلگون عماری (طلوع خورشید)
 زبان در دهان است عذری بیار (اغتنام فرصت)
 مژه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش (سختی راه عشق)

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۷ - ۱۲۰۳

در این بیت شاعر به وفاداری و پایداری عاشق در عشق پرداخته و سخنی از سختی راه عشق نیست: عاشق واقعی، تمام سختی‌ها را تحمل می‌کند و اگر با تیر و نیزه او را بزنی، حتی برای لحظه‌ای پلک هم نمی‌زند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ما هرگز حاضر نیستیم بدون رنگ سرخ شهادت و با مرگ معمولی، جان دهیم: ترجیح شهادت
- ۲) خورشید، زلف خود را بر آسمان نیلگون باز کرد: طلوع خورشید
- ۳) اکنون که فرصت داری و چشم داری و می‌توانی اشکی ببار، اکنون که زبانت در دهان است، توبه کن: غنیمت شمردن فرصت‌ها

۴۹ - کدام گزینه با سروده «زندگی را دوست می‌دارم / مرگ را دشمن / وای اما با که باید گفت این؟ من دوستی دارم / که به دشمن

- خواهم از او التجا بردن» تناسب مفهومی دارد؟
- ۱) چون زندگی به کام بود مرگ مشکل است
- ۲) تلخی می را خُمارِ باده شیرین می‌کند
- ۳) آرزوی خام، عالم را بیابان‌مرگ کرد
- ۴) مرگ بی‌منت گوارتر از آب زندگی است
- پروای باد نیست چراغ مزار را
 شد گوارا مرگ تلخ، از درد و داغ زندگی
 همچنان خامان به دنبال تمنا می‌روند
 زینهار از آب حیوان، عمر جاویدان مخواه

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۵ - ۱۲۰۵

در سروده صورت سؤال، شاعر زندگی را دوست و مرگ را دشمن می‌داند و در ادامه می‌گوید که از دست دوست (= زندگی) به دشمن (= مرگ) پناه می‌برد! پس مفهوم نهایی سروده پناه بردن به مرگ از دست زندگی است. در گزینه (۲) نیز به همین مفهوم پرداخته شده: از شدت درد و داغ زندگی، مرگ تلخ، شیرین و گوار می‌شود، همان‌طور که خُماری و سردرد، تلخی شراب را شیرین می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) وقتی زندگی خوش باشد، مرگ سخت است، مثلاً فانوسی که در گورستان بر لب گوری است، از وزیدن باد و خاموش شدن نمی‌ترسد، زیرا زندگی خوبی ندارد.
- ۳) آرزوهای دور و دراز، مردم را نابود می‌کند اما انسان‌های خام و بی‌تجربه همچنان به دنبال آرزوهای خود می‌روند.

مردن بدون منت، بهتر از آب حیات و زندگی جاویدان است، بنابراین از چشمه حیات، تمنای عمر جاویدان نداشته باش.

۵۰- کدام ابیات با «چه شب است یا رب امشب که ستاره‌ای برآمد / که دگر نه عشق خورشید و نه مهر ماه دارم» تناسب مفهومی دارند؟

الف: دیگر از آن جانبم نماز نباشد
ب: تو را در بوستان باید که پیش سرو بنشینی
ج: در دل ندهم ره پس از این مهر بتان را
د: ای گل خوشبوی اگر صد قرن باز آید بهار
ه: سعدی از این پس که راه پیش تو دانست
(۱) «ج» - «ه» (۲) «د» - «الف» | گر تو اشارت کنی که قبله چنین است
وگرنه باغبان گوید که دیگر سرو نشانم
مهر لب او بر در این خانه نهادیم
مثل من دیگر نبینی بلبل خوش گوی را
گر ره دیگر رود ضلال مبین است
(۳) «ج» - «ب» (۴) «ب» - «ه» |
|--|--|

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۳ - ۱۲۰۶

مفهوم بیت صورت سؤال وفاداری عاشق است و این که با حضور و وجود معشوق به هیچ کس و هیچ چیز دیگری توجه نمی کند.

بررسی موارد:

- الف) اگر تو دستور دهی که جهت قبله این چنین نیست، من قبله خود را عوض می کنم: تسلیم بودن عاشق
- ب) تو در باغ باید در کنار سرو بنشینی، زیرا اگر ایستاده باشی، باغبان دیگر به درخت سرو توجه نمی کند و سرو در باغ نمی کارد: توصیف قامت بلند معشوق
- ج) عشق زیبارویان را در دل خود راه نمی دهم، زیرا مهر عشق او را بر در خانه دل زده ام: وفاداری عاشق
- د) ای گل خوشبوی (معشوق) اگر هزاران بهار آید، بلبلی (=عاشق) خوش گوی مانند من نمی بینی = ستایش عاشق خوش گوی
- ه) سعدی از این زمان به بعد که راه حقیقی را در کنار تو و در مسیر تو دانست، اگر راه دیگری برود، به گمراهی مطلق رفته است: سعدی به راهی جز تو نمی رود = وفاداری عاشق

@Tahlilazemoon

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

جامعه‌شناسی ۳: درس‌های اول تا پنجم / صفحه‌های ۲ تا ۵۳

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های اول تا پنجم دوازدهم در مجموع ۴ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۵۱- به ترتیب هر یک از عبارات زیر با کدام مورد در ارتباط است؟

- فروپاشی جهان اجتماعی
- از رونق افتادن استفاده از روش تجربی
- باور به ملاک سنجش و اعتباریابی هر دانش
- بر اساس هویت دنیوی خود فقط علم تجربی را دانش علمی دانستن.
- (۱) فقدان ذخیره دانشی - نیمه اول قرن بیستم - دیدگاه سوم - جهان غرب
- (۲) فقدان دانش علمی - اوایل قرن بیستم - دیدگاه دوم - جهان فرهنگی
- (۳) فقدان دانش عمومی - نیمه دوم قرن بیستم - دیدگاه سوم - جهان متجدد
- (۴) فقدان دانش عمومی - نیمه دوم قرن بیستم - دیدگاه دوم - جهان مدرن

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۶ - صفحه ۸ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ عبارت اول «فقدان دانش عمومی»، عبارت دوم «نیمه دوم قرن بیستم»، عبارت سوم «دیدگاه سوم» و عبارت چهارم «جهان متجدد» است.

بررسی موارد:

- اگر دانش عمومی نباشد، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرو می‌پاشد. این دانش را انسان‌ها در طول زندگی خود به دست می‌آورند؛ یعنی این دانش، حاصل از زندگی است. ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی، با دیگرانی که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها سهیم و شریک می‌شویم.

- در نیمه دوم قرن بیستم میلادی در جهان غرب این رویکرد که روش تجربی را تنها روش کسب علم می‌دانستند با چالش مواجه شد و کم‌کم از رونق افتاد و یکی از این چالش‌ها علم ریاضی بود.

- در دیدگاه سوم درباره ارتباط دانش علمی و عمومی، دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود؛ بلکه دانش‌های فراطجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. دانش عمومی نیز دانش غیرموتق و نامعتبر نیست؛ بلکه کم‌وبیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد.

- جهان متجدد بر اساس هویت دنیوی خود فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و علوم وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.

تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی

جهان‌های اجتماعی مختلف بر اساس هویت فرهنگی خود تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند؛ مثلاً جهان متجدد بر اساس هویت دنیوی خود فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند. هم‌اکنون این رویکرد در جهان غرب نیز پذیرفته نیست و با مخالفت‌های اساسی متفکران غربی مواجه شده است. وقتی درباره موضوعی دانش علمی قابل توجهی فراهم می‌شود، علم ویژه‌ای شکل می‌گیرد. هر علمی درباره موضوعی خاص بحث می‌کند. از این‌رو، علوم از نظر موضوع متفاوت‌اند؛ مثلاً «پدیده‌های طبیعی» موضوع علوم فیزیکی و «موجودات زنده» موضوع علوم زیستی هستند.

- ۵۲- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب به کدام دیدگاه دربارهٔ «رابطهٔ دانش عمومی و دانش علمی» به درستی اشاره می‌کند؟
- دانش عمومی را غیر موثق و نامعتبر نمی‌داند بلکه در آن کم‌وبیش دانش‌های صحیح وجود دارد.
 - تفاوت دانش عمومی با علمی را در روش می‌دانند.
 - در این دیدگاه، در برخی نظرها مرز دانش علمی و عمومی فرو می‌پاشد.
 - دانش‌ها را کشف و بازخوانی واقعیت نمی‌داند بلکه دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها تولید می‌کنند.
 - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.
- (۱) دوم - دوم - سوم - اول - سوم
 (۲) سوم - اول - دوم - اول - دوم
 (۳) اول - دوم - اول - سوم - دوم
 (۴) سوم - اول - اول - دوم - دوم

پاسخ: گزینهٔ ۲

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحهٔ ۸ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

عبارات داده‌شده به ترتیب به دیدگاه‌های سوم، اول، دوم، دوم و اول اشاره دارند.

بررسی موارد:

- دیدگاه سوم، دانش عمومی را غیر موثق و نامعتبر نمی‌داند بلکه معتقد است در آن کم‌وبیش دانش‌های صحیح وجود دارد.
- در دیدگاه اول تفاوت دانش عمومی با دانش علمی را در روش آن‌ها می‌دانند.
- در دیدگاه دوم، در برخی نحله‌ها مرز دانش علمی و عمومی فرو می‌پاشد.
- دیدگاه دوم دانش‌ها را کشف و بازخوانی واقعیت نمی‌داند بلکه دانش‌ها را خلق و بازسازی واقعیت می‌داند که انسان‌ها تولید می‌کنند.
- در دیدگاه اول دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

سه دیدگاه دربارهٔ رابطهٔ دانش علمی و دانش عمومی

۵۳- به ترتیب هر عبارت به کدام نوع دانش اشاره دارد؟

- شناخت دقیق مسائل
- استفاده از آن در تعامل با یکدیگر
- دانش حاصل از زندگی
- دانش دقیق‌تر و عمیق‌تر
- (۱) دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی
- (۲) دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی
- (۳) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی
- (۴) دانش عمومی - دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی

پاسخ: گزینهٔ ۱

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحهٔ ۶ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

عبارات‌های اول و چهارم به دانش علمی و عبارات‌های دوم و سوم به دانش عمومی اشاره دارند؛ پس گزینهٔ «۱» صحیح است.

بررسی موارد:

- افرادی که دربارهٔ مسائل، دانش علمی دارند، از شناخت دقیق برخوردارند و می‌توانند برای آن‌ها راه‌حل‌های درست پیدا کنند.

- ما دانش عمومی را برای تعامل با یکدیگر استفاده می‌کنیم.
- دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است.
- به دانش دقیق تر و عمیق تر، دانش علمی می‌گویند.

کسی که دانش علمی دارد به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.

۵۴- نتیجه هر یک از موارد زیر، به ترتیب کدام است؟

- داوری علوم اجتماعی درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها
- کشف و شناخت قواعد زندگی در اجتماعات
- شناخت طبیعت و قوانین آن توسط علوم طبیعی

- ۱) کمک به فهم متقابل انسان‌ها از یکدیگر - برخورداری از فرصت‌های زندگی در اجتماعات - افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها
- ۲) کمک به استفاده از فرصت‌های اجتماعی - در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات - فراهم شدن ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها
- ۳) کمک به استفاده از طبیعت - برخورداری از فرصت‌های زندگی در اجتماعات - کمک به فهم متقابل انسان‌ها از یکدیگر
- ۴) فراهم شدن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان - برخورداری از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی در زندگی اجتماعی - کمک به انسان در استفاده از طبیعت

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

نتیجه مورد اول «فراهم شدن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان»، نتیجه مورد دوم «برخورداری از فرصت‌ها و در امان ماندن از آسیب‌های احتمالی در زندگی اجتماعی» و نتیجه مورد سوم «کمک به انسان در استفاده از طبیعت» است.

بررسی موارد:

- علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها را دارند. علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آنها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

- دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آنها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما نیز با شناخت این قواعد هم از فرصت‌های آنها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.

- علوم طبیعی با شناخت طبیعت و قوانین آن، به انسان در استفاده از طبیعت کمک می‌کنند.

علوم طبیعی، جهان طبیعی و پدیده‌های آن را مطالعه می‌کنند. این علوم با شناخت طبیعت و قوانین آن، به انسان قدرت پیش‌بینی حوادث طبیعی و پیشگیری از آنها را می‌دهند و به او در استفاده از طبیعت کمک می‌کنند. علوم طبیعی و فناوری حاصل از آنها، ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و همچنین وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.

@Tahlilazemoon

۵۵- به ترتیب پاسخ هریک از عبارات زیر کدام است؟

- اشتراک دانش‌های اقتصاد، جمعیت‌شناسی و زبان‌شناسی
- افتراق علوم طبیعی و فلسفه
- ارتباط جامعه‌شناسی خرد و کلان
- عامل شکل‌گیری شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت
- اشتراک علوم تفهیمی و انتقادی

- (۱) کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن - روش - ارتباط و نزدیکی به یکدیگر - علوم انسانی - علوم ابزاری
- (۲) مطالعه پدیده‌های اجتماعی - موضوع - نیازمند به هم و مکمل یکدیگر - ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان - علوم انسانی
- (۳) ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان - روش - ارتباط با رویکردهای اجتماعی - شاخه‌های علوم اجتماعی - علوم ابزاری
- (۴) مطالعه پدیده‌های اجتماعی - موضوع - مکمل یکدیگر - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی - علوم انسانی

(دشوار - مفهومی - استاندارد ۶ - صفحه ۱۶ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «مطالعه پدیده‌های اجتماعی»، مورد دوم «موضوع»، مورد سوم «نیازمند به هم و مکمل یکدیگر»، مورد چهارم «ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان» و مورد پنجم «علوم انسانی» است.

بررسی موارد:

- اقتصاد، حقوق، تاریخ، باستان‌شناسی، ارتباطات، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، جمعیت‌شناسی، زبان‌شناسی، مدیریت، روانشناسی اجتماعی و جغرافیای انسانی از جمله رشته‌هایی هستند که پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.
- افتراق علوم طبیعی و فلسفه در موضوع آنان است.
- جامعه‌شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند.
- عامل شکل‌گیری شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوت، ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان است.
- اشتراک علوم تفهیمی و انتقادی، علوم انسانی است.

علوم طبیعی

موضوع، پدیده‌های طبیعی هستند؛ مثلاً زمین‌شناسی دربارهٔ زمین بحث می‌کند و علم نجوم ستارگان و سیاره‌ها را مطالعه می‌کند. پدیده‌های طبیعی برخلاف کنش‌ها و پیامدهای آن، به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیستند بلکه مستقل از ارادهٔ انسان‌ها و اهداف و معانی موردنظر آن‌ها وجود دارند. موضوع فلسفه اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودات طبیعی و انسانی و اجتماعی نمی‌پردازد بلکه قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. این قوانین شامل همهٔ موجودات می‌شود و مخصوص موجودات طبیعی یا انسانی و اجتماعی نیست.

۵۶- کدام گزینه عبارت درستی در رابطه با «ذخیره دانشی» و «فوائد علوم اجتماعی» بیان می‌کند؟

- (۱) هر آنچه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود می‌آموزند، ذخیره دانشی آن‌ها را شکل می‌دهد - علوم اجتماعی و فناوری حاصل از آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت را فراهم می‌آورد.
- (۲) ما همواره درباره کنش‌های روزمره خود و اهمیت و نقش آن آگاهی و دانش کافی داریم - دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند.
- (۳) هر فرد، گروه، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد. این ذخیره دانشی راهنمای زندگی آن‌هاست - علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان آگاهی می‌دهد و او را در استفاده صحیح از طبیعت یاری می‌کند.
- (۴) ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی با دیگرانی که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، سهمیم و شریک می‌شویم - علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را ندارد.

(متوسط - خط به خط - استاندارد ۶ - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

فقط در گزینه «۳» هر دو عبارت داده‌شده درست بیان شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) درست - نادرست (علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت را فراهم می‌آورد).
- ۲) نادرست (ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های روزمره خود داریم و اهمیت و نقشی که این آگاهی در زندگی ما دارد، غافلیم).
- درست
- ۴) درست - نادرست (علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند).

۵۷- هر عبارت به ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- شباهت به خودرویی روشن و در حال حرکت

- حس و تجربه، به معنای نگاه از بیرون

- از ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش‌های کمی

- یکسان بودن با رویکرد پوزیتیویستی

۱) نظام اجتماعی - روش جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - جامعه‌شناسی تبیینی

۲) ساختار اجتماعی - موضوع جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - علوم طبیعی

۳) نظام اجتماعی - هدف جامعه‌شناسی تبیینی - آزمایش - جامعه‌شناسی تبیینی

۴) ساختار اجتماعی - روش جامعه‌شناسی تبیینی - پرسش‌نامه - علوم ابزاری

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۷ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

عبارت اول به «نظام اجتماعی»، عبارت دوم به «روش جامعه‌شناسی تبیینی»، عبارت سوم به «پرسش‌نامه» و عبارت چهارم به «جامعه‌شناسی تبیینی» اشاره دارد.

بررسی موارد:

- نظام اجتماعی یک ساختار اجتماعی پویاست. اگر ساختار اجتماعی را به خودرویی تشبیه کنیم که در یک جا پارک شده، نظام اجتماعی همان خودرو است که روشن شده و در حرکت است.

- در جامعه‌شناسی تبیینی، روش مطالعه طبیعت و جامعه یکسان دانسته می‌شود. در اوایل قرن نوزدهم میلادی، با محدود دانستن دانش علمی به دانش تجربی، صرفاً تبیین‌های تجربی به رسمیت شناخته می‌شد؛ یعنی تنها بیان آن دسته از روابط علت و معلولی میان پدیده‌ها، دانش علمی و معتبر محسوب می‌شد که با حس و تجربه مشاهده‌پذیر باشد، زیرا چنین می‌پنداشتند که دانش علمی تنها از راه حس به دست می‌آید.

- پرسش‌نامه با پاسخ‌های چندگزینه‌ای، از ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش‌های کمی است.

- جامعه‌شناسی تبیینی همان رویکرد پوزیتیویستی به معنی وحدت روش در علوم است.

جامعه‌شناسی تبیینی		
موضوع	روش	هدف
پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.	حس و تجربه (نگاه از بیرون)	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

۵۸ - پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام گزینه است؟

- کدام عامل امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را بالا می‌برد؟

- منظور از تبیین چیست؟

- پیامد شناخت نظم اجتماعی توسط جامعه‌شناسی چیست؟

- جامعه‌شناسی تبیینی چه پدیده‌هایی را بر اساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد؟

- ۱) نظم اجتماعی - بیان چستی یک پدیده و نشان دادن علت ایجاد و زوال آن - قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه - ساختار و نظام اجتماعی
- ۲) قواعد اجتماعی - بیان چرایی یک پدیده و نشان دادن پیامد ایجاد و زوال آن - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی - پدیده‌های طبیعی و اجتماعی
- ۳) قواعد اجتماعی - بیان چرایی یک پدیده و یا نشان دادن علت ایجاد و زوال آن - قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه - جامعه و نظم اجتماعی
- ۴) ساختار اجتماعی - بیان چستی یک پدیده و نشان دادن نتیجه ایجاد و زوال آن - پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های انسانی - پدیده‌های طبیعی و نظام اجتماعی

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۸ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ پرسش اول «قواعد اجتماعی»، پرسش دوم «بیان چرایی یک پدیده و یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن»، پرسش سوم «قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه» و پرسش چهارم «جامعه و نظم اجتماعی» است.

بررسی موارد:

- قواعد اجتماعی امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را بالا می‌برد.
- منظور از تبیین، بیان چرایی یک پدیده و نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن است.
- جامعه‌شناسی با شناخت نظم اجتماعی به انسان، قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد.
- جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را بر اساس مناسبات بیرونی، توضیح می‌دهد.

همان‌طور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را برای انسان‌ها فراهم می‌کند، جامعه‌شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می‌دهد؛ لذا در این رویکرد هدف جامعه‌شناسی نیز همانند هدف علوم طبیعی است.

@Tahlilazemoon

۵۹- قواعد و مقررات در جهان اجتماعی چه فوایدی برای اعضای جهان اجتماعی دارد و به چه دلیل در نگاه تبیینی هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی، نیروها و ابزارهای کنترل کننده افزوده شود؟

(۱) جامعه را به اهداف و مقاصد خود می‌رسانند و نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند - زیرا جوامعی که نظم اجتماعی را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر نباشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل می‌کنند.

(۲) نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند و افراد را در برابر گزندها و آسیب‌ها محافظت می‌نمایند - زیرا جوامعی که نظم اجتماعی را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل نمی‌کنند.

(۳) باعث شکل‌گیری نظم اجتماعی بر اساس میل و رغبت اعضای جهان اجتماعی می‌شوند و جامعه را به اهداف و مقاصد خود می‌رسانند - زیرا جامعه و نظام اجتماعی را هرچند که می‌توان به موجود زنده تشبیه کرد ولی باید به این نکته نیز توجه داشت که جامعه یک موجود زنده نیست بلکه شبیه یک موجود زنده است، اما در این رویکرد به تفاوت این دو عبارت توجه کافی نداشته‌اند.

(۴) افراد را در برابر گزندها و آسیب‌ها محافظت می‌نمایند و باعث شکل‌گیری نظم اجتماعی بر اساس میل و رغبت اعضای جهان اجتماعی می‌شوند - زیرا جامعه و نظام اجتماعی را هرچند که می‌توان به موجود زنده تشبیه کرد ولی باید به این نکته نیز توجه داشت که جامعه یک موجود زنده نیست بلکه شبیه یک موجود زنده است، اما در این رویکرد به تفاوت این دو عبارت توجه کافی نداشته‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۸ - ۱۲۰۳

بررسی سریع:

پاسخ عبارت اول «تأمین نفع افراد جامعه و محافظت از آن‌ها در برابر آسیب‌ها» و پاسخ عبارت دوم «تضمین پیش‌بینی رفتارها با تطمیع و تهدید و اجبار و موفق عمل نکردن در جلب مشارکت و همکاری افراد بر اساس میل و رضایت» است.

جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند. افراد جامعه براساس نوعی قرارداد، قواعد و مقرراتی را می‌پذیرند. این قواعد، علاوه بر اینکه نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند، از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها نیز محافظت می‌نمایند. جوامعی که نظم اجتماعی را از این منظر برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل نمی‌کنند. از این رو، هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی، نیروها و ابزارهای کنترل کننده خود بیفزایند.

نکته

جامعه و نظام اجتماعی را می‌توان به موجود زنده تشبیه کرد ولی باید به این نکته توجه کرد که جامعه یک موجود زنده نیست بلکه شبیه یک موجود زنده است. برخی رویکردهای جامعه‌شناسی به تفاوت این دو عبارت توجه کافی نداشته‌اند. جامعه را می‌توان با انسان مقایسه کرد. عده‌ای جامعه را با بدن انسان مقایسه می‌کنند و عده‌ای دیگر جامعه را با روح انسان مقایسه می‌کنند. البته همان‌طور که انسان بدن و روح دارد، جامعه هم بیرون و درون دارد.

۶۰- به ترتیب هر یک از موارد زیر به کدام مفهوم اشاره دارد؟

- مهم‌ترین ویژگی کنش از منظر نظریه پردازان کنش اجتماعی

- عامل توجه برخی جامعه‌شناسان به کنش اجتماعی

- هموار ساختن عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری

(۱) آگاهی و معناداری - جلوگیری از حذف اراده و خلاقیت از زندگی اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا

(۲) اراده و ارزش - مقابله با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی - مطالعه انسان به مثابه شیء

(۳) اراده و ارزش - جلوگیری از حذف آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی - مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا

(۴) آگاهی و معناداری - مقابله با گرفته شدن شور زندگی از انسان‌ها - مطالعه انسان به مثابه شیء

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «آگاهی و معناداری»، مورد دوم «جلوگیری از حذف اراده و خلاقیت از زندگی اجتماعی» و مورد سوم «مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا» است.

بررسی موارد:

تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان می‌گیرد. برای جلوگیری از بروز چنین پیامدهایی، کنش اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت.

نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند، این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.

نکته

جامعه‌شناسی تبیینی با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده و خلاقیت انسان‌ها را نادیده می‌گیرد. تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آن‌که بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.

۶۱- عبارت‌های کدام گزینه به ترتیب، بیانگر «هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی»، «پیامد طبیعت‌انگاری جامعه»، «علت اخلاق‌گریزی» و «پیامد انقلاب‌های اجتماعی و اندیشه‌های جدید» است؟

- ۱) تغییر وضعیت موجود اجتماعی - طبیعت‌انگاری جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد. - نگاه پوزیتیویستی به فضیلت‌های اخلاقی - توجه به آگاهی به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی کنش
- ۲) شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی - نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و باید خود را با آن تطبیق داد و سازگار کنیم. - نگاه پوزیتیویستی به فضیلت‌های اخلاقی - توجه به آگاهی به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی کنش
- ۳) شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی - ما می‌توانیم پدیده‌ها را در جامعه بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود تغییری بنیادین در جامعه را به وجود آوریم. - فقط با روش‌های تجربی به کنش‌های عاطفی و هنری و ... نگرستن - گامی فراتر نهادن از نظم موجود
- ۴) فهم کنش‌های اجتماعی در جهت برقراری نظم اجتماعی - نمی‌توانیم تغییرات بنیادین در جامعه ایجاد کنیم. - فقط با روش‌های تجربی به کنش‌های عاطفی و هنری و ... نگرستن - گامی فراتر نهادن از نظم موجود

بررسی سریع:

پاسخ عبارت اول «شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی»، عبارت دوم «عدم توانایی در ایجاد تغییر بنیادین در جامعه»، عبارت سوم «فقط با روش‌های تجربی به کنش‌های عاطفی و هنری نگرستن» و عبارت چهارم «گامی فراتر نهادن از نظم موجود» است.

بررسی موارد:

هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی، شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی است.

پیامد طبیعت‌انگاری جامعه این است که ما فقط می‌توانیم جامعه و پدیده‌ها را در جامعه بشناسیم، اما قادر نخواهیم بود تغییری بنیادین در جامعه به وجود آوریم.

به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد پوزیتیویستی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ، هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی موجب سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری از عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود. ماکس وبر از سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد به قفس آهنین تعبیر می‌کند.

••• ibo •••

۶۲- کدام گزینه، به ترتیب جاهای خالی جملات زیر را تکمیل می‌کند؟

- انسان‌ها عمل می‌کنند و عملشان معنادار است.

- همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم، باکنش‌های خود، در یا تغییر آن، اثر می‌گذاریم.

- به گفته در ورای ابهام، رمز و رازی نهفته است که با هنر می‌توان به آن دست یافت.

- به هر میزانی که ارزش‌ها و آرمان‌ها والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن قوی‌تر باشد، ایجاد خواهد شد.

(۱) آگاهانه - حفظ وضع موجود - پاول کله - تغییر مهم‌تری

(۲) معنادار - تثبیت شرایط موجود - کاندینسکی - شرایط بهتری

(۳) آگاهانه - حفظ شرایط موجود - لمبروزو - تغییر بهتری

(۴) هدفدار - تثبیت وضع موجود - ماکس وبر - تغییر مهم‌تری

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۳۹ - ۱۲۰۴

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پاسخ عبارت اول «آگاهانه»، عبارت دوم «حفظ وضع موجود»، عبارت سوم «پاول کله» و عبارت چهارم «تغییر مهم‌تری» است.

بررسی موارد:

- انسان‌ها آگاهانه عمل می‌کنند و عملشان معنادار است.

- همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم، باکنش‌های خود، در حفظ وضع موجود یا تغییر آن، اثر می‌گذاریم.

- به گفته پاول کله در ورای ابهام، رمز و رازی نهفته است که با هنر می‌توان به آن دست یافت.

- به هر میزانی که ارزش‌ها و آرمان‌ها والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آن قوی‌تر باشد، تغییر مهم‌تری ایجاد خواهد شد.

زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمان‌ها و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.

••• ibo •••

۶۲- به ترتیب نتیجه هر یک از موارد زیر، کدام است؟

- بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی بدون توجه به عمق آنها

- تنوع و تکثر معانی

- فعال و خلاق بودن انسان‌ها در تولید معانی

(۱) نتیجه‌گیری غلط از کنش‌های انسان - خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی - پیدایش معانی گوناگون در خرده‌فرهنگ‌های جوامع

(۲) درک زندگی معنادار انسان در گذشته - گسترش و توسعه روش‌های کمی - پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف

(۳) عدم درک معنای زندگی - عبور از ظاهر پدیده‌های اجتماعی - پیدایش معانی گوناگون در خرده‌فرهنگ‌های جوامع

(۴) نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه - پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها - پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۰ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

نتیجه‌مورد اول «نتیجه‌گیری غلط و اشتباه»، مورد دوم «پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها» و مورد سوم «پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف» است.

بررسی موارد:

- بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی بدون توجه به عمق آنها منجر به نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه می‌شود.
- تنوع و تکثر معانی موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آنها می‌شود.
- فعال و خلاق بودن انسان‌ها در تولید معانی موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

نکته

جهان‌های اجتماعی مختلف، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند؛ مثلاً ممکن است لباس و ظاهر زیبا در فرهنگی بر جایگاه و پایگاه اجتماعی والا دلالت نکند یا در فرهنگ دیگری، علم‌آموزی بر ارزشمندی علم دلالت نکند بلکه با هدف غلبه بر دیگران یا به دست آوردن شغل پردرآمد باشد.

۶۴- به ترتیب علت هر یک از عبارات زیر کدام است؟

- تفهم روش مستقلی برای علوم انسانی نیست.
- برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌ها عبور کرد.
- در درون هر جهان اجتماعی، خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف شکل می‌گیرد.
- (۱) اثبات پدیده‌ها با روش تجربی - تقابل رویکرد تفسیری با رویکرد تبیینی - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت جهان‌های اجتماعی مختلف
- (۲) محدود کردن علم به علم تجربی - عمل کردن کنشگران بر اساس معانی ذهنی - فعالیت و خلاقیت کنشگران در معانی ذهنی و فرهنگی
- (۳) تفاوت پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی - تفسیرهای گوناگون فرهنگ‌های متفاوت از پدیده‌ها - تولید معانی متفاوت
- (۴) غلبه تفسیر و رویکرد تفسیری - دستیابی به معنای نهفته در کنش‌ها - پیدایش معانی گوناگون و جهان‌های اجتماعی مختلف

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۰ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

علت عبارت اول «محدود کردن علم به علم تجربی»، عبارت دوم «عمل کردن کنشگران بر اساس معانی ذهنی» و عبارت سوم «فعالیت و خلاقیت کنشگران در معانی ذهنی و فرهنگی» است.

بررسی موارد:

- وبر با اینکه فهمیدن را برای درک معنای پدیده‌های اجتماعی ضروری می‌دانست اما از آنجا که هنوز علم را به علم تجربی محدود می‌دانست، معتقد بود آنچه جامعه‌شناسان از مطالعه پدیده‌ها می‌فهمند باید با روش تجربی اثبات شود و گرنه ارزش علمی ندارد. از این رو تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست.
- رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند؛ بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معنای نهفته در کنش‌ها راه یافت.
- کنشگران فردی و جمعی، هم در معانی ذهنی و هم در معانی فرهنگی، فعال و خلاق‌اند. همین فعالیت و خلاقیت کنشگران موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف، درون هر جهان اجتماعی می‌شود.

جامعه‌شناسی وبر

وبر جامعه‌شناسی خود را تفهمی - تبیینی معرفی کرد. از نظر او جامعه‌شناس فقط می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی را توصیف کند اما نمی‌تواند درباره آرمان‌ها و ارزش‌ها که پدیده‌های نامحسوس و غیرتجربی‌اند، داوری علمی کند؛ مثلاً جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند اما نمی‌تواند درباره درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند و به نقد یا اصلاح آن‌ها بپردازد؛ زیرا از نظر وبر، با این کار جامعه‌شناس از دایره علم خارج می‌شود یا با نام علم، کار غیرعلمی می‌کند.

۶۵- موارد زیر به ترتیب با چه مفاهیمی ارتباط دارند؟

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌ها
- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد.
- بررسی کنش اجتماعی و معنای آن
- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر
- (۱) هویت‌زدایی - قفس آهنین - موضوع رویکرد تفسیری - سقوط ارزش‌ها
- (۲) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه شیء - معانی ذهنی و فرهنگی متفاوت انسان‌ها - افول معانی
- (۳) هویت‌زدایی - قفس آهنین - پیدایش معانی گوناگون اجتماعی - اخلاق‌گریزی
- (۴) آشنایی‌زدایی - انسان به مثابه آگاهی و معنا - فعالیت و خلاقیت کنشگران - رکود اراده‌ها

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۱ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «هویت‌زدایی»، مورد دوم «قفس آهنین»، مورد سوم «موضوع رویکرد تفسیری»، و مورد چهارم «سقوط ارزش‌ها» است.

بررسی موارد:

- نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و دسترسی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی درباره چرایی پدیده‌های اجتماعی از آنها هویت‌زدایی می‌کند.
- از دیدگاه وبر سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، اشاره به قفس آهنین است.
- بررسی کنش اجتماعی و معنای آن، موضوع رویکرد تفسیری است.
- اندازه‌گیری اجزای بدن در ایام جنگ جهانی دوم برای تعیین نژاد برتر، سقوط ارزش‌ها می‌باشد.

مرور تصویری!

رویکرد تفسیری		
هدف	روش	موضوع
معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی	تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها)	کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها

@Tahlilazemoon

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

عربی (۳): من الأشعار المنسوبة إلى الإمام على (ع) + الوجه النافع و الوجه المضر
صفحه‌های ۱ تا ۳۶

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۶۶ - ۷۴)

۶۶- ﴿وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾:

- ۱) و نفس را بی گناه نمی‌شمارم؛ زیرا این نفس، بسیار به بدی دستور می‌دهد؛ مگر اینکه پروردگار رحم کند!
- ۲) و نفسم بی گناه نمی‌باشد؛ چرا که این نفس، دستوردهنده به بدی‌ها است؛ مگر اینکه پروردگار من رحم کند!
- ۳) و نفس را بی گناه نمی‌شمارم؛ زیرا نفس اماره دائماً به بدی‌ها امر می‌کند؛ مگر اینکه پروردگارم به من رحم کند!
- ۴) و نفس خود را بی گناه نمی‌شمارم؛ چرا که نفس، بسیار دستوردهنده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگار من رحم کند!

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۱۵ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

و نفس خود را بی گناه نمی‌شمارم؛ چرا که نفس، بسیار دستوردهنده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگار من رحم کند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ضمیر «ی» در «نفسی: نفسم، نفس خود» در گزینه‌های (۱) و (۳) ترجمه نشده است.
«ما أُبْرِئُ: بی گناه نمی‌شمارم» فعل است، نه اسم. ← رد گزینه ۲
«این» در گزینه‌های (۱) و (۲) اضافی است.
«أَمَّارَةٌ: بسیار دستوردهنده» اسم مبالغه است، نه فعل. ← رد گزینه‌های ۱ و ۳
«السُّوء: بدی» مفرد است، نه جمع. ← رد گزینه‌های ۲ و ۳
ضمیر «ی» در «رَبِّي: پروردگارم، پروردگار من» در گزینه (۱) ترجمه نشده است.
«به من» در گزینه (۳) اضافی است.

۶۷- «كَأَنَّ أَخِي الْأَكْبَرَ يُرِيدُ مَخْتَبِرًا أَكْثَرَ تَقَدُّمًا حَتَّى يُوَاصِلَ أبحاثه بلا خطأ لأنه قام بصناعة مادة تحتاج إلى أجهزة قوية لتطويرها»:

- ۱) گویی برادر بزرگ‌ترم آزمایشگاه پیشرفته‌تری می‌خواست تا تحقیقات خود را بدون هیچ خطایی ادامه دهد برای اینکه اقدام به ساخت ماده‌ای کرده بود که نیازمند دستگاه‌های قدرتمندی برای بهینه‌سازی اش است!
- ۲) برادر بزرگم آزمایشگاه بسیار پیشرفته‌ای می‌خواهد تا تحقیقش را بدون اشتباه ادامه دهد زیرا به ساختن ماده‌ای پرداخت که محتاج دستگاه‌هایی قدرتمند برای بهینه‌سازی آن است!
- ۳) گویا برادر بزرگ‌ترم آزمایشگاه پیشرفته‌تری می‌خواهد تا تحقیقات خویش را بدون خطا ادامه دهد زیرا به ساخت ماده‌ای پرداخت که به دستگاه‌های قدرتمندی برای بهینه‌سازی اش احتیاج دارد!
- ۴) برادر بزرگم آزمایشگاه بسیار پیشرفته‌ای می‌خواست تا تحقیقاتش را بدون هیچ اشتباهی ادامه دهد برای اینکه به ساختن ماده‌ای اقدام کرد که به دستگاه‌های قدرتمندی برای بهینه‌سازی آن نیاز دارد!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۰ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

گویا برادر بزرگ‌ترم آزمایشگاه پیشرفته‌تری می‌خواهد تا تحقیقات خویش را بدون خطا ادامه دهد زیرا به ساخت ماده‌ای پرداخت که به دستگاه‌های قدرتمندی برای بهینه‌سازی اش احتیاج دارد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«کأن... یُریدُ: گویی (گویا) می‌خواهد» ← رد سایر گزینه‌ها

! حواست باشه!

«کأن» را با «کان» در ساختار [کان + مضارع: ماضی استمراری] اشتباه نگیرید.

«أخي الأكبر: برادر بزرگ‌ترم»؛ دقت کنید «الأكبر» بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل است؛ پس با «تر» ترجمه می‌شود. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴
«مختبراً أكثر تقدماً: آزمایشگاه پیشرفته‌تری» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

! آنچه گذشت ...

در ساختار [أقل، أكثر، أشدّ] + مصدر منصوب و نکره]، «مصدر» همانند «اسم تفضیل» و با «تر» ترجمه می‌شود.

مثال: تعلّم الدّروس من هذا الطّریق أكثر تأثیراً: یادگیری درس‌ها از این طریق مؤثرتر (تأثیرگذارتر) است.

«أبحاث: تحقیقات» جمع است، نه مفرد. ← رد گزینه ۲

«بلا خطأ: بدون خطا (اشتباه)» ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

! حواست باشه!

در ساختار «بلا + اسم» حرف «لا» از نوع «نفی جنس» نیست؛ بنابراین با لفظ «هیچ» ترجمه نمی‌شود؛ بلکه اصولاً با لفظ «بدون» ترجمه می‌شود.

مثال: العالم بلاعمل كالشجر بلاثمر: دانشمند بدون عمل مانند درخت بدون میوه است.

«قام ب: اقدام کرد، پرداخت» ماضی ساده است، نه بعید. ← رد گزینه ۱

«تحتاج: نیاز(احتیاج) دارد» فعل است، نه اسم. ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

۶۸- «لا عظم في لسان المرء ولكنه يستطيع أن يكسر قلوباً كثيرةً بقوله؛ ما أكثر من لا ينظرون إلى عواقب الأمور أبداً!»:

(۱) هیچ استخوانی در زبان آدمی نیست ولی او می‌تواند با سخن خود قلب‌های فراوانی را بشکند؛ چه بسیارند کسانی که هرگز به فرجام کارها نمی‌نگرند!

(۲) استخوانی در زبان انسان وجود ندارد در حالی که او می‌تواند با سخن خویش دل‌های بسیاری را بشکند؛ کسانی که به فرجام کارها نمی‌نگرند چقدر بسیارند!

(۳) هیچ استخوانی در زبان آدمی نیست در حالی که او می‌تواند با سخن خودش دل‌های بسیاری را بشکند؛ بسیار نیستند کسانی که به فرجام کارها نگاه نمی‌کنند!

(۴) استخوانی در زبان انسان وجود ندارد اما او می‌تواند با حرفش قلب‌های زیادی را بشکند؛ بسیارند کسانی که به فرجام کارها نمی‌نگرند!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۹ - ۱۲۰۲

! پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

هیچ استخوانی در زبان آدمی نیست ولی او می‌تواند با سخن خود قلب‌های فراوانی را بشکند؛ چه بسیارند کسانی که هرگز به فرجام کارها نمی‌نگرند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«لا عظم: هیچ استخوانی نیست» بیانگر ساختار «لا»ی نفی جنس است که همراه با لفظ «هیچ» ترجمه می‌شود. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

! آنچه گذشت ...

ساختار «لا + اسم منصوب به فتحه (ـ)» به شکل «هیچ... نیست» ترجمه می‌شود.

مثال: لا طالب في الصف: هیچ دانش‌آموزی در کلاس نیست.

«ولكن: ولی، اما» در گزینه‌های (۲) و (۳) به اشتباه به شکل «واو» حالیه (در حالی که، حال آنکه) ترجمه شده.

«ما أكثر: چه (چقدر) بسیارند» ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

آنچه گذشت ...

ساختار [ما أَفْعَلَ + اسم «منصوب»] بیانگر مفهوم «تعجب» است و در ترجمه‌اش از «چه، چقدر...» استفاده می‌شود.
 مثال: ما أقصر أيام الخريف: چه کوتاه است روزهای پاییز. ← كافيہ توی روز يكم فوايت بيره، به دفعه پا ميشی می بینی شب شره ☹️
 (أبدأ: هرگز) فقط در گزینه (۱) ترجمه شده است.

••• bio •••

۶۹- «أوصل بعض المسافرين أنفسهم إلى قاعة المطار بالحافلة وهم يتحدثون في الطريق عن نزول الأمطار الشديدة!»:

- ۱) برخی از مسافران خود را با اتوبوس به سالن فرودگاه رسانده‌اند و در مسیر درباره بارش شدید باران صحبت می‌کنند!
- ۲) بعضی مسافران خودشان با اتوبوس به سالن فرودگاه رسیدند در حالی که در مسیرشان درباره بارش باران‌های شدید صحبت می‌کنند!
- ۳) برخی از مسافران خود را با اتوبوس به سالن فرودگاه رساندند در حالی که در مسیر درباره بارش باران‌های شدید صحبت می‌کردند!
- ۴) بعضی مسافران خودشان با اتوبوس به سالن فرودگاه رسیده‌اند و در مسیرشان درباره بارش شدید باران صحبت می‌کردند!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۶ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

برخی از مسافران خود را با اتوبوس به سالن فرودگاه رساندند در حالی که در مسیر درباره بارش باران‌های شدید صحبت می‌کردند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«أوصل: رساندند، رسانده‌اند» ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

حواست باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ماضی	مضارع
۱	وَصَلَ: رسید	يَصِلُ: می‌رسد
۲	أَوْصَلَ: رساند	يُوصِلُ: می‌رساند

حرف «و» در «وهم» از نوع «حالیه» است. ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

حواست باشه!

در ساختار جمله حالیه (و + جمله اسمیه) حرف «و» را «واو» حالیه می‌نامیم که ترجمه‌اش به شکل «در حالی‌که و حال آنکه» می‌باشد، اما به شکل «و» ترجمه نمی‌شود!

 «وهم يتحدثون: در حالی که صحبت می‌کردند» جمله حالیه است و طبق ساختار [ماضی + مضارع: ماضی استمراری] ترجمه می‌شود. ←
 رد گزینه‌های ۱ و ۲

«الطريق: مسیر» ضمیر ندارد. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

«الأمطار: باران‌ها» جمع است، نه مفرد. ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

ضمناً «الشديدة» صفت «الأمطار» است، نه «نزول». ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

••• bio •••

۷۰- «كان هذا البائع الشاب يُعامل التجار بالصدق والأمانة حيث بسلوكة الحسن ازداد اشتياقهم إلى الشراء منه!»:

- ۱) این فروشنده جوان با بازرگانان با صداقت و امانت‌داری رفتار می‌کرد به گونه‌ای که با رفتار خوبش اشتیاق آن‌ها به خرید را زیاد کرد!
- ۲) این فروشنده جوان با تاجران با صداقت و امانت‌داری معامله می‌کرد به طوری که با رفتار نیکش اشتیاق آن‌ها به خرید را افزایش داد!
- ۳) این فروشنده جوان با بازرگانان با صداقت و امانت‌داری معامله می‌کرد به گونه‌ای که با رفتار خوبش باعث شد اشتیاق آن‌ها به خرید از او زیاد شود!
- ۴) این فروشنده جوان با تاجران با صداقت و امانت‌داری رفتار می‌کرد به طوری که با رفتار نیکش اشتیاق آن‌ها به خرید از او زیاد شد!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۳۴ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

این فروشنده جوان با تاجران با صداقت و امانت‌داری رفتار می‌کرد به طوری که با رفتار نیکش اشتیاق آن‌ها به خرید از او زیاد شد!

«کان ... یُعامل: رفتار می‌کرد» ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

حواست باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ماضی	مضارع
۱	عَامَلٌ: رفتار کرد	يُعَامِلُ: رفتار می‌کند
۲	تُعَامَلُ: معامله کرد	يَتُعَامَلُ: معامله می‌کند

«باعث شد» در گزینه (۳) اضافی است.

«ازداد: زیاد شد» ماضی است، نه مضارع. ← رد گزینه ۳

ضمناً در گزینه‌های (۱) و (۲) به درستی ترجمه نشده است.

حواست باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ماضی	مضارع
۱	إِزْدَادٌ: زیاد شد، افزایش یافت	يَزْدَادُ: زیاد می‌شود، افزایش می‌یابد
۲	زَادَ: زیاد کرد، افزایش داد	يَزِيدُ: زیاد می‌کند، افزایش می‌دهد

«منه: از او» در گزینه‌های (۱) و (۲) ترجمه نشده است.

۷۱- عَيْنُ الْخَطَأِ:

۱) حصل زمبيلي المخترع على عدة جوائز من المهرجانات العالمية! همكار مخترعهم به چندین جایزه از جشنواره‌های جهانی دست‌یافته است!

۲) لا تصرخ كثيراً لأنه يُقال إنَّ هذا العمل يضر الأحيال الصوتية! بسیار فریاد نزن زیرا گفته می‌شود این کار به تارهای صوتی آسیب می‌زند!
 ۳) لَو امتنعت عن أكل الحلويات لأنقذت جسمك من هذه الأمراض! اگر از خوردن شیرینیجات خودداری می‌کردی قطعاً بدنت را از این بیماری‌ها نجات می‌دادی!

۴) كيف تعصين الله و تظلمين الآخرين و الدنيا أهون ممَّا تظنين! چگونه از خداوند نافرمانی می‌کنید و به دیگران ستم می‌کنید در حالی که دنیا از آنچه گمان می‌کنید پست‌تر است!

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۸ - ۱۲۰۲

«تعصین: نافرمانی می‌کنی»، «تظلمین: ستم می‌کنی» و «تظنّین: گمان می‌کنی» هر سه از صیغه «مفرد مؤنث مخاطب = أنتِ» هستند؛ بنابراین باید به شکل «مفرد» ترجمه شوند، نه «جمع».

حواست باشه!

«ین» را در انتهای «اسم»، که علامت «جمع» بودن اسم است، با «ین» در انتهای «فعل مضارع» اشتباه نگیرید.

علامت «ین» در انتهای فعل «مضارع» در ساختار [ت + فعل مضارع + ین] نشانه این است که این فعل از صیغه «للمخاطبة = مفرد مؤنث مخاطب (أنتِ)» می‌باشد؛ بنابراین باید به شکل «مفرد» ترجمه شود نه «جمع».

مثال: هل ترجعین: آیا باز می‌گردی ✓ / آیا باز می‌گردید ✗

۷۲- عین الصحیح:

- ۱) اليوم تقدّر بهذه البطاقة أن تأتي بأختك الصغرى إلى المتحف! امروز می توانی با این بلیط با خواهر کوچکت به موزه بیایی!
- ۲) إن التفاح بالنسب هو السلاح الوحيد للمختال أمام نقاد الكلام! بی شک افتخار ورزیدن به دودمان تنها سلاح خودپسند در برابر نقدکنندگان سخن است!
- ۳) أعلم أن هذا المعجم مُساعد الطلاب في فهم النصوص العربيّة! می دانم که این لغت نامه به دانشجویان در فهمیدن متن های عربی کمک می کند!
- ۴) إنّما الغضب مفسدةٌ و يُسبب زوال علاقاتك مع الناس في الحياة! خشم مایه تباهی است و باعث نابودی رابطه های با مردم در زندگی می شود!

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۳ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر گزینه ها:

«تأتي ب: بیاوری»

حواست باشه!

به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ماضی	مضارع
۱	أتى: آمد	يأتى: می آید
۲	أتى ب: آورد	يأتى ب: می آورد

ضمناً «الصغرى: کوچکتر» بر وزن «فعلی» و اسم تفضیل است؛ پس با «تر» ترجمه می شود.
ترجمه صحیح عبارت: «امروز می توانی با این بلیط، خواهر کوچکترت را به موزه بیاوری.»

«اعلم: بدان» فعل امر است، نه مضارع.

حواست باشه!

«أعلم: می دانم» (فعل مضارع) را با «اعلم: بدان» (فعل امر) اشتباه نگیرید!
حواست باشه اولی به همزه (أ) داره ولی دومی بدون همزه هست و فقط با «کسره» (ـِ) شروع میشه!
ضمناً «مساعد: کمک کننده» اسم است، نه فعل.

«إنما: فقط، تنها» ترجمه نشده. ← ترجمه صحیح: «خشم فقط (تنها) مایه تباهی است»

حواست باشه!

ترجمه «إنما: فقط، تنها» برخلاف «إن: قیدهای تأکیدی = قطعاً، بی شک و ... اجباری است.»

۷۳- «کاش فصل رنگارنگ پاییز در کشور ما کوتاه نباشد!»:

- ۱) ليت فصل الخريف المُلون لا يكون قصيراً في بلادنا!
۲) لعل فصل الخريف المُلون لا يكون أقصر في بلادنا!
۳) ليت فصل الخريف مُلون لا يكون قصيراً في البلاد!
۴) لعل فصل الخريف المُلون لا يكون أقصر في بلادنا!

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۸ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

ليت فصل الخريف المُلون لا يكون قصيراً في بلادنا!

بررسی سایر گزینه ها:

«کاش: ليت» ← رد گزینه های ۲ و ۴

آنچه گذشت ...

به تأثیر مهم «لعل» و «ليت» در ترجمه دقت کنید:

۱. «لعل» به معنای «شاید، امید است» و «ليت» به معنای «کاش، ای کاش» است.

توجه: اولین موضوع اینه که حواست باشه این دوتا به جای همدیگه ترجمه نشن!

۲. فعل مضارع در ساختار [لَعَلَّ] یا «لَيْتَ» + فعل مضارع] به شکل «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.

توجه: حواست باشه فعل مضارع توی این ساختار به شکل «ماضی استمراری یا بعید» ترجمه نشه!

- مثال:** لعل فریقنا ینجح: شاید تیم ما پیروز شود. ✓
 لیت صدیقی یرجع: کاش دوستم برگردد. ✓
 شاید تیم ما پیروز می‌شد *
 کاش دوستم برمی‌گشت *
 شاید تیم ما پیروز شده بود *
 کاش دوستم برگشته بود *

«رنگارنگ» در ترکیب وصفی - اضافی «فصل رنگارنگ پاییز» به عنوان «صفت»، باید «ال» بگیرد. ← رد گزینه ۳
 ضمیر «ما» در «کشور ما: بلادنا» در گزینه (۳) تعریب نشده است.
 «کوتاه: قصیر» اسم تفضیل نیست. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

۷۴- عین ما لا یناسب فی المفهوم: «من عاش بوجهین، مات خاسراً!»:

- (۱) فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید
 (۲) کجا باشد دورویان را میان عاشقان جایی
 (۳) آتش زهد و ریا خرمن دین خواهد سوخت
 (۴) فی الجملة اعتماد مکن بر ثبات دهر
 شرمنده رهروی، که عمل بر مجاز کرد!
 که با صد رو طمع دارد ز روز عشق فردایی!
 حافظ این خرقه پشمینه بینداز و برو!
 کاین کارخانه ایست که تغییر می‌کند!

(متوسط - مفهومی - استاندارد) (صفحه ۳۵ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه عبارت: «هرکس دورو زندگی کند، زیانکار می‌میرد.» مفهوم کلی این عبارت بیانگر «سرانجام بد برای افراد دورو» می‌باشد که با بیت گزینه (۴) که به‌طور کلی به «ناپایدار بودن دنیا» اشاره دارد، ارتباطی ندارد.

■ ■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۵ - ۷۹) بما يناسب النَّصَّ:

«تعد ورقة الزيتون رمزاً قديماً للسلام، وقد عُرفت في التاريخ منذ العصور الأولى. لونها الأخضر يبعث في النفس الطمأنينة و يُذكر الناس بالحياة الهادئة. شجرة الزيتون تُعطي ثماراً نافعة و يُستخرج من ثمارها الزيت أيضاً يُستعمل غذاءً و دواءً. ومع ذلك، أصبحت الورقة نفسها علامة مشهورة للصالح بين الشعوب. في كثير من الروايات يُقال إن الطيور تحمل ورقة الزيتون بعد انتهاء الحروب لتعلن بداية عهد جديد من الأمان. و لهذا ارتبطت الورقة بفكرة الرجاء و صارت رمزاً عالمياً يُستعمل في الشعارات الدولية. الناس في جميع أنحاء العالم يحبون هذه الورقة الصغيرة لأنها تدعو الناس إلى التعاون و التفاهم و هي تقول للإنسان بأن الطبيعة تدعو إلى السلام. إن هذه الورقة ليست مجرد جزء من شجرة، بل رسالة إلى البشرية بأن الصلح هو الطريق الأفضل للعيش المشترك.»

ترجمه متن

«برگ زیتون نماد قدیمی صلح به شمار می‌آید و از دوران‌های گذشته در تاریخ شناخته شده است. رنگ سبز آن آرامش را در دل [انسان] زنده می‌کند و مردم را به یاد زندگی آرام می‌اندازد. درخت زیتون میوه‌هایی سودمند می‌دهد و از میوه‌هایش نیز روغن به دست می‌آید که به عنوان غذا و دارو به کار گرفته می‌شود. با این حال، خود برگ نشانه‌ای مشهور برای آشتی میان ملت‌ها شده است. در بسیاری از روایت‌ها گفته می‌شود پرنده‌ها پس از پایان جنگ‌ها برگ زیتون را حمل می‌کنند تا آغاز دوره‌ای تازه از امنیت را اعلام کنند. به همین دلیل این برگ با اندیشه امید پیوند خورده و نمادی جهانی شده است که در شعارهای بین‌المللی به کار می‌رود. مردم در سراسر جهان این برگ کوچک را دوست دارند، زیرا به همکاری و تفاهم دعوت می‌کند و به انسان می‌گوید که طبیعت او را به صلح فرا می‌خواند. این برگ تنها بخشی از یک درخت نیست، بلکه پیامی برای بشریت است که آشتی بهترین راه برای زندگی مشترک است.»

۷۵- لماذا أصبحت ورقة الزيتون رمزاً للسلام؟

- (۱) لأن لونها أخضر و جميل!
 (۲) لأن الطيور تحملها بعد الحروب!
 (۳) لأن شجرة الزيتون تُعطي فواكه مفيدة!
 (۴) لأن الناس يستعملونها كالأطعام و الدواء!

(آسان - مفهومی - استاندارد) (صفحه ۳۱ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: چرا برگ زیتون رمزی برای صلح شده است؟

چون پرنده‌ها آن را پس از جنگ‌ها حمل می‌کنند. (درست است.)

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) چون رنگ آن سبز و زیباست. (نادرست است.)
 ۳) چون درخت زیتون میوه های مفیدی می دهد. (نادرست است.)
 ۴) چون مردم آن را به عنوان غذا و دارو استفاده می کنند. (نادرست است.)

۷۶- عین الصحیح:

- ۱) لا یستفیدُ النَّاسُ من زیت الزَّیتون إلا کالدَّواء!
 ۲) یُحِبُّ النَّاسُ شجرةَ الزَّیتون لقیمتها الغذائیة الكثیرة!
 ۳) صارت شجرةَ الزَّیتون رمزاً مشهوراً للصلح بین الشَّعوب!
 ۴) إن الطَّبیعة صدیقة الإنسان و تدعوه دائماً إلى الهدوء!

متوسط - مفهومی - استاندارد (۳۱ - ۱۲۰۲ - صفحه)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: [گزینه] درست را مشخص کن:

بی گمان طبیعت دوست انسان است و همیشه او را به آرامش دعوت می کند. (درست است.)

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) مردم از روغن زیتون جز به عنوان دارو استفاده نمی کنند. (نادرست است. روغن زیتون مصرف خوراکی هم دارد.)
 ۲) مردم درخت زیتون را به خاطر ارزش غذایی زیاد آن دوست دارند. (نادرست است. در متن آمده چون آن ها را به همکاری و تفاهم دعوت می کند دوستش دارند.)
 ۳) درخت زیتون میان ملت ها رمزی مشهور برای صلح شده است. (نادرست است. برگ درخت زیتون رمز شده، نه خود درخت زیتون.)

۷۷- عین الصحیح:

- ۱) إن الصَّح و السلام أفضل طریق للحیة المشتركة!
 ۲) قد عُرِفَت ورقة الزَّیتون کالرمز فی القرون الأخیرة!
 ۳) یستخرج النَّاس من ورقة الزَّیتون الزَّیوت أيضاً!
 ۴) تحمل الطَّیور ورقة الزَّیتون فی بداية الحروب!

متوسط - مفهومی - استاندارد (۳۱ - ۱۲۰۲ - صفحه)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه صورت سؤال: [گزینه] درست را مشخص کن:

بی گمان صلح و آشتی بهترین راه برای زندگی مشترک است. (صحیح است.)

بررسی سایر گزینه ها:

- ۲) برگ زیتون در قرن های اخیر به عنوان رمز (سمبل) شناخته شده است. (نادرست است. از همان قرن های گذشته هم این گونه بوده است.)
 ۳) مردم از برگ زیتون روغن ها را نیز استخراج می کنند. (نادرست است. روغن زیتون از میوه آن به دست می آید، نه از برگ آن.)
 ۴) پرندگان برگ زیتون را در آغاز جنگ ها حمل می کنند. (نادرست است. در پایان جنگ چنین کاری می کنند.)

■ عین الخطأ فی الإعراب و التحلیل الصرفی (۷۸ و ۷۹)

۷۸- «أنحاء- یُستخرج- مشهورة- ارتبطت»

- ۱) مشهورة: اسم - مفرد مؤنث - اسم مفعول (من مصدر شهرة) - نكرة / صفة أو نعت و منصوب بالتبعية
 ۲) یُستخرج: له ثلاثة حروف أصلیة و ثلاثة حروف زائدة / فعلٌ و مع نائب فاعله «الزیت» جملة فعلیة
 ۳) أنحاء: اسم - جمع مكسّر أو تكسیر (مفردة: ناحية، مذکر) - معرب / مضاف إليه و مجرور و مضاف
 ۴) ارتبطت: ماضٍ - للغائبه - مزید ثلاثی (مصدره: ارتباط) - معلوم / فعل و فاعله «الورقة» و الجملة فعلیة

آسان - ترکیبی - سریع (۲۳ - ۱۲۰۲ - صفحه)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

«أنحاء» جمع مكسّر «نحو» است، نه «ناحیه». [«نواحي» جمع مكسّر «ناحیه» است.]

۷۹- «تحمّل - هي - تدعو - الأخضر»

- (۱) هي: اسم - ضمير منفصل - للغائبه - مبني (لا تتغير حركة آخره) / مبتدأ و مرفوع و الجملة اسمية
 (۲) تحمّل: فعل مضارع - للمفرد المؤنث الغائبه - مجرّد ثلاثي - معلوم - متعدّد / خبر للمبتدأ «الطيور» و مرفوع
 (۳) الأخضر: اسم - مفرد مذکر (مؤنثه على وزن «فعلاء») - معرفة - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية لموصوفها «لون»
 (۴) تدعو: مضارع - كلّ حروفه أصلية (= مجرّد ثلاثي) - متعدّد / فعل و مع فاعله خبر لحرف «أن» المشبهة بالفعل و مرفوع

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۷ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

«تحمّل» درست است که نقش «خبر» را دارد، اما خبر «الطيور» نیست، بلکه خبر حرف مشبّهه بالفعل «إن» است. [خود «الطيور» مبتدا نیست، بلکه اسم «إن» است.]

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۸۰ - ۸۵)

۸۰- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) الحُقّاش هو الحَيوانُ اللَّبُونُ الوَحِيدُ الَّذِي يَقْدِرُ عَلَى الطَّيْرانِ!
 (۲) الحُوتُ يُصَادُ لِاستِخْرَاجِ الرِّيتِ مِنْ كَبِدِهِ لِصِنَاعَةِ مَوادِّ التَّجْمِيلِ!
 (۳) تَلَفُّظُ بَعْضِ الحُرُوفِ مُوجُودٌ فِي بَعْضِ اللِّهْجَاتِ الدَّارِجَةِ العَرَبِيَّةِ!
 (۴) استِطَاعَ المَغُولُ أَنْ يَهْجُمُوا عَلَى الصِّينِ رَغْمَ بِناءِ سورٍ عَظِيمٍ حَوْلِها!

(متوسط - استاندارد) - ترکیبی - صفحه ۳۰ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه ۲ اشتباه حرکت گذاری به چشم می خورد:

۱. موجودٌ: موجودٌ (این کلمه اسم مفعول ثلاثی مجرد است؛ بنابراین حرکت حرف م باید فتحه داشته باشد).
 ۲. الدَّارِجَةِ: الدَّارِجَةِ (این کلمه اسم فاعل مؤنث از ثلاثی مجرد است که باید بر وزن فاعلة بیاید.)

۸۱- ما هي العبارة التي ليس فيها حال؟

- (۱) تحضن الأم طفلها الصغير و هو يبكي من الحزن!
 (۲) طلب الشيخ منا إنجاز الصالحات متوكلين على ربنا!
 (۳) يصبح نجاحنا في الحياة حقاً إذا نستعين بالله في الأمور!
 (۴) تزداد قوة المسلمين حينما يتحدون أمام الأعداء مقتدرين!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۲ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه «حقاً» خبر «يصبح» است و نمی تواند حال واقع شود:
 موفقیت ما در زندگی حقیقی می شود ...

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱ و هو يبكي: جمله حالیه است.
 ۲ متوكلين: حال مفرد است.
 ۴ مقتدرين: حال مفرد است.

حال

حال به دو شکل می آید:

- (۱) مفرد (اسم): همواره اسمی منصوب و بدون ال است که معمولاً بعد از اجزای اصلی جمله می آید: جاء الوالد إلى البيت محزوناً: پدر با ناراحتی به خانه آمد
 ← (محزوناً حال از نوع مفرد است).
 (۲) جمله: به همراه واو حالیه یک ضمیر یا اسم می آید که بعدش خبر هم دارد:

@Tahlilazemoon

جاء الوالد إلى البيت و هو كان حزیناً: پدر به خانه آمد در حالی که او غمگین بود.

نکته: گاهی حال مفرد با خبر افعال ناقصه اشتباه می‌شود که در این حالت باید به قبل از آن اسم منصوب توجه کنیم که فعل ناقصه نیامده باشد و از نظر معنایی کامل‌کننده آن نباشد:

كان صديقي في إنجاز جميع الأمور الصعبة نشيطاً: دوستم در انجام همه کارهای سخت فعال بود. (در این مثال نشیطاً از نظر معنایی نمی‌تواند حال باشد زیرا کامل‌کننده معنای کان است.)

۸۲- عین ذوالحال یختلف عن الباقي:

- (۱) فَكَرَّتْ أُمِّي الْحَنُونَ لِحَظَّةٍ ثُمَّ غَيَّرَتْ كَلَامَهَا وَقَالَتْ لِي نَاصِحَةً: رَاقِبْ!
- (۲) كَانَ الطَّالِبُ قَدْ وَقَفَ قُرْبَ مُعَلِّمَتِهِ كَاتِبًا عَنِ الدَّرْسِ الَّذِي دَرَسْتَهُ!
- (۳) الْمُؤْمِنَةُ لَا تُبْطِلُ مَا أَنْفَقَتْهُ لِلْفُقَرَاءِ بِالْمَنَّةِ لِأَنَّ عَمَلَهَا هَذَا يُضَيِّعُ جَزَاءَهُ سَرِيعًا!
- (۴) حَرَجَ الْعَمَالُ مِنَ الْمَصَانِعِ ثُمَّ أَسْرَعُوا إِلَى الْمَوْقِفِ مُسْرِعِينَ لِلرُّكُوبِ عَلَى الْحَافِلَةِ!

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۲۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

تعبیر: صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن صاحب حال با بقیه فرق دارد.

صاحب حال جمع است ولی در سایر گزینه‌ها، صاحب حال مفرد است.

«العمال» صاحب حال و «مسرعين» حال است که هر دو جمع مذکر هستند و با بقیه گزینه‌ها متفاوت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «أم» صاحب حال و «ناصحة» حال است که هر دو مفرد مؤنث هستند.
- ۲ «الطالب» صاحب حال و «کاتباً» حال است که هر دو مفرد مذکر هستند.
- ۳ «عمل» صاحب حال و «سريعاً» حال است که هر دو مفرد مذکر هستند.

جنسیت و عدد حال، باید مطابق با صاحب حال باشد.

(یعنی از لحاظ مذکر و مؤنث، مفرد و مثنی و جمع بودن، حال پیرو صاحب خود است.)

مثال:

اللاعبون الإيرانيون رجعوا من المسابقة ^{مبتسمين} / صاحب حال (هر دو جمع مذکر هستند).

الطالبان تقرأن دروسهما ^{مجدتین} / صاحب حال (هر دو مثنی مؤنث هستند).

تجتهد ^{الطالبة} في أداء واجباتها ^{راضية} / صاحب حال (هر دو مفرد مؤنث هستند).

وصل ^{المسافران} إلى القطار ^{متأخرين} / صاحب حال (هر دو مثنی مذکر هستند).

۸۳- فی اى عبارة جاء الحال:

- (۱) رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمَنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا!
- (۲) أَعْطَى الْغَنِيَّ فَقِيرًا لِبَاسًا لَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ فُلَيْسَ إِعْطَاءً حَقِيقِيًّا!
- (۳) خَرَجَ ابْنِي وَ زَمَلَاؤُهُ مِنَ الصَّفِّ وَ رَجَعَ إِلَى بَيْتِهِ بِسُرْعَةٍ!
- (۴) هَذَا الشَّاعِرُ يَنْشُدُ قِصَائِدَ جَمِيلَةً حَوْلَ شَجَاعَةِ الْمَجَاهِدِينَ مُحِبًّا لَهُمْ!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۴

در این گزینه «محبباً» حال مفرد است ولی در سایر گزینه‌ها حال وجود ندارد: این شاعر قصیده‌های زیبایی را درباره شجاعت رزمندگان می‌سراید در حالی که دوستدار آنها است.

توجه!

گاهی حال مفرد را می‌توان در زبان فارسی با در حالی که هم ترجمه کرد مانند همین گزینه.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «منادياً» مفعول برای فعل «ینادی» است: پروردگارا ما صدای ندادهنده‌ای را شنیدیم که به ایمان فرا می‌خواند که به پروردگارتان ایمان بیاورید و ایمان آوردیم.

۲ «فقیراً» (مفعول اول) و «لباساً» (مفعول دوم) برای فعل «أعطی» است و «إعطاء» خبر فعل ناقص «لیس» و «حقیقیّاً» صفت آن است: ثروتمند لباسی را به یک فقیر بخشید که به آن نیاز نداشت و بخشش واقعی (این) نیست.

نکته

گاهی برخی از فعل‌ها می‌توانند دوتا مفعول بگیرند که مفعول دوم در زبان فارسی به صورت متمم ترجمه می‌شود. نباید آن را با حال یا نقش دیگری اشتباه بگیرید.

مهم‌ترین فعل‌های دو مفعولی: وجد - أعطی - علم - ظن - حسب و ...

۳ در این گزینه «و رجع» نمی‌تواند جمله حالیه باشد زیرا بعد از واو فعل آمده. «بسرعة» هم اگرچه بیانگر حالت است ولی از نظر محل اعرابی، جارو مجرور است؛ نه حال.

۸۴- عین «لا» النَّافِیَةِ لِلْمُضَارِعِ وَ النَّافِیَةِ لِلْجِنْسِ عَلَی التَّوَالِی:

۱) لا یفید العلم أحداً بلا عمل فهذا أصل رئیسی لا یمكن تكذیبه!

۲) لا أعلم هل أستاذی یحضر الیوم فی الجلسة أم لا یحضر!

۳) لا تفكری فی الخالق بل فكری فی الخلق فإنك لا تقدیرین فهمه!

۴) لا أستعین بغير الله لأن فی ذلك العمل لا شیء أحصل!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۹ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۴

تعبیر

صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که لای نفی و لای نفی جنس به ترتیب در آن باشند که در این گزینه، «لا أستعین: یاری نمی‌جویم» مضارع منفی و «لا شیء: هیچ چیزی» لای نفی جنس است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «لا یفید: سود نمی‌رساند» و «لا یمكن: امکان ندارد» هر دو مضارع منفی هستند.

۲ «لا أعلم: نمی‌دانم» و «لا یحضر: حاضر نمی‌شود» هر دو مضارع منفی هستند.

۳ «لا تفكری: فکر نکن» فعل نهی و «لا تقدیرین: نمی‌توانی» مضارع منفی است.

۸۵- عین خبر الحروف المشبهة بالفعل فعلاً:

۱) إنَّ الأستاذ الجامعی الذي یبحث عن مقالات جدیدة مفید للجامعة!

۲) لیت صدیقی الحنون یحصل علی ما یریده فی حیاته بسهولة!

۳) كأنَّ أعدائنا مایوسون و هم الذین لا یطلبون الخیر لنا أبداً!

۴) نعلم أنَّ الصبار عند جمیع الناس محبوب بسبب صبره و وقاره!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۷ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۲

تعبیر

صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن خبر حرف مشبیه از نوع فعل باشد.

«یحصل» خبر «لیت» است که از نظر معنایی هم کامل‌کننده «صدیق» (اسم لیت) می‌باشد: کاش دوست مهربان من به هر آنچه که در زندگی‌اش می‌خواهد به آسانی دست پیدا کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «مفید» در این گزینه خبر «إِنَّ» است: به راستی استاد دانشگاهی که به دنبال مقاله‌هایی جدید می‌گردد برای دانشگاه مفید است.

۲ حواست باشه!

فعلی که بعد از موصولات (الَّذِي - الَّتِي - الَّذِينَ) می‌آید نمی‌تواند نقشی داشته باشد پس هیچوقت آن‌ها را خبر نگیرید.

۳ «مأیوسون» خبر «كَأَنَّ» است. دقت کنید که یطلبون بعد از واو حالیه آمده و بعد از «الَّذِينَ» آمده و خبر نیست: گویی دشمنانمان ناامید هستند در حالی که آنان کسانی هستند که هرگز برای ما خیر نمی‌خواهند.

۴ «محبوب» خبر «أَنَّ» است. تنها فعل جمله «نعلم» است که اصلاً قبل از حرف مشبیه آمده و نمی‌تواند خبر باشد: می‌دانیم که انسان بسیار صبور به خاطر صبر و وقارش نزد همه مردم محبوب است.

@Tahlilazemoon

بودجه‌بندی
این آزمون

تاریخ ۳: درس‌های ۱ تا ۶ / صفحه‌های ۱ تا ۹۱

 سهم در
کنکور

درس‌های اول تا ششم دوازدهم در مجموع ۲ الی ۳ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۶- کدام موارد در ارتباط با «تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر» درست است؟

الف - تاریخ‌نگاران سنتی بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها همت داشتند.

ب - گسترش فعالیت‌های شرق‌شناسان، زمینه تحول عمیق در تاریخ‌نگاری را فراهم آورد.

ج - در تاریخ‌نویسی جدید به برخی جنبه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی بیشتر توجه می‌شود.

د - در تاریخ‌نگاری سنتی، از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌ها استفاده می‌شود.

(۱) «الف» و «د» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «ج» (۴) «ب» و «ج»

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۲ - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

موارد «الف» و «ج»، جزء موارد صحیح درباره تحولات تاریخ‌نگاری معاصر هستند.

بررسی موارد نادرست:

پ گسترش کشفیات باستان‌شناسی ایران، منابع‌نویسی را پیش روی مؤلفان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری

فراهم آورد. (گسترش فعالیت شرق‌شناسان باعث رمزگشایی کتیبه‌های بیستون و طاق‌بستان شد).

د در تاریخ‌نگاری جدید، از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌ها استفاده می‌شود.

تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر

صدها سال ثبت و ضبط وقایع از سوی مورخان مسلمان که تعداد قابل توجهی از آنان ایرانی هستند، میراثی غنی و منبع مهمی برای فهم و تفسیر بسیاری از
 رخداد‌های مهم تاریخی برای ما فراهم آورده است.

با این وجود، عده‌ای از تاریخ‌نگاران سنتی، بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آنها همت داشتند. آنها آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند و
 در این میان گاه با زبان تملق و مدح شاهان سخن گفته و پیش از آنکه مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند. سبک نگارش نیز در بسیاری موارد، سخت
 است و تحلیل و تفسیر، کمتر در این آثار به چشم می‌خورد.

بینش تاریخ‌نگاری جدید

اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود اما در تاریخ‌نویسی جدید، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی،
 فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود. انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون
 رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم جلب کرد.

راهنمای مسیرت...

حواست باشد که توی بحث انواع تاریخ‌نگاری‌های سنتی و معاصر تو با یه سری کلیدواژه مثل متکلف‌نویسی، شاهان، خصوصیات ادبی و ... سروکار داری.
 باید بلد باشی هر کلیدواژه مربوط به کدوم نوع هست!

۸۷- کدام مورد دربارهٔ اوضاع امپراتوری عثمانی در قرن ۱۸ میلادی درست است؟

- ۱) این حکومت تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن خاندان زند در ایران گرفتار ضعف و زوال شدند.
- ۲) کشورهایمانند اتریش و هلند به منظور دفاع از اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی دخالت می‌کردند.
- ۳) در این دوره بخش بر وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کردند.
- ۴) با قدرت روزافزون خود توانست بر سرتاسر شبه جزیرهٔ بالکان مسلط باشد.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

امپراتوری عثمانی در قرن هجدهم ضعیف بود و هم بر نیمی از جهان تسلط داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ترکان عثمانی تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن افشارها گرفتار ضعف و زوال شدند.
- ۲) کشورهایمانند فرانسه، اتریش، روسیه و انگلستان به منظور دفاع از اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی دخالت کردند.
- ۴) در قرن هجدهم و هم‌زمان با انحطاط عثمانی، وضعیت بالکان وخیم بود؛ به درس ششم توجه کنید.

عثمانی، امپراتوری بیمار

امپراتوری مسلمان عثمانی در قرن ۱۸ م بر بخش‌های وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کرد. این امپراتوری در مسیر اصلی تجارت زمینی و دریایی بین شرق و غرب قرار داشت و پل ارتباطی بین آسیا و اروپا بود. ترکان عثمانی تا این زمان با قدرت در عرصه نظامی و سیاسی حکمرانی می‌کردند؛ ولی تقریباً هم‌زمان با روی کار آمدن افشارها مجموعه عوامل مختلف داخلی و همچنین نفوذ و مداخله قدرت‌های استعماری، موجب ضعف و زوال عثمانی شد، چنان‌که اصلاحات دولتمردان عثمانی هم نتوانست از شدت آن بکاهد. در چنین شرایطی کشورهای اروپایی به ویژه انگلستان، روسیه، فرانسه و اتریش به بهانه دفاع از حقوق اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی مداخله می‌کردند، ولی در واقع به دنبال گسترش مستعمرات و تأمین منافع اقتصادی و سیاسی خود در این امپراتوری وسیع بودند. در نتیجه این دخالت‌ها، اروپایی‌ها توانستند به تدریج بخش‌هایی از قلمرو عثمانی را تصاحب کنند و بر ضعف دولت آن بیفزایند. با این وجود رقابت بین دولت‌های اروپایی مانع شد که عثمانی به طور کامل تحت سلطه یکی از آنان در بیاید و تا پایان جنگ جهانی اول این امپراتوری به حیات خود ادامه داد.

راهنمای مسیرت...

توی صورت سؤال باید به دو تا نکته توجه کنی یکی دورهٔ زمانی و دیگری موضوع اصلی یعنی وضعیت امپراتوری عثمانی

حواست باشه!

حواست باشه که اولاً صورت سؤال داره می‌گه قرن ۱۸ و دوماً این دوره، آغاز انحطاط عثمانی هست؛ پس تو دام گزینهٔ ۴ نیفتی!

۸۸- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادها به درستی بیان شده است؟

- الف - انعقاد عهدنامه فین کنشتاین میان ایران و فرانسه.
 - ب - تحمیل عهدنامه آخال توسط روسیه بر ایران
 - ج - عقد قرارداد پاریس میان ایران و انگلستان
 - د - شروع دوره دوم جنگ‌های ایران و روسیه در مناطق شمال ایران
- ۱) «الف» بر «ج» و «ب» بر «د» مقدم است.
 - ۲) «ج» بر «الف» و «د» بر «ب» مقدم است.
 - ۳) «ب» بر «ج» و «الف» بر «د» مقدم است.
 - ۴) «د» بر «ب» و «الف» بر «ج» مقدم است.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۶ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

به ترتیب «الف»، «د» و «ج» و در نهایت «ب» رخ داده است.

بررسی موارد:

الف) انعقاد عهدنامه فین کنشتاین میان ایران و فرانسه ← ۱۲۲۲ ق

پ) تحمیل عهدنامه آخال توسط روسیه بر ایران ← ۱۲۹۹ ق

ج) عقد قرارداد پاریس میان ایران و انگلستان ← ۱۲۷۳ ق

د) شروع دوره دوم جنگ‌های ایران و روسیه در مناطق شمال ایران ← ۱۲۴۳-۱۲۴۱ ق

راهنمای مسیرت...

دقت کنید که برخی از تاریخ‌های وقایع موجود در کتاب، صرفاً قمری هستند و تاریخ میلادی ندارند. از سوی دیگر گاهی دانستن ترتیب وقایع نسبت به هم مهم‌تر از دانستن سال دقیق وقوع آن‌هاست.

مهم‌ترین رویدادهای دوره قاجار

در جدول زیر با برخی از مهم‌ترین اتفاقاتی که در زمان حکومت قاجار رخ داد به همراه سال وقوع آن‌ها، آشنا می‌شوید. این قبیل جدول‌ها خیلی کمک‌کننده هستند:

تاریخ وقوع	واقعه تاریخی
۱۱۷۴-۱۱۷۵ ش	حکومت آقا محمدخان
۱۱۷۵-۱۲۱۳ ش	حکومت فتحعلی شاه
۱۲۱۳-۱۲۲۷ ش	حکومت محمدشاه
۱۲۲۷-۱۲۷۵ ش	حکومت ناصرالدین شاه
۱۸۰۳-۱۸۱۳م / ۱۲۱۸-۱۲۲۸ق	دور اول جنگ ایران و روسیه
۱۸۲۶-۱۸۲۸م / ۱۲۴۱-۱۲۴۳ق	دور دوم جنگ ایران و روسیه
۱۸۸۱م / ۱۲۹۹ق	انعقاد عهدنامه آخال
۱۲۷۳ق	انعقاد معاهده پاریس
۱۸۰۷م / ۱۲۲۲ق	انعقاد عهدنامه فین کنتساین

۸۹- کدام مورد در ارتباط با «کشاورزی» در دوران حکومت قاجار درست است؟

- ۱) جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از روسیه به ایران شد.
- ۲) کشاورزی ایران در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود.
- ۳) از جمله محصولات وارداتی ایران می‌توان به ابریشم، تریاک، تنباکو و گندم اشاره کرد.
- ۴) بازرگانان ارمنی و روسی به روند افزایش صادرات پنبه در ایران کمک شایانی کردند.

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۵۱ - ۱۲۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

بازرگانان روس و ارمنی سبب افزایش صادرات پنبه شدند.

بازرگانان روس و ارمنی با حمایت‌های مالی، نصب دستگاه‌های پنبه‌پاک‌کنی، توزیع بذر و بالا بردن استانداردهای تولید به روند افزایش صادرات پنبه کمک کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد.
- ۲) کشاورزی ایران در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود.
- ۳) از جمله محصولات صادراتی ایران می‌توان به ابریشم، تریاک، تنباکو، پنبه و برنج اشاره کرد.

نکته

حواستان باشد که در دوران ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه محصولات جدیدی از اروپا به ایران وارد شدند.

راهنمای مسیرت...

تو این سؤال شما فقط با کلیدواژه‌هایی مثل از ایران به روسیه، اواخر قرن نوزدهم و صادراتی سر و کار دارید و باید خوب حواستان را جمع کنید.

کشاورزی

با وجود اینکه مناسبات حاکم بر بخش کشاورزی، شیوه‌ها و ابزارهای تولید (تکنولوژی) این بخش دچار تغییر و تحول اساسی نشد. کشاورزی ایران اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم میلادی مانند گذشته یک کشاورزی معیشتی نبود. برخی از گزارش‌ها حکایت از چند برابر شدن تولید برخی از اقلام محصولات کشاورزی، به ویژه محصولات صادراتی مانند ابریشم، تریاک، تنباکو، پنبه و برنج دارد. جنگ داخلی آمریکا موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد. بازرگانان روسی و ارمنی با حمایت‌های مالی، نصب دستگاه‌های پنبه‌پاک‌کنی، توزیع بذر و بالا بردن استانداردهای تولید به روند افزایش صادرات پنبه کمک کردند. در آستانه جنگ جهانی اول، زمین‌های وسیعی از ایران زیر کشت پنبه بوده و میزان تولید بیش از ۳۰ هزار تن برآورده شده است.

۹۰- هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب به کدام ماجرا و حوادثی که منجر به پیروزی «انقلاب مشروطه» شد اشاره دارد؟

- الف - اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبدادی بود.
- ب - رهبری این حرکت را آیت‌الله بهبهانی بر عهده داشت.
- ج - آیت‌الله طباطبایی به شدت با آن به مخالفت پرداخت.
- د - معروف‌ترین ماجرای این حادثه شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان بود.
- ۱) مهاجرت صغری - ماجرای نوز بلژیکی - بانک استقراضی روس - نارضایتی مردم ایالت‌ها
- ۲) مهاجرت کبری - ماجرای بانک استقراضی روس - نوز بلژیکی - افزایش نرخ قند
- ۳) مهاجرت صغری - ماجرای بانک استقراضی روس - نوز بلژیکی - نارضایتی مردم ایالت‌ها
- ۴) مهاجرت کبری - ماجرای نوز بلژیکی - بانک استقراضی روس - افزایش نرخ قند

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۶۷ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد ذکر شده در گزینه «۱» همگی مطابق با گزاره‌های صورت سؤال هستند.

بررسی موارد:

- الف) اولین مرحله نیروهای ضد استبدادی ← مهاجرت صغری
- پ) رهبری این حرکت را آیت‌الله بهبهانی بر عهده داشت ← ماجرای نوز بلژیکی
- ج) آیت‌الله طباطبایی به شدت با آن به مخالفت پرداخت ← ماجرای بانک استقراضی روس
- د) معروف‌ترین ماجرای این حادثه شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان بود ← نارضایتی مردم ایالت‌ها

۹۱- کدام مورد در رابطه با پیامدهای «تشکیل و انحلال دومین مجلس شورای ملی» درست است؟

- ۱) به دنبال اقدامات شوستر و منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور روسیه در سال ۱۲۸۹ ش ایران را تهدید کرد.
- ۲) میرزا علی اصغرخان امین‌السلطان که در اروپا به سر می‌برد، برای ریاست دولت به کشور دعوت شد.
- ۳) تهدیدات روسیه میان مجلس و نخست‌وزیر اختلاف انداخت اما سرانجام نخست‌وزیر تصمیم گرفت در برابر روسیه مقاومت کند.
- ۴) مستبدان درباره استبداد و دشمنان دیروز مشروطه، بار دیگر زمامدار مملکت شدند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۷۲ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

در مجلس دوم، وضع استبداد تغییری نکرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) به دنبال اقدامات شوستر و منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور، روسیه در سال ۱۲۹۰ ش ایران را تهدید کرد.
- ۲) این رویداد مربوط به دوره محمدعلی شاه (قبل از مجلس دوم) است.
- ۳) تهدیدات روسیه میان مجلس و نخست‌وزیر اختلاف انداخت اما مجلس اخطار را رد کرد ولی نخست‌وزیر مجلس را منحل کرد.

چالش‌های دوره دوم مشروطه و مداخله بیگانگان

به دنبال اعدام شیخ فضل الله نوری و تشکیل دومین دوره مجلس شورای ملی، اختلاف میان مشروطه‌خواهان شدت گرفت. رابطه دین و سیاست از موضوعات مهم در این اختلاف نظر بود. از نظر عده‌ای، مذهب سدی محکم در برابر بی‌عدالتی و استبداد بوده و بیگانگان را از دخالت در امور کشور باز می‌داشت و از نظر عده‌ای دیگر، دین باید از سیاست جدا شده و نهضت مشروطه از جنبه‌های دینی تهی گردد. با شدت گرفتن تقابل فکری و سیاسی در گروه‌های مشروطه‌خواه، به تدریج جو وحشت و ترور بر جامعه حاکم شده و رهبرانی از هر دو گروه فوق، به قتل رسیدند.

تفرقه میان گروه‌ها و ناامنی، تنها مشکل بعد از برپایی مجدد حکومت مشروطه نبود، دولت و مجلس جدید، ابزارهای لازم برای اداره کشور در اختیار نداشتند. وزرای جدید انتخاب شده بودند، ولی وزارت خانه و تشکیلات منسجمی برای اجرای قوانین وجود نداشت. از طرفی خزانه خالی بود و دولت نمی‌توانست وزارتخانه‌ها را راه‌اندازی و اصلاحات را آغاز کند. گردآوری درآمدهای حکومتی هم با مشکل مواجه بود.

برای حل این مشکلات، مجلس تصمیم گرفت عده‌ای کارشناس از کشورهای دیگر استخدام کند؛ چندین کارشناس آمریکایی برای اصلاح امور اداری - مالی و تعدادی کارشناس نظامی سوئدی برای تأسیس نیروی ژاندارمری استخدام شدند.

مورگان شوستر آمریکایی، معروف‌ترین چهره در بین آنان بود که با اختیارات وسیعی که مجلس به او داد، شروع به انجام اصلاحاتی دامن‌دار در امور مالی و گمرک‌ها کرد. این اقدام او که سبب منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور می‌شد، روس و انگلیس را سخت عصبانی کرد؛ بنابراین، در سال ۱۳۹۰ ش روسیه، طی اخطار به دولت ایران، تهدید کرد که اگر ظرف چهل و هشت ساعت به خواسته‌هایش عمل نشود، به اشغال ایران خواهد پرداخت. درخواست‌های روسیه به این شرح بود:

۱- اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران اخراج شود.

۲- بدون موافقت روس و انگلیس، از استخدام اتباع خارجی در ایران، خودداری شود.

۳- هزینه نگهداری قوای روسیه در ایران را دولت ایران پرداخت کند.

۹۲- در یک موقعیت فرضی، یک محقق درصدد مقایسه دو کتاب تاریخی با یک موضوع یکسان جنگ جهانی اول است که یکی به سبک تاریخ‌نگاری سنتی (الف) و دیگری به سبک تاریخ‌نگاری جدید (ب) نوشته شده است. با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف - مردم تنها گروهی بودند که از جنگ جهانی اول آسیب دیدند؛ سیاستمداران کشتند و کشته شدند و ماندند ولی بر سر جامعه چه آمد؟ ویرانی

ب - همزمان با آغاز جنگ بین‌الملل اول، ایران وضعیت آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلافات سیاسی دچار ضعف تشکیلات اداری، نظامی و ... شده و قادر به سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.

ج - با جان ولیعهد چو آن‌گاه خصم آورد کین / آتش ز یک شرر برآمد، جهان در خون غلتید

د - شاه شاهان، پتر کبیر بمرد و مدرنیته یوغ روس‌ها را بگرفتندی لیکن تا سال وقوع فاجعه که همانا لنین بر سریر مملکت نشست، گویی هیچ نفهمیدندی.

۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» به سبک تاریخ‌نگاری جدید نوشته شده است.

۲) «ب» و «د» مربوط به تاریخ‌نگاری جدید و «الف» و «ج» مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی است.

۳) «ج» و «د» مربوط به تاریخ‌نگاری جدید و «الف» و «ب» مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی است.

۴) «الف»، «ج» و «د» مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی و «ب» مربوط به تاریخ‌نگاری جدید است.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۲ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

«الف» و «ب» مربوط به تاریخ‌نگاری جدید و «ج» و «د» مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی است.

موضوع یکی است اما نوع نگارش هر یک از روایت‌ها متفاوت است. باید در نظر داشته باشید که «الف» و «ب» مربوط به تاریخ‌نگاری جدید و «ج» و «د» مربوط به تاریخ‌نگاری سنتی است.

بررسی موارد:

الف) و ب) در تاریخ‌نگاری جدید به طبقات جامعه، علل و پیامدهای حوادث و در کل تمام جوانب یک رویداد توجه می‌شود.

ج) و د) متکلف‌نویسی، استفاده از شعر و الفاظ مصنوع و ... همگی از ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی است.

۹۳-

- محققی به پژوهش دربارهٔ فروپاشی عثمانی پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟
- ۱) با شروع جنگ جهانی اول، دولت عثمانی به متفقین پیوست ولی در نهایت توسط نیروهای متحدین اشغال شد.
 - ۲) براساس قرارداد آماسیه، با فروپاشی عثمانی، انگلستان سرپرستی عراق، اردن و فلسطین را بر عهده گرفت.
 - ۳) با فروپاشی عثمانی، کشورهای کنونی مصر، ازبکستان، تاجیکستان، ارمنستان و لبنان شکل گرفت.
 - ۴) هم‌زمان با انقلاب روسیه و فروپاشی عثمانی، فرانسه به انگلستان برای تقسیم این سرزمین فرصت یابد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - خط به خط - زمانبر ۶ - صفحه ۸۶ - ۱۲۰۶)

بررسی سریع:

انگلستان و فرانسه هر لحظه منتظر فروپاشی عثمانی بودند تا نقشه‌های خود را ایفا کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با شروع جنگ جهانی اول، دولت عثمانی به متحدین پیوست ولی در نهایت توسط نیروهای متفقین اشغال شد.
- ۲) براساس مذاکران قرارداد ورسای و قرارداد پنهانی میان انگلستان و فرانسه، این اتفاق افتاد.
- ۳) با فروپاشی عثمانی کشورهای امروزی ترکیه، عراق، سوریه، اردن، فلسطین، لبنان و عربستان شکل گرفت.

نکته

جدول روبه‌رو را در نظر داشته باشید:

کشور مستعمره		کشور استعمارگر	
فلسطین	اردن	عراق	انگلستان
-	سوریه	لبنان	فرانسه

فروپاشی عثمانی و تغییر نقشه سیاسی در غرب آسیا (خاورمیانه)

با شروع جنگ جهانی اول، دولت عثمانی به متحدین پیوست و هر چند در ابتدا توانست موفقیت‌هایی به دست آورد ولی در نهایت توسط نیروهای متفقین اشغال شد. این در حالی بود که به دنبال انقلاب روسیه، این کشور از جبهه جنگ خارج شده بود و فرصت مناسبی برای انگلستان و فرانسه برای تقسیم سرزمین عثمانی میان یکدیگر فراهم شد. این دو کشور قبل از پایان جنگ قراردادی بین خود به امضا رساندند که به موجب آن با پایان جنگ، امپراتوری عثمانی فرو پاشید و کشورهای کنونی ترکیه، عراق، سوریه، اردن، فلسطین، لبنان و عربستان شکل گرفتند. عراق، اردن و فلسطین تحت نفوذ انگلستان درآمدند و فرانسه کنترل لبنان و سوریه را به دست گرفت. در مذاکرات ورسای، انگلستان و فرانسه این قرارداد پنهانی را علنی نمودند و در توافقات نهایی گنجانده؛ بنابراین، با جنگ جهانی اول تغییرات عمده‌ای در نقشه سیاسی دنیا ایجاد شد.

۹۴- کدام مورد دربارهٔ «اتحاد آلمان» درست است؟

- الف - در ابتدای قرن هجدهم، سرزمینی که آلمان‌ها در آن زندگی می‌کردند شامل ۳۹ ایالت بود.
 - ب - بیسمارک و ویلهلم یکم در سال ۱۷۸۱ میلادی امپراتوری آلمان را تأسیس کردند.
 - ج - آلمان‌ها به منظور تأسیس امپراتوری خود، با دانمارک و فرانسه وارد جنگ شدند.
 - د - آلمان با ساخت تجهیزات مدرن، به رقابت با انگلستان برخاست.
- ۱) «الف» و «د» ۲) «ج» و «د» ۳) «الف» و «ب» ۴) «ج» و «ب»

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - سریع ۶ - صفحه ۸۱ - ۱۲۰۶)

بررسی سریع:

موارد «ج» و «د» صحیح هستند.

بررسی موارد نادرست:

- الف) در ابتدای قرن نوزدهم، سرزمینی که آلمان‌ها در آن زندگی می‌کردند شامل ۳۹ ایالت بود.
- ب) بیسمارک و ویلهلم یکم در سال ۱۸۷۱ میلادی امپراتوری آلمان را تأسیس کردند.

اتحاد آلمان

در ابتدای قرن نوزدهم سرزمینی که آلمانی‌ها در آن زندگی می‌کردند شامل ۳۹ ایالت بود که فاقد حکومت یکپارچه بودند. در واقع آنان در اتحادیه ضعیف و شکننده‌ای موسوم به اتحادیه آلمانی در کنار هم قرار داشتند. در آن زمان، ملی‌گرایان آلمانی خواهان یگانگی تمام آلمانی‌ها و تشکیل کشوری واحد بودند اما امپراتوری اتریش - مجارستان که نفوذ فراوانی بر اتحادیه آلمانی داشت، مخالف چنین وحدتی بود و شکل‌گیری آلمان متحد و نیرومند را تهدید برای خویش می‌دانست. ایالت پروس که یکی از بزرگترین و قدرتمندترین ایالت‌های اتحادیه آلمانی بود، پیشگام وحدت آلمان شد. ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک صدراعظم خود بیسمارک، ملقب به مرد آهنین آن ایالت، سرزمین‌های آلمانی را متحد و امپراتوری آلمان را تأسیس کرد (۱۸۷۱ م). پروس برای رسیدن به این موفقیت بزرگ، با کشورهای دانمارک، اتریش - مجارستان و فرانسه جنگید و آنها را شکست داد.

امپراتوری آلمان به سرعت در مسیر پیشرفت و اقتدار گام نهاد. این امپراتوری با تأسیس و توسعه مدارس و دانشگاه‌ها، برپایی صنایع جدید و بسط شبکه حمل‌ونقل و ارتباطات، خیلی زود به یکی از پیشروترین کشورهای اروپایی در زمینه صنعت تبدیل شد. هم زمان با توسعه اقتصادی و صنعتی، قدرت نظامی آلمان نیز با شتاب فراوانی افزایش یافت؛ آلمانی‌ها با ساخت تسلیحات مدرن به ویژه توپ، هواپیما، کشتی جنگی و زیردریایی، با انگلستان که در آن زمان قوی‌ترین نیروی دریایی را داشت، به رقابت برخاستند.

۹۵- جهانگردی در تیرماه سال ۱۲۸۷ شمسی به ایران سفر کرده است. به احتمال زیاد، او کدام واقعه را از نزدیک دیده است؟

(۱) جشن تاج‌گذاری محمدعلی شاه

(۲) امضای متمم قانون اساسی توسط محمدعلی شاه

(۳) به توپ بسته شدن مجلس توسط لیاخوف روسی

(۴) حمله هواداران مشروطه به تهران

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۲ - ۱۲۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

به توپ بستن مجلس در سال ۱۲۸۷ رخ داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) جشن تاج‌گذاری محمد علی شاه ← ۲۸ دی ۱۲۸۵

۲) امضای متمم قانون اساسی توسط محمدعلی شاه ← شهریور ۱۲۸۶

۳) حمله هواداران مشروطه به تهران ← تیر ۱۲۸۸

به توپ بستن مجلس و استبداد صغیر

کشمکش بین محمدعلی شاه و مجلس، پس از امضای متمم قانون اساسی همچنان ادامه یافت. محمد علی شاه برای مبارزه با مشروطه‌خواهان، میرزا علی‌اصغر خان امین السلطان را که از مخالفان جدی مشروطه بود و در اروپا به سر می‌برد، به کشور دعوت کرد تا ریاست دولت را به او بسپارد و به کمک وی، دوباره نظام استبدادی را حاکم سازد. امین السلطان با تدبیرهای امنیتی و حمایت روس‌ها، وارد ایران و به عنوان نخست‌وزیر منصوب شد. او که در دوره نخست‌وزیری خود، سیاستی دوگانه در پیش گرفته بود، سرانجام توسط یک از طرفداران مشروطه ترور شد. چندی بعد محمدعلی شاه، در یکی از خیابان‌های تهران مورد سوء قصد قرار گرفت، ولی آسیبی ندید. شاه این اقدام را به مشروطه‌خواهان نسبت داد و به همین بهانه، تصمیم گرفت برای همیشه مجلس را تعطیل کند؛ بنابراین، در تیر ۱۲۸۷، یعنی دو سال پس از استقرار مشروطه، محمدعلی شاه با تشویق سفارت روسیه دستور حمله به مجلس شورای ملی را صادر کرد. لیاخوف روسی فرمانده نیروهای قزاق به فرمان محمد علی شاه با نیروهای خود به مجلس حمله کرد و بخشی از ساختمان مجلس را با گلوله‌های توپ تخریب کرد. به دنبال آن، تمام خانه‌های مشروطه‌خواهان غارت شد و مأموران به دستگیری آنان پرداختند. آیت‌الله سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی، توسط قزاق دستگیر، شکنجه و تبعید شدند. به دستور شاه، میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل، ملک المتکلمین و سید جمال الدین واعظ اعدام شدند. بعضی از نمایندگان نیز که مورد تعقیب قرار گرفته بودند (از جمله تقی زاده) به سفارت انگلیس پناه بردند. بدین گونه، در این دوره که یک سال به طول انجامید، بار دیگر استبداد به جای مشروطیت حاکم شد از این رو، آن را دوره استبداد صغیر نامیده‌اند.

۹۶- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب توصیف کدام یک از پادشاهان قاجار است؟

- الف - تصویب اصل دوم متمم قانون اساسی
 ب - مزین الدوله به دستور او یک تالار نمایش ساخت.
 ج - عین الدوله را به عنوان صدراعظم انتخاب کرد.
 د - هنرمندان را در تهران گردآورد و آنها را به کشیدن پرده‌های بزرگ تشویق کرد.
- (۱) محمدعلی شاه - ناصرالدین شاه - مظفرالدین شاه - فتحعلی شاه
 (۲) مظفرالدین شاه - ناصرالدین شاه - محمدعلی شاه - ناصرالدین شاه
 (۳) محمدعلی شاه - محمدشاه - مظفرالدین شاه - ناصرالدین شاه
 (۴) مظفرالدین شاه - محمدشاه - محمدعلی شاه - فتحعلی شاه

پاسخ: گزینه ۱

دشوار - مفهومی - زمانبر (۱۲۰۵ - صفحه ۶۶)

بررسی سریع:

به ترتیب موارد گزینه «۱» با عبارتهای صورت سؤال همخوانی دارد.

نکته

با تلاش‌های شیخ فضل الله نوری اصل دوم متمم قانون اساسی تصویب شد. او در دوران محمدعلی شاه زندگی می‌کرد.

تدوین متمم قانون اساسی و شدت گرفتن اختلاف‌ها

قانونی که در زمان مظفرالدین شاه به نام «قانون اساسی» تنظیم شد، دارای ضعف‌های زیادی بود. این قانون در پنجاه و یک اصل تنظیم شده بود و در حقیقت نظام‌نامه‌ای بود که اداره امور مجلس و حدود آن را روشن می‌ساخت. در این قانون، از حقوق و تکالیف دولت نسبت به ملت و بالعکس سخن به میان نیامده بود؛ بنابراین، لازم بود متممی بر آن نوشته و تکمیل می‌شد. به همین سبب کمیسیونی متشکل از شش تن از نمایندگان، برای تدوین «متمم قانون اساسی» تشکیل شد.

با تلاش‌های پیگیر و مجاهدت‌های فراوان آیت‌الله شیخ فضل الله نوری اصل دوم متمم قانون اساسی تصویب شد که مورد تأیید علمای ایران و مراجع بزرگ نجف قرار گرفت؛ بنابراین اصل، در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضاهای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می‌کردند تا بر قانون‌هایی که تدوین و تصویب می‌شد، نظارت کنند که خلاف قواعد اسلامی و دستورهای شرع نباشد. در هیچ‌یک از دوره‌های مجلس شورای ملی به این اصل عمل نشد.

تأثیر

هنر تأثیر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا، در ایران گسترش یافت. میرزا علی اکبرخان مزین الدوله (نقاش‌باشی) به دستور ناصرالدین‌شاه در محل فعلی دارالفنون یک تالار نمایش ساخت. این تماشاخانه بیشتر مکان خصوصی بود که شاه و برخی از درباریان در آنجا از نمایش‌هایی که به اجرا درمی‌آمد، دیدن می‌کردند. در این دوره نمایش‌نامه‌های زیادی ترجمه شد. مدتی بعد، تأثیر ملی در یکی از ساختمان‌های تهران در خیابان لاله‌زار تشکیل شد.

مظفرالدین شاه

در اواخر دوره سلطنت ناصرالدین‌شاه مردم رفته‌رفته اعتراض خود نسبت به حکومت قاجار را آشکار کردند. ترور ناصرالدین‌شاه، آخرین نمونه این نارضایتی عمومی بود. او پادشاهی خودکامه بود که در طی حکمرانی پنجاه‌ساله‌اش، با شیوه‌های استبدادی، از ابراز علنی انتقادهای مردم جلوگیری می‌کرد. جانشین او، مظفرالدین شاه، فردی سست‌عنصر، بی‌اراده و بیمار بود و توانایی سروسامان دادن به امور کشور را نداشت. مظفرالدین شاه، عین الدوله را که فردی مستبد بود، به عنوان صدراعظم انتخاب کرد و اداره مملکت را به او سپرد. مظفرالدین شاه نیز مانند پدرش، سه بار به اروپا سفر کرد. پیامد این سفرها، هزینه‌هایی سنگین بود که دولت با گرفتن وام از بیگانگان، آن را تأمین کرد.

نقاشی

به دنبال سقوط صفویان، هنر نگارگری نیز در سایه جنگ‌های داخلی رو به افول نهاد. نقاشی در عصر قاجار به دنبال وحدت سیاسی و استقرار امنیت و در سایه حمایت پادشاهان و دربار از یک‌سو و ارتباط با غرب از سوی دیگر، دچار تحولی اساسی شد. فتحعلی شاه برجسته‌ترین هنرمندان نقاش را در تهران گرد آورد و آنها را به کشیدن پرده‌های بزرگ برای نصب در کاخ‌ها تشویق کرد.

در دوره ناصرالدین‌شاه، سنت نگارگری ایرانی تحت تأثیر هنر نقاشی مدرن اروپایی قرار گرفت. سبک نوینی در نقاشی به وجود آمد و نقاشان بزرگی مانند محمد غفاری معروف به کمال‌الملک، پا به عرصه نهادند.

۹۷- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادها به درستی بیان شده است؟

- الف - انتخاب نادر به عنوان شاه ایران
 ب - مرگ لطفعلی خان و انقراض سلسله زندیه
 ج - جنگ استقلال آمریکا
 د - انقلاب باشکوه و پیروزی مجلس
- (۱) «د» بر «الف» و «ب» بر «ج» مقدم است.
 (۲) «ب» بر «الف» و «د» بر «ج» مقدم است.
 (۳) «د» بر «الف» و «ج» بر «ب» مقدم است.
 (۴) «ج» بر «د» و «الف» بر «ب» مقدم است.

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۷ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

به ترتیب «د»، «الف»، «ج» و «ب» رخ داده است.

بررسی موارد:

- الف) انتخاب نادر به عنوان شاه ایران ← ۱۷۳۶ م
 ب) مرگ لطفعلی خان و انقراض سلسله زندیه ← ۱۷۹۴ م
 ج) جنگ استقلال آمریکا ← ۱۷۷۵ م
 د) انقلاب باشکوه و پیروزی مجلس ← ۱۶۸۸ م

نکته

در این سؤال چالش کار، این است که باید حواستان باشد سال‌ها و وقایع را به میلادی محاسبه کنید.

راهنمای مسیرت...

برای تسلط بیشتر و به منظور آramش در جلسه آزمون سال‌های وقوع هر حادثه را به خاطر بسپارید. البته تاریخ‌های میلادی حوادث را حفظ کنید؛ زیرا اکثر حوادث در کتاب، تاریخ‌های میلادیشان ثبت شده است.

تاریخ‌های مهم		
ردیف	واقعه تاریخی	سال وقوع
۱	سقوط اصفهان و فروپاشی صفویان	۱۷۲۳م
۲	انتخاب نادر به عنوان شاه ایران	۱۷۳۶ م
۳	مرگ نادر شاه	۱۷۴۷م
۴	پایان حکومت شاهرخ (نوه نادر) توسط آقامحمدخان قاجار	۱۲۱۲ق
۵	مرگ کریم‌خان زند	۱۷۷۹م
۶	مرگ لطفعلی‌خان زند و انقراض سلسله زندیه	۱۷۹۴م
۷	سرکوب شورش سربازان هندی و اعلام ملکه انگلستان به عنوان امپراتریس هند و بریتانیا	۱۸۵۷م
۸	نبرد میان الیور کرامول (رهبر مجلس) و چارلز یکم (پادشاه انگلستان)	۱۶۴۶م
۹	انقلاب باشکوه	۱۶۸۸م
۱۰	نبرد میان انگلستان و آمریکا به دلیل استقلال آمریکا (نبرد استقلال آمریکا)	۱۷۷۵م
۱۱	پیروزی آمریکا در نبرد استقلال	۱۷۸۳م
۱۲	ریاست جمهوری جرج واشنگتن به عنوان نخستین رئیس جمهور آمریکا	۱۷۸۹م
۱۳	حمله به زندان باستیل و به وقوع پیوستن انقلاب فرانسه	۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹م
۱۴	اجرای کودتا توسط ناپلئون و به قدرت رسیدن او	۱۷۹۹م
۱۵	دوران حکومت ناپلئون بناپارت	۱۸۰۴-۱۸۱۴م
۱۶	دوران حکومت پترکبیر	۱۷۲۵-۱۶۸۲م

@Tahlilazemoon

۹۸- کدام عبارت در مورد «فرش در دوره قاجاریه» درست است؟

- ۱) گرچه در نیمه اول عصر قاجار رکود به وجود آمد، اما صنعت فرش بافی ایران گسترش چشمگیری داشت.
- ۲) سرمایه‌گذاران خارجی در ولایت‌های کردستان و آذربایجان کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش دایر کرده بودند.
- ۳) رکود صنعت ابریشم و کمبود طلا و مس برای تأمین مالی واردات کالاهای پررونق صادرات فرش تأثیرگذار بود.
- ۴) در این دوره، کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش در شهرهای تبریز و اراک دایر بود.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۵۲ - ۱۲۰۴

بررسی سریع:

در دوره قاجار، کارگاه‌های بزرگ و کوچک فرش بافی در شهرهای تبریز و اراک وجود داشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با وجود رکودی که در نیمه دوم عصر قاجار به وجود آمد، اما صنعت فرش بافی ایران گسترش چشمگیری داشت.
- ۲) سرمایه‌گذاران خارجی در شهرهای تبریز و اراک کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش دایر کرده بودند.
- ۳) رکود صنعت ابریشم و کمبود طلا و نقره برای تأمین مالی واردات کالاهای پررونق صادرات فرش تأثیرگذار بود.

نکته

شهرهایی که در قالی‌بافی مهم بوده‌اند: تبریز، اراک، کاشان، همدان، اصفهان، کرمان، کردستان، آذربایجان
شهرهایی که در آن‌ها کارگاه‌های فرش بافی وجود داشت: تبریز، اراک

فرش در دوره قاجار

به‌رغم رکودی که در صنایع دستی ایران به ویژه، از نیمه دوم عصر قاجار به وجود آمد، تولید فرش و صادرات آن به کشورهای جهان، به ویژه اروپا و آمریکا، رشد چشمگیری پیدا کرد. فرش ایران که از روزگاران دور آوازه‌ای جهانی داشت، در این دوره طالبان فراوانی در جهان پیدا کرد و گردشگران اروپایی توجه تاجران و مردم اروپا و آمریکا را به سوی فرش دستباف ایران جلب کردند. ارزانی نیروی کار، طرح و نقش‌های زیبا و متنوع، هنرمندی و ظرافت بافندگان ایرانی از یک‌سو و تقاضای بازار جهانی و سرمایه‌گذاری خارجی در تولید و تجارت، سبب رشد تولید و صادرات فرش در دوران قاجار شد. علاوه بر آن، رکود صنعت صادرات ابریشم و کمبود طلا و نقره برای تأمین مالی واردات کالا از اروپا و سایر کشورها نیز تأثیر بسزایی بر رونق صادرات فرش به عنوان کالای جایگزین داشت. شهرهای تبریز، کاشان، همدان، اصفهان، کرمان، اراک و ولایت‌های کردستان و آذربایجان از مهم‌ترین مراکز قالی‌بافی در دوره قاجار بودند. تجار داخلی و سرمایه‌گذاران خارجی در شهرهای تبریز و اراک کارگاه‌های کوچک و بزرگ فرش دایر کرده بودند.

بودجه بندی
این آزمون

جغرافیا (۳): نیمسال اول دوازدهم (درس‌های ۱ تا ۳)
صفحه‌های ۱ تا ۵۸

سهم در
کنکور

درس‌های ۱ تا ۳ دوازدهم در مجموع ۲ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده اند.

۹۹- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- «مهاجرت «الف» در سده نوزدهم و بیستم در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی رخ داد و مهاجرت «ب» در کشورهای آسیایی و آفریقایی به وقوع پیوست.»
- ۱) سرعت گسترش شهرنشینی در کشورهای «الف» بیشتر از سایر نواحی جهان است و در «ب» شهرنشینان به خرید زمین‌های کشاورزی برای ایجاد کشت تجاری روی آوردند.
- ۲) در «الف» برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند و سرعت گسترش شهرنشینی در کشورهای «ب» بیشتر از سایر نواحی جهان است.
- ۳) مهاجرت «الف» به صورت تدریجی و طولانی مدت رخ داده است و در «ب» برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.
- ۴) در «الف» شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به منظور ایجاد کشت تجاری روی آوردند و مهاجرت «ب» تدریجی و طولانی مدت رخ داده است.

پاسخ: گزینه ۲

آسان - مفهومی - استاندارد ۱ - صفحه ۱۷ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

در مهاجرت‌های کشورهای توسعه یافته، برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند. سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است و همچنان ادامه دارد.

در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. البته این مهاجرت تدریجی و طولانی مدت بوده و طی ده‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است. در برخی از روستاها شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به منظور ایجاد کشت تجاری اقدام کردند. برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است.
- ۳) در مهاجرت‌های کشورهای توسعه یافته، برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.
- ۴) مهاجرت در کشورهای آسیایی و آفریقایی و آمریکای لاتین سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد.

مهاجرت از روستاها به شهرها

با ورود کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکای لاتین به دوره صنعتی شدن، مهاجرت‌های فزاینده از روستا به شهر در این نواحی نیز به وقوع پیوست؛ اما این مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبودند. رشد شهرنشینی در این نواحی طی دوره‌های زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد و شهرها از نظر امکانات و تسهیلات آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی را نداشتند.

۱۰۰- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت از نظر درستی یا نادرستی با سایر عبارات متفاوت است؟

- «الف» بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.
- به بخش‌های پیرامونی یک شهر «ب» گفته می‌شود.
- ۱) برخی از شهرهای «الف» به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها منطقه ابرشهری گفته می‌شود.
- ۲) هنگامی که نواحی «ب» در یک شهر «الف» به نواحی «ب» در شهر «الف» دیگر پیوند می‌خورد، جهان شهر پدید می‌آید و ممکن است شکل خوشه‌ای یا کهکشانی داشته باشد.
- ۳) با افزایش جمعیت «الف» و گسترش «ب» به تدریج منطقه مادرشهری به وجود می‌آید و در پیرامون برخی از شهرهای «الف»، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید می‌آیند.
- ۴) افراد ساکن «ب» برای خرید یا کار و استفاده از خدمات به شهرهای «الف» رفت‌وآمد می‌کنند و «ب» معمولاً در یک دسته فقیرنشین طبقه‌بندی می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۴ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

«الف» به مادرشهر یا کلان‌شهر و «ب» به حومه اشاره دارد.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) نادرست است؛ برخی از کلان‌شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان شهر گفته می‌شود.
- ۲) نادرست است؛ در مگالاپلیس حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد. برخی به آن منطقه ابرشهری می‌گویند.
- ۳) درست است؛ با افزایش جمعیت مادرشهر و گسترش حومه به تدریج منطقه مادرشهری به وجود می‌آید و در پیرامون برخی از مادرشهرها، شهرها و شهرک‌های اقماری پدید می‌آیند.
- ۴) نادرست است؛ حومه‌ها انواع مختلف دارند؛ از جمله: حومه‌های خوابگاهی، حومه‌های صنعتی و حومه‌های فقیرنشین و مرفه نشین.

مادرشهر و گسترش حومه نشینی

به‌طورکلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. در برخی از کشورها به مادرشهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود. به بخش‌های پیرامونی یک شهر حومه می‌گویند. با افزایش شهرنشینی و گسترش حمل‌ونقل و وسایل ارتباطی، به تدریج حومه‌ها در اطراف شهرها، به‌ویژه شهرهای بزرگ و پرجمعیت، شکل گرفتند.

۱۰۱- با توجه به موارد زیر کدام عبارت درست است؟

- الف - یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند.
- ب - یک ده کوچک ممکن است صرفاً چند مغازه و یک صندوق پست و یک مدرسه و یک مرکز بهداشت نیمه‌وقت داشته باشد اما در یک شهر بزرگ، انواع فروشگاه‌ها و مراکز درمانی وجود دارند.
- ۱) «ب» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «الف» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و «الف» بر اساس میزان جمعیت و خدماتی که ارائه می‌کند طبقه‌بندی می‌شود.
- ۲) «الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و در «ب» به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.
- ۳) «ب» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «الف» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و «ب» بر اساس میزان جمعیت و خدماتی که ارائه می‌کند طبقه‌بندی می‌شود.
- ۴) «الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله‌مراتب سکونتگاه اشاره دارد و در «الف» به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.

بررسی سریع:

«الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله مراتب سکونتگاه اشاره دارد و در حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.

حوزه نفوذ سکونتگاه: یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بدهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند.

سلسله مراتب سکونتگاه: یک ده کوچک ممکن است صرفاً چند مغازه و یک صندوق پست و یک مدرسه و یک مرکز بهداشت نیمه‌وقت داشته باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۲ «الف» به حوزه نفوذ سکونتگاه و «ب» به سلسله مراتب سکونتگاه اشاره دارد.
 ۳ در حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها به دو جنبه آستانه جمعیتی نفوذ و دامنه نفوذ توجه می‌شود.

سلسله مراتب سکونتگاه‌ها و حوزه نفوذ آن‌ها

سلسله مراتب سکونتگاه‌ها یعنی رتبه‌بندی آن‌ها برحسب اهمیت. برای این منظور، سکونتگاه‌ها را بر اساس میزان جمعیت و عملکرد (خدماتی که ارائه می‌کنند) طبقه‌بندی می‌کنند.

در زمینه بررسی حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها به دو جنبه توجه می‌شود:

- الف - آستانه جمعیتی نفوذ،** یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.
ب - دامنه نفوذ، یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

۱۰۲- بر اساس موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟

الف - محل استقرار سکونتگاه روی زمین

ب - وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود

ج - جایگاه سکونتگاه در سطح ناحیه

د - محل اصلی یک سکونتگاه

- ۱) موارد «الف» و «ب» با موقعیت یک شهر ارتباط دارد و این پدیده و محل ممکن است عوامل طبیعی و انسانی باشند.
 ۲) «ج» و «د» در ادامه حیات یا گسترش سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند.
 ۳) موارد «ب» و «ج» با مقر یک شهر یا روستا ارتباط دارند که روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته‌اند.
 ۴) «الف» و «د» با مکان و جایگاه منطبق است و هسته اولیه شهر یا روستا را شامل می‌شود.

بررسی سریع:

موارد «الف» و «د» درباره مقر و موارد «ب» و «ج» درباره موقعیت هستند.

بررسی موارد نادرست:

- ۱) مورد «الف» با مقر در ارتباط است.
 ۲) «ج» و «ب» که مربوط به موقعیت هستند در ادامه حیات یا گسترش سکونتگاه و حتی نابودی و زوال آن نقش دارند.
 ۳) موارد «ب» و «ج» با موقعیت ارتباط دارند.

مقر و موقعیت

مقر: مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است.

موقعیت: وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح ناحیه است.

۱۰۳- با توجه به موارد مطرح شده کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف - فقر شهری ب - وندالیسم شهری ج - آسیب‌های اجتماعی د - پایداری یک شهر

- (۱) مورد «ب» مربوط به انحرافات اجتماعی و بیکاری است و حاشیه‌نشینی به «الف» منجر می‌شود.
 (۲) برای مقابله با «ج» نخست باید فقر و بیکاری شناسایی شود و میزان توجه و اقدامات علمی در ارتباط با «د» در همه جای دنیا یکسان است.
 (۳) آموزش عمومی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای شهروندان در زمینه «ج» مفید است و خسارت وارد کردن به اموال عمومی مربوط به «الف» است.
 (۴) به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست از ارکان مهم «د» است و خسارت زدن به آثار و بناهای فرهنگی به «الف» منجر می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۴ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

وندالیسم شهری مربوط به انحرافات اجتماعی در شهرها است و بیکاری و حاشیه‌نشینی به فقر شهری منجر می‌شود.

بررسی موارد نادرست:

- ۲) میزان توجه و اقدامات عملی در ارتباط با پایداری شهر در همه جای دنیا یکسان نیست.
 ۳) خسارت وارد کردن به اموال عمومی مربوط به وندالیسم شهری است.
 ۴) خسارت زدن به آثار و بناهای فرهنگی مربوط به وندالیسم شهری است.

بررسی موارد:

- الف) درآمد کم، بیکاری و مسکن نامناسب و حاشیه‌نشینی به فقر شهری منجر می‌شود.
 ب) وندالیسم شهری: خسارت وارد کردن به اموال عمومی، بناها و آثار فرهنگی یکی از انواع انحرافات اجتماعی در شهرهاست.
 ج) برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت، نخست باید علل و ریشه‌های آسیب‌ها مانند فقر و بیکاری شناسایی شود و از بین برود.
 د) یکی از ارکان مهم پایداری یک شهر سالم، به حداقل رساندن آلودگی و تخریب محیط زیست است.

۱۰۴- با توجه به موارد زیر که توسعه روستایی در ایران را بیان می‌کند، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

در «الف» کاربری‌های اراضی روستا شناسایی و نقشه‌های وضع موجود آن تهیه شد و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه گردید.

«ب» باهدف رسیدگی به مناطق محروم تشکیل شد و فعالیت‌های زیادی در روستاها انجام داد که از آن جمله می‌توان به ایجاد شبکه‌های آب آشامیدنی و خدمات بهداشتی اشاره کرد.

- (۱) «الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد و «الف» از وظایف بنیاد مسکن است.
 (۲) «الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد و «ب» از وظایف بنیاد مسکن است.
 (۳) «الف» به جهاد سازندگی و «ب» به طرح هادی روستایی اشاره دارد و «الف» از وظایف بنیاد مسکن است.
 (۴) «الف» به جهاد سازندگی و «ب» به طرح هادی روستایی اشاره دارد و «ب» از وظایف بنیاد مسکن است.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۳ - ۱۲۰۲

بررسی سریع:

«الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد.

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز از جمله نهادهایی بود که در سال ۱۳۵۸ با هدف تأمین مسکن محرومان، به‌ویژه روستاییان، تشکیل شد. تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی از وظایف مهم بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) طرح هادی روستایی از وظایف بنیاد مسکن است.

۳) و ۴) «الف» به طرح هادی روستایی و «ب» به جهاد سازندگی اشاره دارد.

توسعه روستایی در ایران

در سال ۱۳۵۸ جهاد سازندگی باهدف رسیدگی به مناطق محروم و استقلال کشور و خودبسندگی کشاورزی تشکیل شد و فعالیت‌های زیادی در روستاها انجام داد که از آن جمله می‌توان به ایجاد شبکه‌های آب آشامیدنی و برق، خدمات بهداشتی، آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای به روستاییان اشاره کرد. در طرح‌های هادی روستایی کاربری‌های اراضی روستا شناسایی و نقشه‌های وضع موجود آن تهیه می‌شود. در این طرح‌ها ساماندهی کاربری‌های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و نیازها و همچنین چگونگی گسترش روستا در آینده معین می‌شود و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌گردد.

۱۰۵- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به‌درستی بیان شده است؟

«روستاییان برای فروش محصولات خود دسترسی مناسبی به بازارها ندارند و اغلب گرفتار واسطه‌ها می‌شوند و مجبورند محصولاتشان را باقیمت بسیار کم به آن‌ها بفروشند.»

۱) به مشکلات مرتبط با متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

۲) به مشکلات مرتبط با کمبود تجهیزات و خدمات در روستا اشاره دارد و گسترش دسترسی به برق و آب آشامیدنی از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

۳) به مشکلات مرتبط با مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

۴) به مشکلات مرتبط با مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا اشاره دارد و گسترش دسترسی به برق و آب آشامیدنی از روش‌های توسعه مربوط به آن می‌باشد.

(آسان - ترکیبی - استاندارد ۳ - صفحه ۳۲ - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

عبارت صورت سؤال به مشکلات اقتصادی روستاها اشاره دارد. مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت‌های اقتصادی آن‌هاست. استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی از روش‌های توسعه اقتصادی در روستاها می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است نه اقتصادی!

۲) عبارت صورت سؤال به مشکلات اقتصادی در روستاها اشاره دارد نه مشکلات کمبود تجهیزات و خدمات!

۴) گسترش دسترسی به برق و آب آشامیدنی از روش‌های توسعه مربوط به تجهیزات و خدمات است نه توسعه اقتصادی!

مشکلات اقتصادی روستاییان

برخی روستاییان با مسائلی چون نداشتن مالکیت زمین، کمبود زمین، یکپارچه نبودن و قطعه‌قطعه بودن زمین‌های کشاورزی و نداشتن سرمایه لازم برای کشت سودآور دست به گریبان‌اند. همچنین، برای فروش محصولات خود دسترسی مناسبی به بازارها ندارند و اغلب گرفتار واسطه‌ها می‌شوند و مجبورند محصولاتشان را باقیمت بسیار کم به آن‌ها بفروشند.

۱۰۶- برای موارد «الف» تا «د» به ترتیب در کدام عبارت راه حل مناسب بیان شده است؟

- الف - یکی از مشکلات مهم شهرها، افزایش طبیعی جمعیت شهری از یک سو و افزایش در اثر مهاجرت نیروی کار از سوی دیگر به شهرهاست.
- ب - در نواحی حاشیه نشین و حومه های فقیرنشین شهرها، انحرافات و کج روی های اجتماعی، سرقت و خشونت، اعتیاد، طلاق و غیره گسترش می یابد.
- ج - شهرنشینی با افزایش فشار بر منابع، مصرف انرژی و آلودگی آب و خاک و هوا همراه است و میزان توجه در این زمینه در همه جا یکسان نیست.
- د - در طراحی و مدیریت شهری، زیبایی شهر و فضاهای مختلف آن به طوری که انسان در آن احساس آرامش و تعلق خاطر کند اهمیت زیادی دارد.
- (۱) توسعه امکانات گردشگری برای جذب گردشگر - آموزش عمومی و برگزاری کلاس های آموزشی - مدیریت پسماند و دفع فاضلاب - نورپردازی و روشنایی معابر
- (۲) طرح ساخت مسکن ارزان قیمت - بازسازی محله های فرسوده و مخروبه - طراحی فضای سبز جدول ها و پارک ها - دسترسی به وای فای رایگان در اتوبوس ها و مترو
- (۳) ایجاد غرفه هایی با اجاره ارزان - نصب حسگرها برای اطلاع جراثم خیابانی به پلیس - سنجش آلودگی هوا با حسگرها - طراحی خط بساوی مخصوص نابینایان
- (۴) سروسامان بخشیدن به مشاغل غیررسمی - تأمین مسکن گروه های فقیر و مهاجران - مدیریت الگوهای مصرف آب و برق - افزایش نظارت و نصب دوربین های مدار بسته

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - زمانبر ۱ - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۲)

بررسی سریع:

«الف» به اشتغال شهری اشاره دارد.
 «ب» به امنیت شهری و آسیب های اجتماعی اشاره دارد.
 «ج» به محیط زیست شهری اشاره دارد.
 «د» به زیباسازی و مبلمان شهری اشاره دارد.
 به ترتیب راه حل های هر مورد شامل عبارت های زیر است. - اشتغال شهری: توسعه امکانات گردشگری برای جذب گردشگر و ایجاد شغل
 - امنیت شهری و آسیب های اجتماعی: آموزش عمومی و برگزاری کلاس های آموزشی - محیط زیست شهری: مدیریت پسماند و دفع فاضلاب
 - زیباسازی و مبلمان شهری: نورپردازی و روشنایی معابر

بررسی سایر گزینه ها:

- ۲) طرح ساخت مسکن ارزان قیمت: مسکن - طراحی فضای سبز جدول ها و پارک ها: زیباسازی و مبلمان شهری - دسترسی به وای فای رایگان در اتوبوس ها و مترو: هوشمندسازی شهر
- ۳) نصب حسگرها برای اطلاع جراثم خیابانی به پلیس و سنجش آلودگی هوا با حسگرها: هوشمندسازی شهر
- ۴) تأمین مسکن گروه های فقیر و مهاجران: مسکن - افزایش نظارت و نصب دوربین های مدار بسته: امنیت شهری و آسیب های اجتماعی

۱۰۷- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- در اوایل قرن نوزدهم، نخستین «الف» در انگلستان ساخته شد و بین شهرهای آن به حرکت درآمد.
- در اوایل قرن بیستم، اختراع و تولید انبوه «ب» چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها را تغییر داد.
- ۱) شیوه «ب» حمل و نقل برای مسافت‌های نسبتاً دور مناسب است و نسبت به «الف» از نظر دسترسی به نقاط مختلف انعطاف بیشتری دارد.
- ۲) در شیوه «الف» حمل و نقل، مدل دیزلی به تدریج جای خود را به مدل بخاری داد و نسبت به «ب» هزینه احداث پایانه آن متوسط برآورد می‌شود.
- ۳) در شیوه «ب» حمل و نقل، قابلیت جابجایی تعداد مسافرها بیشتر از بقیه روش‌ها است و نسبت به «الف» میزان مصرف سوخت بسیار بالاتری دارد.
- ۴) در شیوه «الف» حمل و نقل، آلاینده‌گی آن برای محیط‌زیست بسیار کمتر می‌باشد و برخلاف «ب» برای احداث به زمین‌های هموار احتیاج دارد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۴۸ - ۱۲۰۳

بررسی سریع:

مورد «الف» به حمل و نقل ریلی و مورد «ب» به حمل و نقل جاده‌ای اشاره دارد.

مصرف سوخت در حمل و نقل ریلی یک‌هفتم حمل و نقل جاده‌ای است و آلاینده‌گی آن برای محیط‌زیست نیز بسیار کمتر است. احداث خطوط ریلی برخلاف جاده‌ها به زمین‌های هموار نیاز دارد و هزینه احداث خطوط آهن، به‌ویژه در نواحی دارای موانع و پستی و بلندی و همچنین تولید یا خرید واگن‌ها و لوکوموتیوها زیاد است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) حمل و نقل جاده‌ای برای مسافت‌های کوتاه (کمتر از ۴۰۰ کیلومتر) مناسب است. حمل و نقل جاده‌ای از نظر دسترسی به نقاط مختلف در مسیر راه و توقف در ایستگاه‌های متعدد انعطاف بیشتری نسبت به سایر شیوه‌های حمل و نقل دارد.
- ۲) در روند تولید قطار، لوکوموتیوهای بخاری به تدریج جای خود را به لوکوموتیوهای دیزلی دادند. هزینه احداث پایانه حمل و نقل ریلی متوسط ارزیابی می‌شود.
- ۳) حمل و نقل جاده‌ای نسبت به سایر شیوه‌ها، قابلیت جابه‌جایی تعداد کمتری مسافر را دارد. میزان مصرف سوخت و آلاینده‌گی محیط‌زیست در شیوه حمل و نقل جاده‌ای بسیار زیاد است.

گسترش حمل و نقل از گذشته تا امروز

در اوایل قرن نوزدهم، نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شدند. قطارها در بین شهرها به حرکت درآمدند و این کشور را به زادگاه قطار تبدیل کردند. در اوایل قرن بیستم، اختراع و تولید انبوه خودروها چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها را تغییر داد. خیابان‌های اصلی و فرعی و تقاطع‌ها در شهرها و شبکه‌های جاده‌ای وسیع بین شهرها و روستاها ساخته شدند و به دنبال آن، مکان‌ها و مراکز خدمات راهداری مانند پمپ‌بنزین‌ها و تعمیرگاه‌های اتومبیل به وجود آمدند.

۱۰۸- با توجه به عبارت زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- «الف» بیشترین میزان خطوط سریع‌السیر جهان را دارد و «ب» دارای گسترده‌ترین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.
- ۱) طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در «الف» وجود دارد و در «ب» روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارد.
- ۲) ۸۰ درصد شبکه ریلی «الف» به حمل بار اختصاص دارد و مگالاپلیس شمال شرقی بوستن تا واشنگتن در «ب» وجود دارد.
- ۳) ۸۰ درصد شبکه ریلی «ب» به حمل بار اختصاص دارد و در «الف» روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارد.
- ۴) طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در «ب» وجود دارد و مگالاپلیس شمال شرقی بوستن تا واشنگتن در «الف» وجود دارد.

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۴۹ - ۱۲۰۳

بررسی سریع:

مورد «الف» به کشور چین و مورد «ب» به ایالات متحده آمریکا اشاره دارد.

۸۰ درصد شبکه ریلی ایالات متحده آمریکا به حمل بار اختصاص دارد. در برخی کشورهای پرجمعیت آسیا مانند چین و هند روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در چین وجود دارد (الف) و در کشور چین روستاهایی با بیش از ۳۰ هزار نفر جمعیت وجود دارد. (الف)
- ۲ ۸۰ درصد شبکه ریلی ایالات متحده آمریکا به حمل بار اختصاص دارد (ب) و در شمال شرق ایالات متحده آمریکا مگالاپلیس (بوستن تا واشنگتن) وجود دارد. (ب)
- ۴ طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان در چین وجود دارد (الف) و در شمال شرق ایالات متحده آمریکا مگالاپلیس (بوستن تا واشنگتن) وجود دارد. (ب)

پراکندگی شبکه‌های ریلی در جهان

ایالات متحده آمریکا دارای گسترده‌ترین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است که ۸۰ درصد آن به حمل بار اختصاص دارد. بیشترین میزان خطوط سریع‌السیر و طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان (پکن - گوانجو به طول ۲۲۹۸ کیلومتر) متعلق به کشور چین است.

۱۰۹- در رابطه با کشتی‌های زیر کدام عبارت به درستی بیان شده است؟

- الف - پاناما کس TEU ۵۰۰۰ ب - کشتی VLCC ج - کشتی اقیانوس پیمان د - کشتی کروزر
- ۱) در «ب» مواد و کالاها به صورت فله‌ای در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار داده می‌شود و «ب» برخلاف «ج» از یک مبدأ به مقصد دیگری حرکت می‌کند.
 - ۲) ظرفیت حمل کالا بر اساس تعداد کامیون در کشتی «الف» نسبت به «ب» بیشتر می‌باشد و «الف» برخلاف «ج» جزو کشتی‌های باربری طبقه‌بندی می‌شود.
 - ۳) در «ب» تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن رفته و از آن خارج شوند و «ب» برخلاف «د» جزو کشتی‌های باربری طبقه‌بندی می‌شود.
 - ۴) در «الف» کالاها در محفظه‌های خاص قرار گرفته و برچسب‌هایی با مشخصات کالاها وجود دارد و «الف» برخلاف «د» از مبدأ به مقصد دیگر حرکت می‌کند.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۳ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

کشتی پاناما کس TEU ۵۰۰۰ یک کشتی کانتینری است و در آن کالاها در محفظه‌های خاص قرار گرفته و برچسب‌هایی با مشخصات کالاها وجود دارد. این کشتی‌ها کالاها را از یک مبدأ به مقصد دیگر منتقل می‌کنند. کشتی‌های کروزر کشتی‌های تفریحی گردشگری هستند که مسافران را مدت محدودی روی آب گردش می‌دهند و دوباره به مبدأ باز می‌گردانند.

یک کشتی نفت‌کش VLCC (با ظرفیت ۲ میلیون بشکه) می‌تواند حدود ۹۰۰۰ برابر یک کامیون بار حمل کند و یک کشتی کانتینری (پاناما کس TEU ۵۰۰۰) بیش از ۲۰۰۰ برابر یک کامیون ظرفیت حمل دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ کشتی VLCC یک کشتی نفت‌کش است که زیرمجموعه کشتی‌های فله‌بر طبقه‌بندی می‌شود. کشتی‌های فله‌بر همانند کشتی‌های اقیانوس پیمان از مکانی به مکان دیگر در فواصل دور حرکت می‌کنند.
- ۲ یک کشتی نفت‌کش VLCC ظرفیت حمل ۹۰۰۰ برابر یک کامیون دارد و کشتی (پاناما کس TEU ۵۰۰۰) بیش از ۲۰۰۰ برابر یک کامیون ظرفیت حمل دارد. پس ظرفیت حمل کشتی VLCC بیشتر است.
- ۳ در کشتی‌های رو-رو (نه کشتی فله‌بر نفت‌کش!) تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن رفته و از آن خارج شوند.

کشتی‌های فله‌بر و کانتینری

کشتی‌های فله‌بر و کانتینری مهمترین انواع کشتی‌های باربری هستند. از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی، مواد پتروشیمی و غلات استفاده می‌شود. این مواد را به صورت فله در مخازن یا تانکرهای کشتی قرار می‌دهند. در کشتی‌های کانتینری قرار گرفتن کالاها در محفظه‌های خاص و وجود برچسب‌هایی با مشخصات کالاها در روی کانتینرها مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند.

••• i/o •••

۱۱۰- با توجه به شکل زیر که ارکان شهر پایدار را نشان می‌دهد، کدام عبارت در رابطه با اهمیت حمل‌ونقل به درستی بیان شده است؟

- ۱) جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «الف» طبقه‌بندی می‌شود و تولید، توزیع، تجارت و فعالیت گردشگری جزو اهمیت «ب» در حمل‌ونقل می‌باشد.
- ۲) جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «الف» طبقه‌بندی می‌شود و جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت «ب» در حمل‌ونقل می‌باشد.
- ۳) جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت «الف» در حمل‌ونقل می‌باشد و جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «ب» طبقه‌بندی می‌شود.
- ۴) تولید، توزیع، تجارت و فعالیت گردشگری جزو اهمیت «الف» در حمل‌ونقل می‌باشد و جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای «ب» طبقه‌بندی می‌شود.

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۴۴ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

ارکان شهر پایدار شامل رکن اقتصادی، رکن محیط‌زیست و رکن اجتماعی - فرهنگی است. پس «الف» به اهمیت اقتصادی و «ب» به اهمیت اجتماعی اشاره دارد.

از آنجا که حمل‌ونقل در فعالیتهای اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد، جغرافیای حمل‌ونقل، شاخه‌ای از جغرافیای اقتصادی محسوب می‌شود.

جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت اجتماعی در حمل‌ونقل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تولید و توزیع، تجارت و فعالیت گردشگری جزو اهمیت اقتصادی حمل‌ونقل است.

۳) جابه‌جا شدن مردم بین محل کار و سکونت جزو اهمیت اجتماعی در حمل‌ونقل است. جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای اقتصادی است نه اجتماعی.

۴) جغرافیای حمل‌ونقل زیرمجموعه‌ای از جغرافیای اقتصادی طبقه‌بندی می‌شود.

اهمیت اقتصادی و اجتماعی حمل‌ونقل

اهمیت اقتصادی حمل‌ونقل: فعالیتهای اقتصادی تولید و توزیع و تجارت به شدت به شبکه‌های حمل‌ونقل وابسته‌اند. گردشگری نیز به عنوان یک فعالیت اقتصادی مهم در کشورها به زیرساخت‌های حمل‌ونقل نیاز دارد.

اهمیت اجتماعی حمل‌ونقل: مردم برای جابه‌جا شدن بین محل کار و سکونت، دسترسی به مراکز درمانی و بهداشتی و آموزشی، شرکت در فعالیتهای اجتماعی، هنری و فرهنگی و امور تفریحی و گذران اوقات فراغت به حمل‌ونقل مناسب نیاز دارند. حمل‌ونقل اهمیت بسزایی در ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی مختلف دارد.

••• i/o •••

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!
QR Code بالا را اسکن کنید

پاسخنامه ویدئویی آزمون

درس‌های اول تا ششم فلسفه دوازدهم
صفحه‌های ۱ تا ۵۱

بودجه‌بندی
این آزمون

مباحث نیمسال اول دوازدهم در مجموع ۳-۴ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۱۱۱- اگر برای وجود و ماهیت، یک مصداق در نظر بگیریم، آنگاه کدام جمله درست است؟

- ۱) آن‌ها دو مفهوم مختلف از یک چیز هستند.
- ۲) آن‌ها دو جزء مختلف از یک مفهوم هستند.
- ۳) آن‌ها دارای انفکاک مصداقی از یکدیگر هستند.
- ۴) آن‌ها در عالم مصادیق تفکیک‌پذیر هستند.

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۴ - ۱۲۰۱

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

اصل «مغایرت وجود و ماهیت» به این معناست که ذهن ما دو مفهوم مجزا از «چیستی» و «هستی» یک شیء درک می‌کند (تمایز مفهومی)، درحالی‌که در عالم واقع فقط یک حقیقت واحد وجود دارد (اتحاد مصداقی).

کلم اول

ذهن انسان وقتی با یک پدیده خارجی (مانند میز) مواجه می‌شود، از آن دو مفهوم جداگانه انتزاع می‌کند: یکی مفهوم «چیستی» یا ماهیت (مانند میز بودن) و دیگری مفهوم «هستی» یا وجود (یعنی موجود بودن).

کلم دوم

این دو مفهوم در ذهن با هم فرق دارند، چون می‌توانیم ماهیت چیزی را تصور کنیم بدون آنکه بدانیم در خارج هست یا نه، اما در عالم واقع، ما با دو چیز جداگانه به نام «میز» و «وجود میز» روبرو نیستیم؛ بلکه فقط یک «میز موجود» داریم. بنابراین، وجود و ماهیت در مفهوم دو چیزند اما در مصداق خارجی یک چیز هستند و این همان معنای گزینه ۱ است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) وجود و ماهیت، دو جنبه مختلف از یک مفهوم هستند؛ نه دو جزء.

حواست باشه!

به‌کار رفتن کلیدواژه‌های «جزء»، «اجزا»، «ترکیب خارجی» و موارد مشابه برای مغایرت وجود و ماهیت اشتباه است.

۳) وجود و ماهیت از نظر مصداقی انفکاک و جدایی ندارند؛ بلکه اتحاد و پیوستگی دارند.

رفع ابهام

«انفکاک» یعنی «جدایی».

۴) وجود و ماهیت در عالم مصادیق هرگز از هم تفکیک‌پذیر نیستند؛ بلکه فقط در عالم مفاهیم تفکیک‌پذیر هستند.

رفع ابهام

عالم مصادیق = جهان خارج از ذهن
عالم مفاهیم = جهان ذهن

۱۱۲- کدام گزینه، دقیق‌ترین تبیین فلسفی از «رفتار طبیعی انسان در جستجوی غذا هنگام گرسنگی» را ارائه می‌دهد؟

- ۱) انسان‌ها به صورت فطری و غریزی می‌دانند که هرکدام از نیازهای درونی‌شان با کدام یک از اشیای خارجی برطرف می‌شود.
- ۲) نشانگر «معرفتی بدیهی» است؛ اینکه انسان پیش از هر عملی، ناخودآگاه پذیرفته است که واقعیتی مستقل از ذهن او وجود دارد.
- ۳) دلیلی بر این است که انسان مفاهیم «وجود» و «ماهیت» را از همان دوران کودکی به صورت تفکیک‌شده در ذهن خود دارد.
- ۴) اثبات می‌کند که انسان‌ها «ماهیت» را مقدم بر «وجود» درک می‌کنند، زیرا ابتدا باید بدانند غذا چیست تا به سراغش بروند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

رفتار فرد در جستجوی غذا نشان می‌دهد که به صورت بدیهی پذیرفته «واقعیتی مستقل در خارج وجود دارد» که می‌تواند نیازش را رفع کند.

گام اول

متن کتاب درسی در «قدم نخست»، با مثال گرسنگی و تشنگی کودک، به یک اصل بنیادین فلسفی اشاره می‌کند: «انسان می‌داند در اطرافش چیزهایی واقعی هست که می‌تواند نیازش را از طریق آن‌ها برطرف کند.»

گام دوم

این جمله یعنی انسان پیش از هرگونه عملی، به صورت بدیهی، اصل «واقعیت» یا همان واقعیت مستقل از ذهن را پذیرفته است؛ یعنی قبول دارد که جهانی مستقل از ذهن او وجود دارد که می‌تواند با آن تعامل کند و بر آن اثر بگذارد.

گام سوم

این پذیرش بدیهی «وجود واقعیت»، سنگ بنای تمام شناخت‌های بعدی است و دقیقاً همان چیزی است که گزینه ۲ بیان می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) انسان‌ها به صورت غریزی به مصادیق اصل واقعیت مستقل از ذهن علم ندارند؛ یعنی نمی‌دانند که دقیقاً کدام نیازشان با کدام وسیله برطرف می‌شود؛ بلکه صرفاً علم اجمالی به اصل این موضوع دارند که چیزهایی در جهان خارج وجود دارد.

رفع ابهام

این گزینه گمراه‌کننده است. انسان به صورت کلی می‌داند نیازش در جهان خارج برطرف می‌شود، اما لزوماً به صورت غریزی نمی‌داند که «هر» نیاز خاص با «کدام» شیء خاص برطرف می‌شود. این دانش بیشتر اکتسابی است. نکته اصلی متن، پذیرش اصل وجود جهان است، نه دانش جزئی به مصادیق.

۳) کودک تحلیل فلسفی و تفکیک وجود و ماهیت را در ذهن ندارد (این کار فیلسوف است)، بلکه فقط به صورت بدیهی اصل واقعیت را قبول دارد.

۴) ابتدا می‌دانیم «چیزهایی واقعی هست» (وجود) و می‌توانیم به آن‌ها علم پیدا کنیم. پس تقدم وجود بر ماهیت در شناخت، درست است.

رفع ابهام

این گزینه برعکس است. طبق تحلیل فلسفی، انسان ابتدا درک می‌کند که «چیزی هست» (پذیرش وجود) و سپس به سراغ شناخت «چیستی» آن (پذیرش ماهیت) می‌رود. کودک اول می‌فهمد چیزی برای خوردن وجود دارد، سپس یاد می‌گیرد که آن چیز نان، آب یا شیر است.

••• biomaze •••

۱۱۳- اگر در هر سطر، «مفهوم دوم» را بر «مفهوم اول» حمل کنیم، رابطه ایجادشده در کدام گزینه، از همان سنخی می‌باشد که در حمل «میز چوبی است» برقرار است؟

- ۱) حیوان - گربه ۲) انسان - ناطق ۳) مثلث - سه‌ضلعی ۴) میز - جسم

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵ - ۱۲۰۱

بررسی سریع:

حمل موجود در صورت سؤال «نیازمند دلیل» است؛ دقیقاً مشابه گزینه یک.

گام اول

حمل موجود در صورت سؤال، نیازمند دلیل است؛ زیرا «چوبی بودن» ذاتی میز نیست و باید برای آن دلیل اقامه کرد. در واقع، میزهای غیرچوبی (مثلاً فلزی) نیز وجود دارند.

گام دوم

در گزینه‌ها باید به دنبال حمل نیازمند دلیل بگردیم.

گام سوم

حمل مفهوم دوم بر مفهوم اول، یعنی «مفهوم اول» در جایگاه «موضوع» قرار بگیرد و «مفهوم دوم»، «محمول» باشد.

گام سوم

گزینه یک حمل نیازمند دلیل است؛ زیرا اگر مفهوم دوم را (گره) بر مفهوم اول (حیوان) حمل کنیم، به صورت «حیوان گره است» بازنویسی شده و از آنجا که «گره بودن» ذاتی «حیوان» نیست و ممکن است یک حیوان، گره نباشد، پس گزینه یک حمل نیازمند دلیل است.

سوتی‌های پرتکرار!

ممکن است گزینه یک را برعکس خوانده و اشتباه کرده باشید؛ یعنی اشتباه آن را به صورت «گره، حیوان است» بازنویسی کرده باشید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ حمل «انسان، ناطق است» بی‌نیاز از دلیل است.

۳ حمل «مثلث، سه‌ضلعی است» بی‌نیاز از دلیل است.

۴ حمل «میز، جسم است» بی‌نیاز از دلیل است.

۱۱۴- نوع کدام حمل متفاوت است؟

۱ حمل سه پاره خط بر مثلث

۳ حمل شاعر بر ادیب

۲ حمل نارسانا بر چوب

۴ حمل دارای لیسانس بر مهندس

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۰۹ و ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

حمل مذکور در گزینه یک، امتناعی است؛ درحالی‌که سایر گزینه‌ها امکانی است.

حمل سه پاره خط بر مثلث حمل امتناعی است؛ زیرا شکل‌های هندسی بر پایه محیط‌شان تعریف نمی‌شوند و نمی‌توان مثلث را پاره خط دانست. در واقع تعریف صحیح مثلث، به صورت «حمل سه ضلع بر مثلث» است.

رفع ابهام

اینکه «سه پاره خط» در تعریف «مثلث» اشتباه است؛ در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ مورد تأکید طراح محترم قرار گرفته بود. هرچند که می‌توان با اساتیدی که دیدگاه متفاوتی دارند، همدلی کرد، اما ملاک نهایی ما، نظر کنکور سراسری خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ قوانین تجربی، مثل نارسانا بودن چوب، امکانی هستند.

توضیح بیشتر

اگر محمول «نارسانا» را از «چوب» سلب کنید، تناقض عقلی رخ نمی‌دهد؛ زیرا چوب می‌توانست رسانا باشد یا نباشد.

۳ «شاعر بودن» برای «ادیب» ضرورتی ندارد؛ پس حمل امکانی است.

توضیح بیشتر

اگر محمول «شاعر» را از «ادیب» سلب کنید، تناقض عقلی رخ نمی‌دهد؛ زیرا ادیب می‌تواند شاعر باشد یا نباشد.

۴ «دارای لیسانس» برای «مهندس» ضرورتی ندارد؛ پس حمل امکانی است.

توضیح بیشتر

اگر محمول «دارای لیسانس» را از «مهندس» سلب کنید، تناقض عقلی رخ نمی‌دهد؛ زیرا یک قانون وضع شده توسط انسان است.

نکته

دقت کنید که تنها حمل‌هایی که ضرورت عقلی یا ریاضی داشته باشند، در فلسفه، ضروری یا وجوبی دانسته می‌شوند. احکام و قوانین که انسان آن‌ها را وضع کرده باشند، همه امکانی هستند؛ زیرا می‌توانند بعداً توسط همین انسان تغییر کنند. در گزینه ۴ در حال حاضر همه مهندسان، لیسانس دارند؛ اما این یک ضرورت عقلی نیست، بلکه یک قرارداد جمعی است که انسان آن را وضع کرده است.

۱۱۵- کدام گزینه درست است؟

- ۱) هر موضوعی یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغير است.
- ۲) موجودات را نمی‌توان از منظر وجودی، ممکن‌الوجود بالذات دانست.
- ۳) بعضی واقعیت‌ها به واسطه یک عامل خارجی، ممکن‌الوجود شده‌اند.
- ۴) برای ذات یک مفهوم فقط می‌توان حالت امکانی یا امتناعی را فرض کرد.

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۰ تا ۱۲ - ۱۲۰۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

موجودات در مقام وجود یا واجب‌الوجود بالذات هستند یا واجب‌الوجود بالغير.

کلمه اول

موجود چیست؟

موجود یعنی حقیقتی که دارای وجود است.

کلمه دوم

این حقیقت از نظر وجودی دارای دو حالت است:

از نظر وجودی یا واجب‌الوجود بالذات است که فقط شامل خداوند است و یا واجب‌الوجود بالغير است.

به زبان ساده‌تر

چیزی که وجود دارد را از نظر وجودی دیگر نمی‌توان گفت ممکن‌الوجود است زیرا به وجود آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هر موضوعی از نظر ذاتی، یا واجب‌الوجود یا ممکن‌الوجود و یا ممتنع‌الوجود است.

حواست باشه!

هر موجودی از نظر وجودی یا واجب‌الوجود بالذات است و یا واجب‌الوجود بالغير؛ اما هر موضوعی از نظر ذاتی، یا واجب‌الوجود یا ممکن‌الوجود و یا ممتنع‌الوجود است.

۲) حالت ممکن‌الوجود بودن یک ویژگی ذاتی است و اگر چیزی ممکن‌الوجود است، این حالت امکانی به واسطه ذات خودش است؛

نه یک عامل بیرونی. برای همین هست که چیزی به نام ممکن‌الوجود بالغير نداریم.

۳) هر موضوعی از نظر ذاتش یا واجب‌الوجود است یا ممکن‌الوجود است و یا ممتنع‌الوجود است.

هر موضوعی از نظر ذات سه حالت می‌تواند داشته باشد:

۱. واجب‌الوجود: فقط خدا

۲. ممکن‌الوجود: انسان - دیو

۳. ممتنع‌الوجود: مربع سه ضلعی

موجودات از نظر ذات دو دسته هستند:

۱. واجب‌الوجود: فقط خدا
۲. ممکن‌الوجود: انسان

هر موجودی از نظر وجودی دو حالت می‌تواند داشته باشد:

۱. واجب‌الوجود بالذات: فقط خدا
۲. واجب‌الوجود بالغير: تمام موجودات عالم به غیر از خدا

۱۱۶- کدام گزینه نگاه ابن‌سینا را در رابطه با «وجود» به درستی توضیح می‌دهد؟

- (۱) واجب‌الوجود بالذات با خارج شدن از حالت امکانی، وجوب ذاتی پیدا کرده است که تنها یک مصداق هم دارد.
- (۲) ماهیتی که چیستی خود را بتواند از یک عامل خارجی بگیرد، می‌تواند تبدیل به واجب‌الوجود بالغير بشود.
- (۳) اگر واقعیتی با وجود رابطه‌ای ضروری داشته باشد، عقلاً باید در حال حاضر در جهان خارج وجود داشته باشد.
- (۴) با از بین رفتن علت ایجاد یک ممکن‌الوجود بالذات، آن ممکن‌الوجود نیز امکان وجودش را از دست می‌دهد.

(دشوار - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۱۰ تا ۱۲ - ۱۴۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

واقعیتی که با وجود رابطه ضروری دارد؛ همان واجب‌الوجود (صرف نظر از بالذات یا بالغير) است.

گام اول

هنگامی که ماهیتی با وجود رابطه ضروری دارد یعنی اگر وجود را بر آن مفهوم حمل کنیم، آن حمل ضروری یا وجوبی است.

گام دوم

در واقع هم «واجب‌الوجود بالذات» و هم «واجب‌الوجود بالغير» ضرورتاً در جهان خارج وجود دارند؛ حالا ممکن است این ضرورت از ناحیه دیگری باشد یا از ناحیه ذات‌شان (که سؤال در این خصوص ساکت است و نیازی به بررسی نیست)

گام سوم

یعنی وقتی می‌گوییم فلان چیز وجود دارد، این حمل ضروری است و عقلاً هم در دنیای خارج موجود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واجب‌الوجود بالذات، هیچ‌گاه در حالت امکانی نبوده که بخواهد از آن خارج شود؛ بلکه از همان ابتدا وجوب ذاتی داشته است.

نکته

واجب‌الوجود بالغير و ممتنع‌الوجود بالغير، دارای سابقه امکانی هستند؛ اما واجب‌الوجود بالذات و ممتنع‌الوجود بالذات، اصلاً سابقه امکانی ندارند.

۲) ماهیت مذکور، باید وجود خود را از یک عامل خارجی بگیرد؛ نه چیستی‌اش را.

راهنمای مسیرت...

حتماً در دشوارترین تست‌ها نیز، حداقل یک گزینه وجود دارد که به سرعت خط بزنید.

۴) با از بین رفتن علت یک ممکن‌الوجود، آن ممکن‌الوجود، وجودش را در جهان خارج از دست می‌دهد؛ اما همچنان امکان وجود داشتن در جهان خارج را دارد؛ زیرا شاید در آینده، مجدداً علت آن فراهم شود.

۱۱۷- کدام گزینه توضیح بهتری درباره رابطه علت است؟

- (۱) رابطه‌ای دو سویه می‌باشد که در آن معلول از طرف اول، یعنی علت، طلب وجود می‌کند.
- (۲) قطعاً نخستین مسئله‌ای که انسان به آن فکر کرده، درک همین رابطه وجود بخشی بوده است.
- (۳) رابطه‌ای است که وابستگی به وجود طرفین دارد و طرف اول می‌بایست طرف دیگر را ایجاد کند.
- (۴) فلسفه می‌تواند در مقام توضیح بنیادی این رابطه قرار بگیرد؛ اما وارد قلمرو مصادیق تجربی این رابطه نمی‌شود.

بررسی سریع:

فلسفه نگاه بنیادی به رابطه علیت دارد و وارد مصادیق و مثال‌های این رابطه نمی‌شود.

فلسفه می‌تواند علیت را به عنوان یک رابطه وجودی بررسی کند و نتیجه بگیرد که هر معلولی توسط یک علت ایجاد می‌شود اما در رابطه با مصادیق و مثال‌های این رابطه در سراسر هستی باید علوم مربوطه بررسی‌های لازم را انجام دهند. مثلاً برای درک علت تورم، علم اقتصاد وارد عمل می‌شود و یا برای بررسی علت بیماری سرطان، علم پزشکی وارد عمل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اولاً رابطه علیت، رابطه‌ای یک سویه است؛ یعنی فقط علت به معلول وجود می‌دهد. دوماً، تا پیش از تحقق علت، معلول اصلاً وجود ندارد که بخواهد چیزی را از علت طلب کند.

راهنمای مسیرت...

دشواری فلسفه، در ظرافت و اژگان است. در نگاه سطحی و محاوره‌ای، شاید گزینه یک درست به نظر برسد، اما وقتی با عینک طراح فلسفه کنکور به این گزینه نگاه کنید، دو ایراد مهم در آن قابل مشاهده است.

۲) شاید نخستین مسئله‌ای که انسان به آن فکر کرده باشد، چگونگی رابطه علت و معلول بوده است.

نکته

یکی از مبانی اولیه آغاز فلسفه در ایونیا همین درک علت‌یابی بوده است؛ یعنی اندیشمندان آن دوره با مشاهده پدیده‌ها در هستی و تغییراتی که در طبیعت ایجاد می‌شد، به دنبال یافتن علت این دگرگونی‌ها بوده‌اند.

۳) **رابطه علیت، وابستگی به وجود علت دارد؛ نه وابستگی به وجود طرفین.** در واقع علت از نظر ذاتی، بر معلول تقدم دارد.

حواس باش!

این ۳ عبارت اشتباه هستند:

- علیت قائم به وجود طرفین است. *
- علیت فرع بر وجود طرفین است. *
- علیت وابسته به وجود طرفین است. *

۱۱۸- باتوجه به عبارت زیر کدام عامل نقش «ایجادکننده» را برای پدیده تعویض شیشه دارد؟

«بعد از برخورد کیف یکی از دانش‌آموزان، شیشه پنجره کلاس شکسته می‌شود و مسئولین مدرسه به علت سرمای هوا، با کمک یک شیشه‌ساز، شیشه کلاس را عوض می‌کنند.»

- ۱) تنها علت تعویض شیشه کلاس، سرد بودن هوای بیرون کلاس است.
- ۲) عمل شیشه‌ساز که مستقیماً باعث تحقق و ایجاد تعویض شیشه شده است.
- ۳) معلول در این رابطه، از نظر زمانی دیرتر از علت در جهان خارج تحقق یافته است.
- ۴) یک رابطه علیت برقرار است که علت، قائم به وجود طرفین و پس از رابطه ایجاد شده است.

بررسی سریع:

عمل فرد شیشه‌ساز به‌عنوان علت و عامل خارجی، معلول (تعویض شیشه) را در جهان واقعیت ایجاد می‌کند. سرمای هوا فقط دلیل تصمیم‌گیری در ذهن است، نه علت ایجادکننده. برخورد کیف علت شکستن شیشه بود، نه تعویض آن.

گام اول

منظور از عامل «ایجادکننده»، همان علتی است که وجود معلول (تعویض شیشه) مستقیماً از آن ناشی می‌شود.

کلم دوم

باید صرف نظر از انگیزه یا زمینه تعویض شیشه، به دنبال علت مستقیم آن بگردید.

کلم سوم

در دنیای خارج، چه چیزی مستقیماً شیشه را تعویض کرده است؟ آیا سرمای هوا، شیشه را تعویض کرده است؟ خیر! کار شیشه‌ساز بوده که مستقیماً شیشه را تعویض کرده؛ پس علت ایجادکننده تعویض شیشه محسوب می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اولاً، سرمای هوا نقش «دلیل» و «انگیزه» را دارد که در ذهن مسئولین مدرسه باعث تصمیم‌گیری شده، اما خودش مستقیماً پنجره را عوض نکرده است. ثانیاً، حتی اگر آن را علت تعویض شیشه نیز بدانید، نمی‌توانید بگویید که تنها علت تعویض شیشه است.

مقایسه «علت» و «دلیل»

بُعد	علت و معلول	دلیل و نتیجه
محل وقوع	دنیای خارج	ذهن انسان، عالم مفاهیم
ماهیت	رابطه‌ی وجودی و واقعی	رابطه‌ی ذهنی و منطقی
نوع رابطه	سببیت و تأثر	توجیه و اثبات عقلانی

۳) علت و معلول از نظر زمانی، تقارن دارند و همزمان هستند. تقدم علت بر معلول، صرفاً از حیث ذاتی است.

حواست باشه!

تقدم ذاتی با تقدم زمانی تفاوت دارد.

۴) علت، هیچ‌گاه قائم به وجود طرفین نبوده و پس از رابطه نیز ایجاد نمی‌شود؛ بلکه در حین رابطه ایجاد می‌شود و از نظر زمانی، با معلول تقارن دارد (از نظر ذاتی نیز نسبت به معلول، تقدم دارد).

جمع‌بندی این تست

- علت و معلول در دنیای خارج و واقعیت رخ می‌دهند، اما دلیل و نتیجه در ذهن بررسی می‌شوند.
- شیشه‌ساز علت تعویض شیشه است، نه سرمای هوا که فقط دلیل تصمیم‌گیری است.
- برخورد کیف علت شکستن شیشه است، اما علت تعویض شیشه چیز دیگری است (شیشه‌ساز).

۱۱۹- کدام گزینه درباره نحوه ادراک علیت درست است؟

- هیوم معتقد است حس و تجربه تنها می‌تواند ترتیب و توالی میان دو پدیده طبیعی را مشاهده کنند، اما هیچ ضرورتی میان آن‌ها قابل درک نیست.
- دکارت معتقد بود انسان با درکی از رابطه علیت به دنیا می‌آید و رابطه علیت و درک مثال‌هایش در وجود انسان، امری فطری و طبیعی است.
- فلاسفه مسلمان در ابتدای مسیر با اثبات و ادراک اصل امتناع اجتماع نقیضین، پا در مسیر اثبات عقلی محض اصل علیت و فروع آن می‌گذارند.
- تجربه‌گرایان با مشاهده توالی‌های موجود در طبیعت، پی به ضروری بودن این اصل می‌برند و رابطه علیت را مبنای اعتبار حس و تجربه می‌دانند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۶ تا ۱۸ - ۱۴۰۳

بررسی سریع:

هیوم معتقد است حس و تجربه فقط توالی پدیده‌ها را نشان می‌دهد، اما ضرورت میان آن‌ها قابل مشاهده نیست.

از دیدگاه هیوم، انسان با حس و تجربه فقط می‌تواند دو حادثه پشت سرهم را ببیند، اما نمی‌تواند ضرورتی را که باعث می‌شود اولی دومی را ایجاد کند، درک کند. به همین دلیل، رابطه علیت را یک عادت ذهنی می‌داند که از مشاهده مکرر پدیده‌های متوالی ایجاد شده است.

هیوم می‌گوید تنها راه شناخت، حس و تجربه است، اما تجربه فقط توالی پدیده‌ها را می‌بیند، نه «ضرورت» میان آن‌ها را.

رابطه علیت یک عادت ذهنی است که از تکرار مشاهده این توالی‌ها ایجاد می‌شود و واقعیتی قابل مشاهده نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) دکارت علیت را فطری و بدیهی می‌داند، اما درک مصادیق آن نیاز به حس و تجربه دارد.

۳) فلاسفه مسلمان با اصل امتناع اجتماع نقیضین که بدیهی است، اصل علیت را اثبات می‌کنند.

! حواست باشه!

خود اصل امتناع اجتماع نقیضین، اثبات نمی‌شود؛ زیرا بدیهی است.

۴) تجربه‌گرایان حس و تجربه را مبنای فهم علیت می‌دانند، نه برعکس.

۱۲۰- کدام گزینه درباره علیت و فروع آن درست است؟

- ۱) با مشاهده یک یا چند اثر از یک پدیده طبیعی، نمی‌توان دیگر آثار ایجاد شده از آن پدیده را حدس زد.
- ۲) نتیجه پذیرش اصل وجوب علی و معلولی، حالت تساوی ممکن‌الوجودها نسبت به وجود و عدم است.
- ۳) اصل سنخیت، ابزار عقلی برای اندیشمندان علوم تجربی هنگام یافتن علت‌های نزدیک‌تر به معلول می‌باشد.
- ۴) اصل وجوب علی و معلولی بیان می‌دارد که هر معلولی باید به وسیله یک علت خارجی، ایجاد شده باشد.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۱۹۱۸ - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

اصل سنخیت ابزار عقلی دانشمندان است تا بدانند برای هر معلول خاص باید دنبال علت خاص و متناسبی بگردند.

اصل سنخیت بیان می‌کند که میان علت و معلول تناسب وجود دارد؛ یعنی هر معلولی فقط از علتی خاص صادر می‌شود (آتش عامل گرماست، نه یخ). دانشمندان علوم تجربی با تکیه بر همین اصل عقلی، وقتی پدیده‌ای را می‌بینند (معلول)، برای کشف علت آن سراغ عوامل بی‌ربط نمی‌روند، بلکه در جستجوی عاملی هستند که با آن پدیده «سنخیت» داشته باشد (مثلاً برای نور، دنبال منبع انرژی می‌گردند).

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) با مشاهده یکی از آثار یک پدیده، می‌توان سایر آثار را نیز حدس زد. مثلاً اگر می‌بینیم که آتش، اثری مانند دود ایجاد کرده است، می‌توان فهمید که این آتش حرارت هم ایجاد کرده است و همچنین نور هم ایجاد کرده است.

۲) تساوی نسبت به وجود و عدم، مقدمه اصل علیت است، نه نتیجه ضرورت علی و معلولی.

رفع ابهام

لازمه عقلی اصل وجوب یا ضرورت علی و معلولی، آن است که وجود علت نشانه وجود معلول و نبود علت نشانه نبود معلول است.

۴) این عبارت توضیح اصل علیت است؛ نه اصل وجوب علی و معلولی.

نکته

اصل علیت، صرفاً به نیازمندی معلول بر علت اشاره دارد؛ درحالی که اصل وجوب علی و معلولی، به ضرورت معلول در صورت حضور علت اشاره دارد.

- ۱۲۱- با توجه به «معنای سوم اتفاق»، کدام گزینه رابطه میان «علت نخستین» و «غایت‌مندی جهان» را به دقیق‌ترین شکل بیان می‌کند؟
- ۱) پذیرش «علت نخستین جهان»، ملازم با پذیرش «غایت‌مندی در جهان» است؛ به طوری که انکار اولی، منطقاً به انکار دومی خواهد انجامید.
 - ۲) اثبات «علت نخستین»، امکان «غایت‌مندی» را فراهم می‌سازد، اما آن را ضروری نمی‌کند؛ زیرا ممکن است آفریننده، جهانی بدون هدف از پیش تعیین شده خلق کرده باشد.
 - ۳) مفهوم «غایت‌مندی جهان» صرفاً از طریق مشاهده نظم تجربی قابل اثبات است و از نظر فلسفی، هیچ وابستگی ضروری به فرض وجود «علت نخستین» ندارد.
 - ۴) انکار «غایت‌مندی جهان» لزوماً به معنای پذیرش «علت نخستین» است؛ زیرا نفی هدف‌مندی، نیازمند فرض یک مبدأ آگاه برای توجیه این بی‌هدفی است.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۵ - ۱۲۰۴

بررسی سریع:

پذیرش غایت‌مندی جهان عقلاً وابسته به پذیرش علت نخستین است و بدون آن ممکن نیست.

غایت‌مندی به معنای حرکت جهان به سوی یک هدف از پیش تعیین شده است. این تعیین هدف، نیازمند وجود یک مبدأ آگاه یا همان علت نخستین است؛ بنابراین انکار آفریدگار، منطقاً به انکار نظم غایی و پذیرش اتفاق منجر می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) علت نخستین (خداوند) حکیم است و محال است فاعلی حکیم، فعلی بیهوده و بدون هدف انجام دهد.

۳) اولاً، غایت‌مندی جهان یک ضرورت عقلی و فلسفی است و اینگونه نیست که صرفاً با تجربه قابل اثبات باشد. دوماً، قبول غایت‌مندی «فقط با قبول علت نخستین» امکان‌پذیر است؛ مشاهده نظم به تنهایی کافی نیست.

توضیح بیشتر

«نظم» با تجربه درک می‌شود، اما «غایت» با عقل درک می‌شود. مشاهده فقط «هماهنگی» را نشان می‌دهد، نه «هدف» را. بدون علت نخستین، این هماهنگی فقط یک «تصادف طولانی» است، نه یک «حرکت هدفمند». پس وابستگی غایت به علت نخستین، یک ضرورت عقلی است.

راهنمای مسیرت...

در تست‌های فلسفه به قیود انحصاری مثل «فقط»، «تنها» و «صرفاً» در متن کتاب دقت ویژه داشته باشید.

۴) رابطه دقیقاً برعکس است؛ این انکار علت نخستین است که منطقاً منجر به انکار غایت‌مندی و پذیرش اتفاق می‌شود.

- ۱۲۲- کدام گزینه دقیق‌ترین تحلیل فلسفی را درباره «معنای چهارم اتفاق» ارائه می‌دهد؟
- ۱) این معنا بیانگر حوادثی است که هیچ رابطه علی مشخصی با پدیده‌های قبل از خود ندارند و صرفاً بر اساس تصادف محض و بدون دخالت قانون علیت رخ داده‌اند.
 - ۲) این معنا از اتفاق، مدعی بی‌علتی پدیده‌ها در جهان نیست؛ بلکه نامی است که ما بر «جهل خود نسبت به علل پدیده‌ها» می‌گذاریم و هیچ تناقضی با اصل ضرورت علی ندارد.
 - ۳) تفاوت این معنا با معنای سوم در این است که در اینجا، اتفاق به معنای نفی غایت‌مندی نیست، بلکه به معنای نفی اصل سنخیت میان علت و معلول در حوادث پیش‌بینی نشده است.
 - ۴) حوادث اتفاقی، پدیده‌هایی هستند که اگرچه علت دارند، اما چون علت آن‌ها در سلسله‌مراتب طولی جهان قرار ندارد، امکان پیش‌بینی آن‌ها حتی با علم کامل نیز وجود نخواهد داشت.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۲۶ - ۱۲۰۴

بررسی سریع:

این معنا از اتفاق، حاصل جهل یا علم ناقص ما به علل حوادث است و هیچ تضادی با قوانین علیت ندارد.

معنای چهارم اتفاق، همان رخ دادن حوادث پیش‌بینی‌نشده است. این پیش‌بینی‌ناپذیری ناشی از آن است که ما به تمام زنجیره‌های علی که در یک نقطه تلاقی می‌کنند، علم نداریم. بنابراین، «تفلق» در اینجا یک امر ذهنی (ناشی از نقص علم) است، نه یک واقعیت عینی در جهان خارج.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) این معنا از اتفاق با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست؛ پس پدیده مذکور، علت دارد، اما ما از آن بی‌خبریم.
- ۳) این معنا با اصل سنخیت کاملاً سازگار است. ملاقات دو دوست در فروشگاه، معلول تصمیم‌ها و حرکت‌های هر یک از آنهاست که کاملاً با هم سنخیت دارند.
- ۴) علت‌ها در سلسله‌مراتب طولی (مثل علتِ علتِ علت) قرار دارند. پیش‌بینی‌ناپذیری به خاطر علم ناقص ما به مجموعه این علل است، نه اینکه خارج از این سلسله باشند.

جمع‌بندی این تست

معنای چهارم اتفاق (حوادث پیش‌بینی‌نشده) با هیچ‌یک از اصول علیت (وجوب، سنخیت، غایت) تضاد ندارد.

منشأ این نوع اتفاق، جهل نسبی ما به تمام سلسله‌علل‌های جهان است، نه فقدان واقعی علت.

این تنها معنایی از اتفاق است که مورد پذیرش اجماعی همه فیلسوفان (الهی و مادی) قرار دارد.

••• bio •••

۱۲۳- کدام گزینه درباره دیدگاه افلاطون پیرامون خداوند و نسبت میان «مثال خیر» و «صانع» صحیح است؟

- ۱) افلاطون با طرح نام «صانع» تلاش کرد تا نشان دهد که جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد، اما با معرفی «مثال خیر»، صرفاً بر جنبه فراتر از ماده بودن خداوند تأکید کرد تا او را از خدایان رایج در آتن متمایز سازد.
- ۲) از نظر افلاطون‌شناسان، «مثال خیر» و «صانع» دو حقیقت جداگانه نیستند؛ بلکه اولی ناظر به مرتبه ذات خداوند است و دومی ناظر به مرتبه فعل و خلق او که در نهایت به یک حقیقت واحد بازمی‌گردند.
- ۳) استفاده از واژه «خدایان» در آثار افلاطون نشان‌دهنده اعتقاد واقعی او به چندخدایی نیست، اما او تلاش می‌کرد با معرفی «مثال خیر» به عنوان برترین خدا، نوعی سلسله‌مراتب میان آن‌ها ایجاد کند.
- ۴) مثال خیر در نظر افلاطون همانند خورشیدی است که حقایق در پرتو آن آشکار می‌شوند؛ اما خود این مثال، خالق جهان نیست و تنها الگویی است که «صانع» بر اساس آن، نظم را در عالم پدید می‌آورد.

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۳۲ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

«مثال خیر» و «صانع» هر دو به یک ذات واحد (خداوند) اشاره دارند، اما از دو مرتبه متفاوت.

گام اول

«مثال خیر» اشاره به ذات خداوند دارد که سرچشمه و کمال مطلق است.

گام دوم

«صانع» یا دمیورژ اشاره به مرتبه فعل خداوند (خلق و ساماندهی جهان) دارد.

گام سوم

بنابراین دو خدای جداگانه نیستند، بلکه دو نام برای توصیف یک حقیقت واحد در دو مقام مختلف‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) افلاطون با «مثال خیر» بر ذات خدا تأکید کرد، نه صرفاً جنبه فرامادی؛ و هدفش ایجاد تقابل بین صانع و مثال خیر نبود.

در فلسفه افلاطون، هر جا سخن از «مثال خیر» است، مقصود ذات خداوند است و هر جا سخن از «صانع» است، مقصود فعل خلقت است.

۳ استفاده از واژهٔ خدایان برای ارتباط با مردم آتن بود، نه برای ایجاد سلسله‌مراتب میان خدایان متعدد. او حقیقتاً به خدای واحد (مثال خیر) باور داشت.

۴ مثال خیر و صانع یکی هستند و جدایی ماهوی ندارند.

به بیان دیگر...

مثال خیر و صانع دو روی یک سکه هستند.

۱۲۴- کدام گزینه، پیوند منطقی میان «برهان حرکت» و «برهان درجات کمال» ارسطو را در اثبات «خداوند» به دقیق‌ترین وجه بیان می‌کند؟

- ۱) در برهان حرکت، خداوند به عنوان «محرک نامتحرک» اثبات می‌شود که صرفاً عامل فیزیکی جنبش جهان است، اما در برهان درجات کمال، او به عنوان «کمال مطلق» معرفی می‌گردد تا جنبهٔ معنوی و اخلاقی ذات حق نیز تبیین شود.
- ۲) هر دو برهان بر مبنای اصل «امتناع تسلسل» بنا شده‌اند؛ با این تفاوت که اولی تسلسل در «علل وجودی» را محال می‌داند و دومی تسلسل در «علل غیر وجودی» را نفی کرده و به یک معیار مطلق برای سنجش ختم می‌شود.
- ۳) برهان حرکت اثبات می‌کند که جهان نیازمند یک علت نخستین برای خروج از سکون است و برهان درجات کمال اثبات می‌کند که این علت نخستین باید دارای همهٔ صفات کمال باشد تا بتواند آن‌ها را به مراتب بالاتر اضافه کند.
- ۴) هر دو برهان با بررسی واقعیات جهان (حرکت یا کمالات نسبی) آغاز می‌شوند و با تکیه بر اصول عقلی، به لزوم وجود مبدأ بی‌نیاز نامتحرک یا کمال مطلق ختم می‌گردند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحهٔ ۳۳ و ۳۴ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

نقطهٔ اشتراک بین برهان حرکت و برهان درجات کمال، «مشاهدهٔ واقعیت‌ها» است که در یکی به محرک نامتحرک و در دیگری به کمال مطلق منتهی می‌شود.

گام اول

برهان حرکت از مشاهدهٔ متحرک‌ها شروع می‌کند و نهایتاً به محرکی می‌رسد که خودش حرکت ندارد.

گام دوم

برهان درجات کمال نیز از مشاهدهٔ موجودات با درجات مختلف کمال آغاز می‌شود تا به وجودی برسد که کمال مطلق است.

گام سوم

بنابراین، هر دو برهان بر پایهٔ «مشاهدهٔ واقعیت‌های جهان» استوارند و از طریق آن به «حقیقتی مطلق» دست می‌یابند. یعنی هر دو به یک «مبدأ» می‌رسند که خود آن ویژگی را دارد، اما نیازمند غیر نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) برهان حرکت، خداوند را صرفاً «عامل فیزیکی جنبش» معرفی نمی‌کند؛ بلکه او محرک نامتحرکی است که فراتر از طبیعت قرار دارد. همچنین تقسیم به جنبهٔ فیزیکی و معنوی، غیردقیق است.

محرک نامتحرک ارسطو، موجودی فرامادی است و نه فقط یک «نیروی فیزیکی». این تفاوتی اساسی با علوم تجربی است.

۲) هر دو برهان از اصل «امتناع تسلسل علل نامتناهی» استفاده می‌کنند و نوع تسلسل نیز متفاوت نیست؛ زیرا در برهان درجات کمال نیز سلسلهٔ علل وجودی (نه علل غیر وجودی) مدنظر است.

رفع ابهام

این گزینه با بازی با کلمات و ایجاد تفاوت ساختگی سعی در فریب دارد؛ تسلسل در هر دو برهان دقیقاً به یک معنا (محال بودن زنجیره بی‌پایان علل) است.

۳ علت نخستین، صفات کمال را به مراتب پایین‌تر افضا می‌کند؛ نه مراتب بالاتر.

حواست باشه!

هیچ مرتبه‌ای بالاتر از علت نخستین وجود ندارد.

۱۲۵- گزاره زیر، مشابه برهان خدانشناسی کدام فیلسوف است؟

«ما نمی‌توانیم خدا را بشناسیم آن‌گونه که اشیاء را می‌شناسیم؛ زیرا خدا، شرط امکان جهان است؛ نه جزئی از جهان که بتوان آن را زیر میکروسکوپ عقل گذاشت.»

(۱) دکارت (۲) ارسطو (۳) افلاطون (۴) کانت

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۳۶ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

گزاره مذکور در صورت سؤال، ضرورت وجود خداوند را فرض گرفته؛ پس مشابه دیدگاه کانت است.

گزاره مذکور مشابه دیدگاه کانت است. کانت ضرورت وجود خدا را اثبات می‌کند؛ نه اینکه وجود او را اثبات کند. از نظر او، خداوند «شرط امکان جهان» است؛ یعنی باید خداوند باشد که جهان هستی و اخلاق و اراده و هرچیزی در آن معنا داشته باشد. کانت، خدا را شرط امکان معناداری زندگی و اخلاق می‌داند.

جالب است بدانید که...

این گزاره بیانگر تفکیک کانتی میان «فنومن» (قابل شناخت) و «نومن» (ناشناختی) است.

جمع‌بندی این تست

کانت به جای استدلال‌های نظری و فلسفی، از وجدان اخلاقی برای پذیرش خداوند استفاده کرد.

در فلسفه کانت، خدا به عنوان ضامن سعادت و پشتوانه اختیار انسان ضروری است تا زندگی پوچ نباشد.

از نظر کانت، عقل نظری توانایی اثبات خدا را ندارد و فقط عقل عملی (مربوط به بایدها و نبایدها) راهگشاست.

۱۲۶- کدام عبارت درباره رویکرد فیلسوفان جدید نسبت به مسئله «باور به خدا و معناداری زندگی» صحیح نیست؟

(۱) ویلیام جیمز معتقد بود که دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه‌های شخصی درونی نهفته است و ما در لحظات خاصی، حضور او را به عنوان قدرتی متعالی و حامی حس می‌کنیم.

(۲) کرکگور ایمان را هدیه‌ای الهی می‌دانست که بی‌نیاز از پشتوانه عقلی است و اگر کسی شایسته دریافت این بخشش نشود، زندگی تاریکی را سپری خواهد کرد.

(۳) برگسون و فیلسوفان هم‌دوره‌اش، در واکنش به بحران معناداری ناشی از غلبه تفکر مادی، تلاش کردند خدا را نه با دلایل فلسفی خشک، بلکه از طریق تجربه‌های معنوی و عشق و عرفان باز یابند.

(۴) کاتینگهام بر این باور بود که قبول خداوند، زندگی ما را در بستری امن قرار می‌دهد که در آن، حتی اگر در جهانی بیگانه افتاده باشیم، باز هم احساس ارزشمندی و اهمیت خواهیم کرد.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۳۶ تا ۳۹ - ۱۲۰۵

بررسی سریع:

کاتینگهام می‌گوید قبول خداوند این امید را می‌دهد که «به جای اینکه احساس کنیم در جهان بیگانه‌ای افتاده‌ایم»، پناهگاهی بیابیم؛ نه اینکه در عین بیگانگی، احساس اهمیت کنیم.

از نظر کاتینگهام وجود خدا حس «بیگانگی» را از بین می‌برد، نه اینکه با وجود بیگانگی، حس ارزشمندی بدهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ویلیام جیمز صراحتاً می‌گوید دلیل وجود خدا عمدتاً در «تجربه‌های شخصی درونی» نهفته است و ما در لحظات دعا او را حس می‌کنیم.
- ۲) کرکگور ایمان را «هدیه‌ای الهی» می‌داند که اگر کسی شایسته آن نشود، زندگی‌اش تاریک خواهد ماند و نیازی به استدلال عقلی ندارد.
- ۳) برگسون و هم‌فکرانش در قرن ۲۰، در واکنش به تفکر مادی، از استدلال‌های عقلی عبور کردند و به سمت «تجربه‌های معنوی» رفتند.

۱۲۷- برهان فارابی، نهایتاً به کدام اصل هستی‌شناختی بازمی‌گردد؟

- ۱) امتناع تحقق مجموعه‌ای که تمام اجزای آن، «وجودی وابسته» دارند، بدون فرض حقیقتی که وجودش «غیروابسته» باشد.
- ۲) ضرورت انطباق نظم ذهنی با نظم عینی، به گونه‌ای که تصور ذهنی بی‌نهایت، مانع تحقق خارجی آن سلسله نگردد.
- ۳) عدم امکان صادر شدن «کثرت نامتناهی» از «وحدت حقیقی»، مگر از طریق واسطه‌های محدود و کاملاً مشخص.
- ۴) تلازم میان «معلول بودن» و «نیازمندی ذاتی»، که مستلزم پایان‌ناپذیر بودن سلسله حوادث در بستر سلسله است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۲ تا ۴۴ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

برهان فارابی، متکی بر اصل محال بودن بی‌نهایت بودن سلسله علل است که در گزینه یک اشاره شده است.

تحلیل نهایی فارابی بر این اصل استوار است که وجود «معلول»، یک وجود «وابسته» است. اگر این وابستگی تا بی‌نهایت ادامه یابد و به یک «موجود بی‌نیاز» ختم نشود، کل این مجموعه از موجودات وابسته، هرگز از عدم به وجود نخواهد آمد. به بیان دیگر، اگر تمام جهان از «معلول‌های وابسته» تشکیل شده باشد، بدون وجود یک «موجود بی‌نیاز از علت» که به آن‌ها وجود ببخشد، این سلسله هرگز ایجاد نمی‌شود و چیزی موجود نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) این گزینه، مسئله را به یک موضوع «معرفت‌شناختی» (تطابق ذهن و عین) تقلیل داده، درحالی‌که برهان فارابی یک برهان «هستی‌شناختی» (مربوط به واقعیت) است.
- ۳) این گزاره در مورد چگونگی صدور کثرت از وحدت بحث می‌کند، نه در مورد اصل محال بودن تسلسل.
- ۴) سلسله حوادث در بستر سلسله باید پایان‌پذیر باشند؛ نه پایان‌ناپذیر.

نکات این تست

برهان فارابی به «برهان آسَد و آخضر» (محکم‌ترین و کوتاه‌ترین برهان) معروف است.

در این برهان، وجود معلول فعلی، دلیلی بر پایان‌پذیر بودن سلسله علت‌ها است.

فارابی با این برهان، هم اصل وجود خدا و هم توحید (یگانگی) او را اثبات می‌کند.

۱۲۸- بر اساس استدلال ابن سینا، وضعیت «موجودات» پیش و پس از تعلق اراده علت به ایجاد آن‌ها، به ترتیب با کدام مفاهیم توصیف می‌شود؟

- (۱) ممکن الوجود بالذات - واجب الوجود بالذات
 (۲) ممتنع الوجود بالذات - واجب الوجود بالغير
 (۳) ممکن الوجود بالذات - واجب الوجود بالغير
 (۴) ممکن الوجود بالغير - ممکن الوجود بالذات

(آسان - خط به خط - سریع) - صفحه ۴۴ تا ۴۵ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

اشیاء ذاتاً «ممکن الوجود» هستند (تساوی وجود و عدم)، اما وقتی علت می‌آید، آن‌ها را «واجب الوجود بالغير» می‌کند.

گام اول

ابن سینا معتقد است تمام اشیای جهان وقتی به ذات‌شان می‌نگریم، نسبتشان به بودن و نبودن مساوی است (پنجاه - پنجاه)؛ پس ذاتاً «ممکن الوجود» هستند. اما این اشیاء برای اینکه موجود شوند، نمی‌توانند در این حالت تساوی باقی بمانند.

گام دوم

آن‌ها نیازمند علتی هستند که کفه وجود را برایشان سنگین کند و آن‌ها را به حد «ضرورت» برساند. بنابراین، وقتی علتی (خدا) اراده می‌کند و آن‌ها را موجود می‌سازد، وجودشان «ضروری» می‌شود و صفت «واجب الوجود بالغير» پیدا می‌کنند.

مراحل ایجاد شدن یک چیز در جهان خارج

۱۲۹- اساسی‌ترین گامی که ملاصدرا برای ارتقای برهان ابن سینا برداشت و موجب شد تا مفهوم «نیاز به خدا» از یک رابطه علی صرف به یک رابطه «وجودی عمیق» تبدیل شود، کدام است؟

- (۱) اثبات اینکه موجودات جهان نه تنها در اصل پیدایش، بلکه در بقا نیز نیازمند علت هستند؛ بنابراین جهان همواره «معلول» است و نیازمند علت.
 (۲) عبور از مفهوم «تساوی وجود و عدم در ماهیت» به مفهوم هستی‌شناختی «فقر وجودی»؛ به گونه‌ای که وجود معلول، چیزی جز وابستگی به علت نیست.
 (۳) جایگزین کردن مفهوم «واجب الوجود بالغير» با «ممکن الوجود بالذات»؛ تا نشان دهد که موجودات حتی پس از خلق شدن نیز همچنان ذاتاً ممکن و فقیر باقی می‌مانند.
 (۴) تحلیل دقیق‌تر سلسله علل و اثبات اینکه حتی اگر سلسله علل نامتناهی باشد، باز هم مجموع آن‌ها به عنوان یک «واحد حقیقی» نیازمند علت است.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۴۶ و ۴۷ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

مهم‌ترین گام ملاصدرا عبور از «امکان ماهوی» ابن سینا به «امکان فقری» بود که در آن معلول دیگر وجود مستقلی ندارد که به ماهیت آن نگاه کنیم؛ بلکه تمام حقیقتش «عین نیاز» و وابستگی به علت است.

گام اول

در برهان ابن سینا (امکان ماهوی)، اشیاء چیزهایی هستند که «تساوی ذاتی» و «نیاز به دیگری»، صفت آن‌هاست (مثل دیواری که سفیدی صفت آن است).

گام دوم

ملاصدرا با برهان «فقر وجودی» ثابت کرد که معلول، وجودی مستقل ندارد تا بعداً صفت نیاز پیدا کند؛ بلکه تمام هویتش عین نیاز و ربط به علت است؛ یعنی به جای اینکه همچون ابن سینا وجود معلول فرض شود و ماهیت آن ممکن الوجود در نظر گرفته شود، از همان ابتدا به وجود فقیر و نیازمند آن اشاره می‌شود.

این تغییر نگرش، رابطه علی- معلولی را از یک رابطه خشک بیرونی به یک وابستگی عمیق وجودی (فقر ذاتی) تبدیل کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اینکه جهان همواره معلول است و نیازمند علت، مورد تأیید ابن‌سینا نیز بود و نمی‌تواند تفاوت اساسی دو برهان باشد.
- ۳) ملاصدرا از مفهوم «فقیر» استفاده می‌کند؛ نه ممکن‌الوجود بالذات.
- ۴) ملاصدرا از اصل محال بودن تسلسل علل نامتناهی در برهان خود استفاده نکرده است.

نکات این تست

رابطه جهان با خدا در برهان ملاصدرا، مثل رابطه «روشنایی با لامپ» است.

او ثابت می‌کند که محال است لحظه‌ای جهان باشد و خدا نباشد؛ زیرا سایه بدون صاحب‌سایه محقق نمی‌شود.

در نگاه ابن‌سینا، موجودات صفت‌امکانی دارند، اما در نگاه ملاصدرا، موجودات «خود فقر» هستند.

۱۳۰- کدام تشبیه، گویای رابطه «عشق» با «هویت موجودات» در حکمت ابن‌سینا است؟

- (۱) منگنه با اوراق کتاب (۲) موتور با خودرو (۳) آب با حیات ماهی (۴) دیوار و رنگ

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۴۸ - ۱۲۰۶

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

از نظر ابن‌سینا عشق سبب بقای ممکنات است؛ یعنی بدون آن موجودات نابود می‌شوند، دقیقاً مانند وابستگی حیات ماهی به آب.

ابن‌سینا تصریح می‌کند: «همین اشتیاق و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات و مخلوقات است، عشق می‌نامیم.» این جمله نشان می‌دهد که رابطه عشق با موجودات، یک رابطه «وجودی» و «حیاتی» است، نه صرفاً یک موتور محرک (مثل خودرو) یا عامل اتصال (مثل منگنه) یا دهنده یک ویژگی (مثل رنگ به دیوار). اگر عشق نباشد، موجودات «نیست» می‌شوند، همان‌طور که ماهی بدون آب می‌میرد.

@Tahlilazemoon

مارکوپولو

بسته شبیه ساز کنکور

- ✓ ۱۷ دوره کنکور سراسری از ۹۸ تا ۱۴۰۴؛ آپدیت شده و منطبق با تغییرات کنکور ۱۴۰۵
- ✓ پاسخنامه به سبک ماز؛ شامل بررسی دقیق گزینه‌ها، نکته‌ها، جداول و کادرهای جمع‌بندی
- ✓ دفترچه استراتژی مارکوپولو؛ استراتژی دقیق و اصولی برای استفاده از ایام جمع‌بندی
- ✓ قابلیت تخمین رتبه و تراز کنکور سراسری؛ براساس نمرات نهایی و درصدهای کنکور
- ✓ پادکست‌های مشاوره‌ای مارکوپولو؛ نکات و فوت و فن‌های اساسی کنکور
- آزمون پیش‌بینی کنکور سراسری ۱۴۰۵ از نگاه طراحان ماز
- تحلیل پاسخنامه ویدیویی سؤالات کنکور توسط اساتید ماز
- بسته جامع آمادگی امتحانات نهایی خرداد ۱۴۰۵

ثبت سفارش به زودی
از طریق سایت مازمارکت
mazemarket.ir

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

